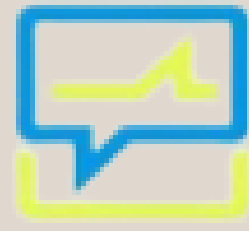
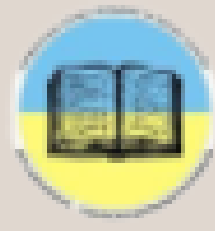
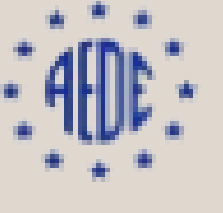

DAAD

ГО ЄОНУ
NGO EESU/AEDE

Онлайн-конференція Online-Konferenz

Наукові дослідження і наукове писемне мовлення в Україні та Німеччині

WISSENSCHAFTLICHES ARBEITEN UND
SCHREIBEN IN DER UKRAINE UND IN
DEUTSCHLAND

Kiїв, 26. - 27.11.2021

**НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ І
НАУКОВЕ ПИСЕМНЕ МОВЛЕННЯ
В УКРАЇНІ ТА НІМЕЧЧИНІ**

**WISSENSCHAFTLICHES ARBEITEN
UND SCHREIBEN IN DER UKRAINE
UND IN DEUTSCHLAND**

Матеріали Міжнародної наукової онлайн-конференції 26-27 листопада 2021р.

Київ 2021

**„НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ І НАУКОВЕ ПИСЕМНЕ МОВЛЕННЯ В
УКРАЇНІ ТА НІМЕЧЧИНІ. WISSENSCHAFTLICHES ARBEITEN UND
SCHREIBEN IN DER UKRAINE UND IN DEUTSCHLAND.“**

Матеріали Міжнародної наукової онлайн-конференції 26-27 листопада 2021 року/ Укл. С.М. Іваненко, А. Ланге, Т.А. Ляшенко, О.В. Холоденко, О.О. Яременко-Гасюк. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. – 188 с.

До збірки увійшли матеріали доповідей, в яких розглядаються питання, пов'язані з науковими дослідженнями та їх висвітленням у друкованих працях науковців як в Україні, так і в Німеччині, демонструючи симбіоз дещо різних підходів: анотації доповідей і тези.

Організація наукової онлайн-конференції відбувалася під патронатом ДААД у рамках міжнародного проекту.

Матеріали доповідей учасників конференції подаються у авторській редакції.

ISBN 978-966-931-249-5

© Іваненко С.М., Ланге, А. Ляшенко Т.А.,
Холоденко О.В., Яременко-Гасюк О.О. 2021

© Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова,
2021

ЗМІСТ

KONFERENZPROGRAMM	7
VORTRÄGE UND WORKSHOPS	9
ABSTRACTS DER VORTRÄGE UND WORKSHOPS	10
Viktoriya Bilytska. <i>Strukturierte Promotion in Deutschland: Eine erfahrungsbasierte Reflexion</i>	10
Kerstin Dalljo und Anja Lange. <i>Wie gestaltet man eine Präsentation?</i>	11
Svitlana Ivanenko. <i>Sprachliche Besonderheiten des wissenschaftlichen Stils in wissenschaftlichen Textsorten – Abstract, Hausarbeit, Bachelor- bzw. Masterarbeit</i>	12
Danny Klapper. <i>Vier Möglichkeiten der Befragung von (literarischen) Texten</i>	13
Andrea Klein. <i>Hilfreiche Ansätze für das Lehren des wissenschaftlichen Arbeitens – Didaktik des wissenschaftlichen Arbeitens und Schreibens</i>	14
Volodymyr Kowtun. <i>Moderne Lehrwerke im DaF-Unterricht als Entwicklungsoption für wissenschaftliches Arbeiten und Schreiben</i>	15
Viktoriia Lemeshchenko-Lagoda und Olena Suprun. <i>Vorstellung der Kollaboration „Business – Wissenschaft“ bei der Vorbereitung des Masters Agrarmanagement</i>	17
Svitlana Macenka. <i>Linguistische Literaturwissenschaft als Forschungsbereich am Lehrstuhl für deutsche Philologie der Lwiwer Iwan-Franko Universität</i>	18
Roman Melnyk. <i>Was ist ein Plagiat? Wissenschaftliches Plagiat – Regelungen und Praxis in der Ukraine</i>	20
Bernhard Schloer. <i>Wissenschaftliches Plagiat – Regelungen und Praxis in Deutschland</i>	21
Alla Paslawska. <i>Herausforderungen in der Wissenschaft aus ukrainischer Sicht</i>	22
Rostyslav Pylypenko. <i>Die interdisziplinären Forschungsmethoden der Textanalyse für ukrainische Germanistinnen und Germanisten</i>	23
Oksana Schwajka. <i>Studium und Forschung in Deutschland. DAAD-Stipendien</i>	24
Maria Suschko-Bezdenezhnykh und Anja Lange. <i>Zitieren für Einsteiger und Profis</i>	25
Nicolai Teufel. <i>Predatory Publishing</i>	26

КОРОТКІ ОПИСИ ДОПОВІДЕЙ ТА ВОРКШОПІВ	27
Вікторія Білицька. <i>Структурована аспірантура у Німеччині: аналіз власного досвіду</i>	27
Керстін Далльо та Аня Ланге. <i>Як оформити презентацію?</i>	28
Світлана Іваненко. <i>Мовні особливості наукового стилю у текстах наукових жанрів (анотація, реферат, бакалаврська або магістерська робота)</i>	29
Денні Клаппер. <i>Чотири способи звертання до (літературних) текстів</i>	30
Андреа Кляйн. <i>Ефективні підходи до викладання принципів наукової роботи – дидактика наукової роботи та письма</i>	31
Володимир Ковтун. <i>Сучасні підручники курсів “Німецька мова як іноземна” як напрям розвитку наукової роботи та письма</i>	32
Лемещенко-Лагода Вікторія, Супрун Олена. <i>Колаборація “Бізнес - Наука” під час підготовки магістрів за спеціальністю “Аграрний менеджмент”</i>	33
Світлана Маценко. <i>Лінгвістичне літературознавство як науковий напрям на кафедрі німецької філології Львівського університету імені Івана-Франка</i>	35
Роман Мельник. <i>Що таке плагіат? Науковий плагіат – положення та практика на Україні</i>	36
Бернхард Шльоер. <i>Науковий плагіат – положення та практика у Німеччині</i>	37
Алла Паславська. <i>Виклики в українській науці</i>	38
Ростислав Пилипенко. <i>Міждисциплінарні методи дослідження текстів для українських германістів</i>	39
Оксана Швайка. <i>Навчання та дослідження в Німеччині. Стипендії DAAD</i>	40
Аня Ланге, Марія Сушко-Безденежних. <i>Коректне цитування: поради для початківців та професіоналів.</i>	41
Ніколай Тойфель. <i>Хижсацькі публікації</i>	42
ТЕЗИ ДО ТЕМАТИКИ КОНФЕРЕНЦІЇ	44
Andrijenko, Wladislaw. GEBRAUCHSSPEZIFIK UND ÜBERSETZUNG DER REALIENWÖRTER IN UKRAINISCHEN UND DEUTSCHEN MODERNEN MEDIEN	44
Bilytska, Victoriia. STRUKTURIERTES PROMOTIONSSTUDIUM: ERFAHRUNGSBASIERTE REFLEXION	46
Halytska, Olena. AUF DEM WEG ZUR AKADEMISCHEN INTEGRITÄT?!	49

Gaman, Iryna. KONSEQUENTER ANSATZ ZUM SCHREIBEN WISSENSCHAFTLICHER ARBEITEN	53
Dzykovych, Olha. SUCHE IM INTERNET FÜR WISSENSCHAFTLICHES ARBEITEN	58
Запара В. М. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ОСНОВИ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА	61
Запольська Ю. А., Слабко В. М. ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНШОМОВНИХ ДЖЕРЕЛ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	65
Іваненко С.М. АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО – НОВИЙ ФАХ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	72
Karpiņa, Halyna. DIE REDEMİTTTEL ZUR GESTALTUNG. DES WISSENSCHAFTLICHEN SCHREIBENS	79
Кобернік С.Г., Єжель І.М. ДОТРИМАННЯ НОРМ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ М.П.ДРАГОМАНОВА: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ	83
Kovbasyuk, Larysa. PLAGIATSPRÜGUNG VON WISSENSCHAFTLICHEN ARBEITEN DER STUDIERENDEN	89
Kovtun, Volodymyr. MODERNE LEHRWERKE IM DAF-UNTERRICHT ALS ENTWICKLUNGSOPTION FÜR WISSENSCHAFTLICHES ARBEITEN UND SCHREIBEN	94
Кофанова О. В., Кофанов О. Є. ВИКЛИКИ І ПОТЕНЦІЙНІ НЕБЕЗПЕКИ ШИРОКОГО ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ	103
Кравченко Н. Г. ПРОЦЕСИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ ЯК ВИКЛИК СЬОГОДЕННЯ	110
Lange, Anja. ERFAHRUNGEN AUS ZWEI FACHSPRACHENKURSEN ZUM WISSENSCHAFTLICHEN ARBEITEN UND SCHREIBEN IN DER UKRAINE, IN GEORGIEN UND ASERBAIDSCHAN	115
Лемещенко-Лагода В.В., Супрун О.М. КОЛАБОРАЦІЯ «БІЗНЕС – НАУКА» ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «АГРАРНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»	121
Melnychuk, Halyna. AKADEMISCHES SCHREIBEN UND KOMMUNIZIEREN	126
Moisieieva, Nataliia. SELBSTZITIEREN VS. SELBSTPLAGIAT	130
Павицька К.М. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ	135

Panov Sergey, Kuzmenko Raisa. DEVELOPMENT OF STUDENTS' CREATIVE ABILITIES IN LEARNING FOREIGN LANGUAGE AT THE FACULTIES OF NATURAL SCIENCES	139
Петровська О.Я. КАТЕГОРІЇ НАУКОВОГО УКРАЇНСЬКОГО ДИСКУРСУ	143
Петько Л. В. АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО ЯК НАВЧАЛЬНИЙ ЕЛЕМЕНТ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ ПЕРШИХ КУРСІВ БАКАЛАВРАТУ	147
Попов Г. В. ЛОГІКО-ГНОСЕОЛОГІЧНІ МОЖЛИВОСТІ І ПРАКТИЧНА ФУНКЦІЯ ЕКОБЕЗПЕЧНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	153
Попова І. В., Зінченко Н. Ю. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОБЕЗПЕЧНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	157
Raskevych, Alina. WAS IST WISSENSCHAFT UND WAS IST WISSENSCHAFTLICHES ARBEITEN?	162
Рудницька К.М. РЕАЛІЗАЦІЯ МЕТИ ФАХОВОГО НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ В УКРАЇНСЬКИХ І БРИТАНСЬКИХ ПОСІБНИКАХ З ГЕОГРАФІЇ	166
Selezen, Yevheniia. TYPOLOGIE DER ONOMASTISCHEN REALIENBEZEICHNUNGEN IN EINEM KÜNSTLERISCHEN TEXT	169
Смольнікова О.Г. НАУКОВЕ ПИСЕМНЕ МОВЛЕННЯ В КОНТЕКСТІ АВТОНОМНОГО НАВЧАННЯ	171
Туришева О.О. КУЛЬТУРА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В КПІ ім. ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО	176
Fedortschenko, Olga. EMOTIONALER WORTSCHATZ IN DER KURZPROSA VON P. SÜSSKIND: ÜBERSETZUNGSVERFAHREN	181
Холоденко О.В., Кузьменко Р.І. ПИТАННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ В ЗАКОНІ УКРАЇНИ «ПРО ОСВІТУ» ТА ІНШИХ ДЖЕРЕЛАХ	182

Konferenzprogramm

„Wissenschaftliches Arbeiten und Schreiben in der Ukraine“

26.11.-27.11.2021

Online

Organisiert im Rahmen des Programms „Sur-Place- und Fachsprachenkurse in Ostmittel-, Südost- und Osteuropa sowie dem Kaukasus und Zentralasien 2021“ mit freundlicher Unterstützung des Deutschen Akademischen Austauschdienstes und des Auswärtigen Amtes der Bundesrepublik Deutschland.

Organisationskomitee:

Kerstin Dalljo

Kathrin C. Kompe

Anja Lange

Svitlana Ivanenko

Alla Paslawska

Unter dem Titel “Wissenschaftliches Arbeiten und Schreiben in der Ukraine und in Deutschland” laden wir, die DAAD-Lektorinnen Kerstin Dalljo (Charkiw), Anja Lange (Bischkek) und Kathrin C. Kompe (Lwiw) mit freundlicher Unterstützung der NGO “Europäische Bildung und Wissenschaft in der Ukraine, des ukrainischen Hochschul- und Germanistenverbandes und des Ukrainischen Germanistenverbandes (UDGV), Universitätsdozierende, Promovierende und interessierte Studierende zu einer interdisziplinären Online-Konferenz ein. Die Veranstaltung ist offen für Teilnehmende aus allen Fachbereichen; Konferenzsprachen sind Deutsch, Englisch und Ukrainisch.

Die Konferenz soll sich folgenden Fragen widmen:

1. Was ist Wissenschaft? Was ist wissenschaftliches Arbeiten?
2. Auf welche Weise unterscheiden sich Wissenschaftstraditionen und wissenschaftlicher Arbeitsstil an ukrainischen und deutschen Universitäten?
3. Wie wird in beiden Ländern wissenschaftliches Arbeiten und Schreiben unterrichtet, welches Handwerkszeug und welche Regularien werden vermittelt?
4. Wie gestalten sich die Publikationstraditionen- und bedingungen in beiden Ländern?
5. Wie gehen das deutsche und das ukrainische Universitätssystem mit Plagiaten und anderen Formen wissenschaftlichen Fehlverhaltens um?
6. Vor welchen Herausforderungen stehen die ukrainische und die deutsche Wissenschaft im 21. Jahrhundert?

Vorträge und Workshops

- Bilytska, Viktoriya: Strukturierte Promotion in Deutschland: Eine erfahrungsbasierte Reflexion.
- Dalljo, Kerstin; Lange, Anja: Wie gestaltet man eine Präsentation?
- Ivanenko, Svitlana: Sprachliche Besonderheiten des wissenschaftlichen Stils in wissenschaftlichen Textsorten – Abstract, Hausarbeit, Bachelor- bzw. Masterarbeit.
- Klapper, Danny: Vier Möglichkeiten der Befragung literarischer Texte.
- Klein, Andrea: Didaktik des wissenschaftlichen Arbeitens und Schreibens.
- Kowtun, Volodymyr: Moderne Lehrwerke im DaF-Unterricht als Entwicklungsoption für wissenschaftliches Arbeiten und Schreiben.
- Lemeshchenko-Laboda, Viktoriya; Suprun, Olena: Vorstellung der Kollaboration „Business – Wissenschaft“ bei der Vorbereitung des Masters Agrarmanagement.
- Macenko, Svitlana: Linguistische Literaturwissenschaft als Forschungsbereich am Lehrstuhl für deutsche Philologie der Lwiwer Iwan-Franko-Universität.
- Melnyk, Roman/ Schloer, Bernhard: Was ist ein Plagiat? Wissenschaftliches Plagiat – Regelungen und Praxis in der Ukraine und in Deutschland
- Paslawaska, Alla: Herausforderungen in der Wissenschaft aus ukrainischer Sicht.
- Pylypenko, Rostyslav: Die interdisziplinären Forschungsmethoden der Textanalyse für ukrainische Germanistinnen und Germanisten.
- Schwajka, Oksana: Studium und Forschung in Deutschland. DAAD-Stipendien
- Suschko-Bezden-ezhnykh, Maria; Lange, Anja: Zitieren für Anfänger*innen und Profis.
- Teufel, Nicolai: Predatory Publishing.

Abstracts der Vorträge und Workshops

Strukturierte Promotion in Deutschland: Eine erfahrungsbasierte Reflexion

Viktoriya Bilytska

Polytechnisches Institut Kyjiw

In meinem Vortrag soll es um Schwierigkeiten im Bewerbungsprozess sowie beim wissenschaftlichen Arbeiten an einer Dissertationsschrift in Deutschland im Rahmen einer strukturierten Promotion gehen, mit denen sich die BewerberInnen und KandidatInnen konfrontiert sehen können. Auch Unterschiede im Beratungsansatz von BetreuerInnen sollen aufgezeigt werden. Folgende Aspekte werden angesprochen:

- Themenauswahl und Erstellung eines Exposees
- Wie findet man eine Betreuerin bzw. einen Betreuer?
- Bewerbungsverfahren: Zulassungsbescheid, Visum und weitere Themen
- Strukturierte Promotion: Vorteile und Nachteile für ukrainische Doktorandinnen und Doktoranden
- Wissenschaftliches Schreiben: Tradition und kulturbedingte Unterschiede beim wissenschaftlichen Arbeiten
- Einreichen der Dissertation und Disputation

Diese Punkte werden eine erfahrungsbasierte Reflexion beinhalten, die sich trotz Ihrer Subjektivität bei vielen Schritten verallgemeinern lässt.

Viktoriya Bilytska, PhD, Dozentin für Deutsch als Fremdsprache am Lehrstuhl für Theorie und Praxis der deutschen Sprache am Kyjiwer Polytechnischen Institut, Ukraine; Promotion zum Thema „Empirische Analysen zu Hör-Seh-Verstehensstrategien bei Lernern des Deutschen als Fremdsprache“ an der Universität Augsburg. Ihr deutscher Dokortitel wurde nach der erfolgreich abgelegten Nostrifikationsprüfung in der Ukraine anerkannt.

Wie gestaltet man eine Präsentation?

Kerstin Dalljo (DAAD-Lektorin an der Nationalen Pädagogischen Universität Skovoroda in Charkiv) und Anja Lange (DAAD-Lektorin am INAI.KG Bischkek, Kirgistan)

Sie haben bestimmt schon viele Präsentationen gesehen, von Studierenden und Kollegen, bei Seminaren oder auf Konferenzen. Manche haben Ihnen gefallen, andere wiederum fanden Sie ganz schrecklich. Und sicherlich haben Sie auch schon eigene Präsentationen erstellt. Waren Sie dabei trotz Ihres großen Erfahrungsschatzes manchmal nicht zufrieden mit Ihrem Resultat? Damit Sie in Zukunft selbstsicher an die Sache herangehen können, erfahren Sie in diesem Online-Workshop, worauf es bei der Gestaltung einer Präsentation ankommt. Fragen des Aufbaus, der Gestaltung und des Textumfangs werden angesprochen. Für die Nutzung von lizenzfreien Fotos bekommen Sie von uns getestete Internetseiten an die Hand.

Kerstin Dalljo studierte Deutsch als Fremdsprache an der Universität Leipzig und arbeitete als Lehrkraft und Prüferin für das Goethe-Institut in Osteuropa. Seit 2018 ist sie als Dozentin an der Nationalen Pädagogischen Universität Skovoroda in Charkiv

tätig. Ihre dortigen Arbeitsschwerpunkte liegen in den Bereichen Methodik/ Didaktik, Landeskunde und Sprachpraxis.

Anja Lange studierte West- und Ostslawistik in Leipzig und Kiew und arbeitete zwischen 2014 und 2019 am KPI Kiew als DAAD-Lektorin. Seit 2020 ist sie DAAD-Lektorin am INAI.KG, dem Kirgisisch-Deutschen Institut für Angewandte Informatik, in Bischkek. Ihre Arbeitsschwerpunkte liegen in den Bereichen Fachsprachenunterricht, Methodik und Didaktik sowie Landeskunde.

**Sprachliche Besonderheiten des wissenschaftlichen Stils in
wissenschaftlichen Textsorten – Abstract, Hausarbeit, Bachelor- bzw.
Masterarbeit**

Svitlana Ivanenko

Nationale Pädagogische Mykhajlo-Drahomanov-Universität

Im Vortrag werden allgemeine Charakteristika des wissenschaftlichen Stils als ein Rahmen für das wissenschaftliche Schreiben im universitären Bereich behandelt. Folgende Aspekte sollen im Mittelpunkt stehen: die standardsprachliche Grundlage, die fachsprachliche Lexik und Terminologie, die Genauigkeit von sprachlichen Formulierungen, die logisch-folgerichtige Präsentation von Informationen mit dreiteiligem Argumentationsaufbau (These, Argumente und Schlussfolgerung) sowie die Dreiteiligkeit eines wissenschaftlichen Textes (Einleitung, Hauptteil und Schlussteil), die monologische Form und die emotionsneutrale Darstellung, sowie die Textkohärenz und Text-kohäsion in Bezug auf den Forschungsgegenstand.

Insbesondere werden typische wissenschaftliche Textsorten diskutiert wie das Abstract (grundlegendes Merkmal: die Präzision bei der Kurzdarstellung des Inhalts eines Konferenzbeitrags, eines wissenschaftlichen Artikels oder einer Monographie, eines Lehrbuchs), die Hausarbeit (textsortenspezifische terminologische Unterschiede zum Ukrainischen) und die Bachelor- bzw.

Masterarbeit (kulturelle Unterschiede und Gemeinsamkeiten in der deutschen und ukrainischen wissenschaftlichen Tradition). Beispiele, die im Vortrag als Illustrationsmaterial genutzt werden, kommen aus dem Ukrainischen, Deutschen und Englischen.

Svitlana Ivanenko: Studium an der Friedrich-Schiller-Universität Jena 1975-1979, Abschluss: Diplom-Germanistin. 1987 – Promotion zum Thema: „Interstiltextsorte ‚Kommuniqué‘ und seine textlingualen Charakteristika (gezeigt an Texten in deutscher Sprache)“. 2010 – Habilitation zum Thema: „Polyphonie des rhythmischen Textaufbaus aus stilistischer Sicht (gezeigt an der deutschen Sprache)“.

Vier Möglichkeiten der Befragung von (literarischen) Texten

Danny Klapper

Staatliche Universität Fergana (Usbekistan)

In der ukrainischen Germanistik werden in Lehre und Forschung (literarische) Texte zumeist aus linguistischer oder historischer Sicht betrachtet. Doch gibt es freilich weitere Möglichkeiten nach dem Zusammenhang in Texten zu fragen. Im Workshop soll ein Schema vorgestellt werden, das vier grundlegende Analysemöglichkeiten (von

Texten) unterscheidet und somit Orientierung (im Wirrwarr von linguistischen, ästhetischen, historischen und kulturellen Fragen) bietet sowie Berührungspunkte zwischen den verschiedenen Fragerichtungen erkennen lässt. Auf diese Weise wird die Möglichkeit eröffnet, die Leistung unterschiedlicher wissenschaftlicher Lesarten aufzuzeigen und sie miteinander ins Gespräch zu bringen.

Danny Klapper arbeitet seit Beginn des Studienjahres 2021/22 als DAAD-Lektor an der Staatlichen Universität Fergana/Usbekistan. Seine Schwerpunkte liegen im Bereich Literaturwissenschaften und -didaktik. Zuletzt arbeitete er in einem Lehrbuchprojekt an der Georg-August-Universität Göttingen.

Hilfreiche Ansätze für das Lehren des wissenschaftlichen Arbeitens – Didaktik des wissenschaftlichen Arbeitens und Schreibens

Andrea Klein

Wie kann wissenschaftliches Arbeiten so gelehrt werden, dass die Studierenden die Grundprinzipien von Wissenschaftlichkeit verstehen und ansprechende Texte verfassen?

Der Workshop bietet zum Einstieg einen kurzen Überblick über die verschiedenen Ansätze der Lehre des wissenschaftlichen Arbeitens und den aktuellen Stand in Deutschland. Anschließend entwickeln die Teilnehmenden kleinere Übungen für ihre Kurse. Diese werden anhand einer Kriterienliste daraufhin geprüft, ob sie dabei helfen, das oben genannte Ziel zu erreichen.

Dr. Andrea Klein – Dozentin, Coach und Autorin – lehrt seit vielen Jahren an Universitäten, Fachhochschulen und Berufsakademien die Grundlagen wissenschaftlichen Arbeitens. Im Jahr 2019 hat sie den Online-Kongress „Studienfeuer“ ins Leben gerufen (www.studienfeuer.de). In hochschuldidaktischen Workshops teilt Andrea Klein ihre Erfahrungen mit Dozierenden und entwickelt mit ihnen Herangehensweisen für die Lehre sowie für die Betreuung und Begutachtung studentischer Arbeiten. Ihr Fach-Blog „Wissenschaftliches Arbeiten lehren“ (www.wissenschaftliches-arbeiten-lehren.de) richtet sich ebenfalls an Dozierende.

Moderne Lehrwerke im DaF-Unterricht als Entwicklungsoption für wissenschaftliches Arbeiten und Schreiben

Volodymyr Kowtun

Nationale Vadym-Hetman-Wirtschaftsuniversität Kyjiw

Die Einhaltung der Gesetze und der Moral in allen Bereichen des weltweiten gesellschaftlichen bzw. privaten Lebens seien maßgebend für alle ohne Unterschied – für private wie auch für juristische Personen und Staaten. Die Einhaltung der Urheberrechte gleicht der Einhaltung eines der Grundrechte, und zwar des Rechtes einer Person auf ihr Privateigentum. Vor seinen Studierenden fungiert ein Sprachlehrer sowohl als Multiplikator von Sprachkenntnissen und -fertigkeiten als auch von lebensnaher, praktischer Einhaltung von wissenschaftlichen und rechtlichen Arbeitspraktiken. Dabei ist sein Herangehen an die Nutzung von Lehrmitteln ein markantes Muster und Beispiel für die Studierenden. Die laufende Unterrichtstätigkeit einer Lehrkraft findet unter scharfer analytischer Beobachtung der Lernenden bzw.

Studierenden statt. Ob man von den Lernenden das gleiche fordert, was man wahrhaftig selbst einhält? Denn wenn die Lernenden bei ihrer Beobachtung Diskrepanzen zwischen den Deklarationen und den Taten ihrer Lehrpersonen feststellen, könnten sie es sich erlauben, die entdeckten Eventualitäten bei ihrer eigenen Arbeit anzuwenden. Die Einhaltung von Urheberrechten beim Lehr- und Lernprozess im DaF-Unterricht am Lehrstuhl für Deutsch an der Kyjiwer Nationalen Vadym-Hetman-Wirtschaftsuniversität stützt man sich auf die Lehrwerke, welche von den Lehrkräften des Lehrstuhls geschrieben worden sind. Die Urheberrechte für diese Lehrwerke gehören entweder den Autoren selbst oder der KNEU, falls das betroffene Lehrwerk im Auftrage der Universität erstellt worden ist.

Durch die Einhaltung der Rechtsnormen, darunter fallen auch digitale Lehr- und Lernwerke, im eigenen DaF-Unterricht, lebt der Autor diese Thesen seinen Studierenden mittels der Anwendung eigener urheberrechtlich geschützter interaktiver Lehrwerke die wünschenswerte Praxis vor. Die Rechtsproblematik wird dabei sowohl kommunikativ thematisiert als auch grammatisch-lexikalisch behandelt. Einige Einblicke in die praktische Lehr- sowie Lernarbeit möchte der Autor im Vortrag gewähren.

Volodymyr Kowtun: Deutschlehrer seit 1981 an der Schule (seit 1987 Vizedirektor für Deutsch), Oberlehrer für Deutsch an der Kyjiwer Nationalen Linguistischen Universität (1994-2002); an der Akademie für Öffentliche Verwaltung beim Präsidenten der Ukraine (1994-2002); an der Taras-Schewtscheko-Universität (2002-2004); seit 2002 an der Kyjiwer Nationalen Vadym-Hetman-Wirtschaftsuniversität.

Vorstellung der Kollaboration „Business – Wissenschaft“ bei der Vorbereitung des Masters Agrarmanagement

Viktoriia Lemeshchenko-Lagoda und Olena Suprun

Taurische Staatliche Agro-Technologische Dmytro Motorny-Universität

Unser Vortrag behandelt folgende Themen:

1. Neue Herausforderungen und Ansätze für die Vorbereitung von zukünftigen Spezialisten.
2. Ukrainische Wirtschaft und Ausbildung. Eine kurze Beschreibung der wichtigsten Ziele und Zielsetzungen des Masterstudiengangs Agrokebety.
3. Die Hauptaufgaben des Kurses „Wirtschaftsfremdsprache (Englisch)“
4. Die Verbindung und Integration von Wirtschaftsfremdsprache, Fachsprache und akademischem Schreiben
5. Methoden der Suche nach und die kritische Analyse von Fachliteratur, Arbeit mit wissenschaftlichen Datenbanken
6. Lehrmethoden des akademischen Schreibens – Schreiben eines Vortrags und Artikels.
7. Vorbereitung der Studierenden für die Teilnahme an wissenschaftlichen Konferenzen (Vorträge schreiben, Präsentationen erstellen)

Viktoriia Lemeshchenko-Lagoda ist Dozentin am Institut für Fremdsprachen an der TSATU und Mitglied von IATEFL. Ihre Forschungsinteressen liegen im Einsatz eines integrierten Ansatzes im Studium der Disziplinen „Fremdsprache für die berufliche Prävention“ und „Wirtschaftsfremdsprache“.

Olena Suprun ist Dozentin am Institut für Fremdsprachen an der TSATU und IATEFL-Mitglied. Ihre Forschungsinteressen liegen in den innovativen Methoden des Fremdsprachenunterrichts.

Linguistische Literaturwissenschaft als Forschungsbereich am Lehrstuhl für deutsche Philologie der Lwiwer Iwan-Franko Universität

Svitlana Macenka

Lwiwer Iwan-Franko-Universität, Lehrstuhl für deutsche Philologie

In der neueren Germanistik kann man eine Tendenz zur Annäherung und sogar Verbindung von Literaturwissenschaft und Linguistik in ihren Gegenständen, Fragestellungen und Methoden feststellen. Schon seit langem gibt es den Begriff der *linguistischen Literaturwissenschaft*, die eine grundlegende Änderung der Beziehungen zwischen den Teilfächern versprach. Heute stellen deutsche Germanisten fest, dass die weitreichenden Erwartungen an eine linguistisch informierte Literaturwissenschaft enttäuscht wurden. Die jüngsten Veröffentlichungen in Deutschland (“Literaturwissenschaft und Linguistik von 1960 bis heute” / Hrsg. von U. Hass, Ch. König. Göttingen: Wallstein, 2003; “Handbuch Sprache in der Literatur” / Hrsg. von A. Betten, U. Fix, B. Wanning. Berlin: de Gruyter, 2017) vermitteln erneut zwischen der Literaturwissenschaft und der Linguistik mit dem Ziel, die beiden Disziplinen wieder ins Gespräch zu bringen und gemeinsame Arbeitsfelder zu erschließen. In diesem Zusammenhang eröffnet sich auch die Möglichkeit einer Neuorientierung der wissenschaftlichen Forschungsarbeit am Lehrstuhl für deutsche Philologie der Lwiwer Iwan-Franko-Universität. Die Grundlage dafür existiert bereits, da sich die linguistisch orientierten Forschungsarbeiten der Kollegen am Lehrstuhl

(lexikologische, syntaktische, stilistische, textlinguistische und übersetzungstheoretische) stets der literarischen Beispiele bedienen, ohne aber, ausgehend von den von ihnen behandelnden Problemen, über die literarische Sprache oder den Sprachstil eines bestimmten Schriftstellers zu urteilen. Eine Perspektive der linguistischen Literaturwissenschaft für die weitere Forschungsarbeit am Lehrstuhl für deutsche Philologie kann man in der Erweiterung des Interesses für die literaturwissenschaftlichen Studien, in der Hinwendung zur Grenzproblematik, die mit dem erweiterten Verständnis der Literatur, der literarischen Sprache, der literaturwissenschaftlichen und linguistischen Deutung des Textes, Diskurses, Dialogs, dem kreativen Gebrauch des Wortes sowie der Sinnlichkeit der Sprache in den literarischen Werken verbunden ist, sehen. Auch für die Intermedialität, die als ein wissenschaftliches Paradigma nicht nur für die Literaturwissenschaft, sondern auch für die Linguistik von großer Bedeutung ist, zeigt die Annäherung der beiden Teilfächer in der Vertiefung der Textinterpretation.

Svitlana Macenka ist Germanistin, Literaturwissenschaftlerin und Professorin am Lehrstuhl für deutsche Philologie der Lwiwer Iwan-Franko-Universität. Zu ihrem Interessenbereich gehören Intermedialität, das Zusammenwirken von Literatur und Musik, deutsche Gegenwartsliteratur, neuere kulturwissenschaftlich orientierte Forschungsmethoden. Sie ist Autorin der Monografien über das Schaffen von Christa Wolf, über die Musik im deutschsprachigen Gegenwartsroman, über die Entstehung der literaturwissenschaftlichen Terminologie unter dem Einfluss der Musik und Musikwissenschaft.

Was ist ein Plagiat?

Wissenschaftliches Plagiat – Regelungen und Praxis in der Ukraine

Roman Melnyk

M. Narikbayev KAZGUU Universität (Kasachstan)

Das Thema des wissenschaftlichen (akademischen) Plagiats ist für die Ukraine eher neu und ihm wurde aus rechtlicher Sicht wenig Beachtung geschenkt. In den letzten Jahren arbeitet der ukrainische Staat jedoch an der Entwicklung einer nationalen Gesetzgebung zur Hochschulbildung. Damit zielt man unter anderem auf die Verbesserung der Qualitätssicherung im Bildungswesen ab. Ein wichtiges Instrument in diesem Prozess ist die Bekämpfung des wissenschaftlichen (akademischen) Plagiats. Um ein besseres Verständnis zur gegenwärtigen Situation zu bekommen, werden in dem Vortrag Punkte wie die Rechtslage sowie die Verwaltungs- und Rechtsprechungspraxis in der Ukraine thematisiert.

Prof. Dr. Roman Melnyk hat derzeit eine Professur an der M. Narikbayev KAZGUU Universität (Kasachstan) inne. Er hatte mehrere Forschungsstipendien vom DAAD sowie von der Alexander von Humboldt Stiftung. Seine Forschungsschwerpunkte sind: Allgemeines Verwaltungsrecht, Versammlungsrecht und Rechte von Menschen im Verwaltungsbereich

Wissenschaftliches Plagiat – Regelungen und Praxis in Deutschland

Bernhard Schloer

Nationale Taras-Schewtschenko-Universität

In einem Buchtitel wird die Frage gestellt, ob Plagiate eine „Gefahr für die Wissenschaft“ sind. Die heutigen technischen Möglichkeiten der Textverarbeitung und der Druck, viel zu publizieren, verführt dazu, die Texte und Gedanken anderer Autoren als eigene Leistungen zu präsentieren. Auf der anderen Seite ermöglichen die heutigen technischen Möglichkeiten, Plagiate leichter zu entdecken. So wird man eher dazu neigen, diese Gefahr zu bejahen. Auf der anderen Seite zeigen viele bekannte Vorfälle, dass solche Vorwürfe für die betroffenen Personen schon während der Prüfung des Vorwurfs schwere Nachteile haben.

Daher geht es im Vortrag zum einen darum, das rechtliche Verfahren zur Prüfung eines Plagiatvorwurfs darzustellen, zum anderen darum, typische Kriterien zur Qualifizierung eines Textes als Plagiat anhand der Rechtsprechung deutscher Gerichte zu präsentieren. Dabei zeigt sich ein differenziertes Bild, das mehr Übernahmen fremden Gedankengutes als Plagiat qualifiziert als man zunächst annimmt.

Dr. iur. Bernhard Schloer, (1953), seit 1995 in Osteuropa als Berater bei der Harmonisierung von nationalem Recht mit den Standards des Rechts der EU, seit 2016 Dozent an der Nationalen Taras-Schewtschenko-Universität, Kiew.

Herausforderungen in der Wissenschaft aus ukrainischer Sicht

Alla Paslawska

Nationale Iwan-Franko-Universität Lwiw

Der Vortrag geht auf Schwierigkeiten ein, mit denen die ukrainische Wissenschaft heutzutage konfrontiert ist. In erster Linie werden Probleme der ukrainischen Germanistik behandelt, die sich in der Ukraine aus einer Menge von allgemeinwissenschaftlichen und spezifisch germanistischen Gründen ergeben. Dazu gehören: die chronische Unterfinanzierung der Wissenschaft, die aktuelle Krise der Geisteswissenschaften, die Auswirkungen der COVID-19-Pandemie, die Schwierigkeiten beim Publizieren wissenschaftlicher Beiträge, das Sinken der Zahl von Deutschlernern etc.

Das wissenschaftliche Arbeiten und Schreiben in der Ukraine bedarf einer Neuorientierung. Das Schreiben läuft in der Schule eher auf ein Abschreiben hinaus, so dass an den Hochschulen vor dem akademischen Schreiben erst das einfache Schreiben beigebracht werden muss. Nicht immer sind dafür spezielle Einführungen vorgesehen. Diese und weitere Fragen sollen diskutiert werden.

Alla Paslawska ist Inhaberin des Lehrstuhls für Interkulturelle Kommunikation und Translationswissenschaft an der Nationalen Iwan-Franko-Universität Lwiw sowie Leiterin des Ukrainischen Deutschlehrer- und Germanistenverbands. Sie hat 1990 über die explizite und implizite Negation im Deutschen promoviert und sich 2005 über die Negation und ihre Wirkungsbereiche (Syntax, Semantik, Pragmatik und Prosodie) habilitiert.

Die interdisziplinären Forschungsmethoden der Textanalyse für ukrainische Germanistinnen und Germanisten

Rostyslav Pylypenko

Nationale Linguistische Universität Kiew

Der Beitrag „Die interdisziplinären Forschungsmethoden der Textanalyse für ukrainische Germanistinnen und Germanisten“ beinhaltet eine Darstellung von praxisnahen Ansätzen bei der Textinterpretation vor dem deutsch-ukrainischen Hintergrund, die den Studierenden an den ukrainischen Universitäten angeboten wird. Anhand verschiedener literarischer, publizistischer und medialer Gattungen wie Biografien, Memoiren, Romane, Nachrichten und Dokumentationen werden hier unter anderem kulturspezifische Kontexte deutschsprachiger Texte und ihrer Übersetzungen demonstriert.

Die Forschungsgrundlage dieser Textanalyse stammt vor allem aus vier theoretisch-methodischen Quellen der Textanalyse. Diese zeigen sich in den historischen, autoren-, text- und leserbezogenen Ansätzen (vgl. Fricke, Nünning, Köppe/Winko). Dabei wird nicht nur die Kultursemantik untersucht, sondern auch die kulturelle Spezifik von Textsorten einzeln und im Vergleich. Die interdisziplinäre Methodenreflexion soll einen Beitrag zur Erweiterung des Verständnisses von kulturellen Phänomenen in den deutsch-ukrainischen Diskursen leisten.

Rostyslav Pylypenko ist der Präsident des Ukrainischen Hochschulgermanistenverbandes (UHSchGV) und lehrt gewaltfreie Kommunikation beim Präventionsrat Frankfurt am Main und an der Nationalen Linguistischen Universität (Kyjiw).

Studium und Forschung in Deutschland. DAAD-Stipendien

Oksana Schwajka

DAAD-Informationszentrum Kiew

Wenn Sie am Studium oder Forschung in Deutschland interessiert sind, können Sie sich für ein DAAD-Stipendium bewerben. Als Unterrichts- oder Forschungssprache können Sie Deutsch oder Englisch auswählen.

Es gibt Stipendien für Studenten, Doktoranden und Wissenschaftler. Die Studenten können sich für Masterstipendien, Sommerkurse bewerben oder an Studienreisen teilnehmen. Die Doktoranden haben die Wahl zwischen Forschung in Deutschland mit der Promotion in der Ukraine oder in Deutschland. Sie können eine traditionelle Promotion mit einer/m Doktormutter/Doktorvater oder auch ein Graduiertenkolleg auswählen.

Für promovierte Wissenschaftler gibt es Forschungsaufenthalte bis 3 Monate.

Nicht zu vergessen sind die sprachlichen Anforderungen. Wenn Sie TestDaF, Goethe-Zertifikat, TOEFL oder IELTS zum Zeitpunkt der Bewerbung noch nicht haben, könnten Sie onSET mit allen Unterlagen einreichen und den erforderlichen Sprachtest später ablegen.

Zitieren für Einsteiger und Profis

Maria Suschko-Bezdenezhnykh (Staatliche Universität Sumy)

und Anja Lange (INAI.KG Bischkek)

Zitieren gehört zum unbedingten Handwerkszeug des wissenschaftlichen Arbeitens und Schreibens, und dennoch tun sich viele schwer damit. Wir möchten gerne die Angst vor dem Zitieren nehmen und mit vielen Übungen zeigen, dass Zitieren nicht langweilig ist. Zunächst werden wir uns mit konkreten Schwierigkeiten beschäftigen, denen die Teilnehmenden beim Zitieren begegnen. Dann folgt ein kurzer Input, in dem wir erklären, welche Zitiermethoden es in Deutschland und in der Ukraine gibt und wie diese sich voneinander unterscheiden. In praktischen Übungen wollen wir gemeinsam überlegen, wo das Zitat aufhört und das Plagiat anfängt. Schließlich werden noch die „Frequently Asked Questions“ über das Zitieren beantwortet.

Anja Lange studierte West- und Ostslawistik in Leipzig und Kiew und arbeitete zwischen 2014 und 2019 am KPI Kiew als DAAD-Lektorin. Seit 2020 ist sie DAAD-Lektorin am INAI.KG, dem Kirgisisch-Deutschen Institut für Angewandte Informatik in Bischkek. Ihre Arbeitsschwerpunkte liegen in den Bereichen Fachsprachenvermittlung, Methodik und Didaktik sowie Landeskunde.

Maria Suschko-Bezdenezhnykh ist Dozentin am Lehrstuhl für Fremdsprachen der Staatlichen Universität Sumy (SUMDU). Sie leitet das Deutsche Zentrum an der SUMDU, das ein Partnerzentrum des Goethe-Instituts ist. Sie ist mit Anja Lange Herausgeberin des Lehrwerks “Wissenschaftliches Arbeiten in der Universität”.

Predatory Publishing

Nicolai Teufel

Universität Bayreuth (Fortbildungszentrum für Hochschullehre)

Predatory Publishing (oder auch Raubtierpublikationen) bezeichnet ein Geschäftsmodell, bei dem Zeitschriften vorgeben, seriöse wissenschaftliche Fachzeitschriften zu sein. Sie versprechen eine schnelle Publikation von Artikeln innerhalb weniger Tage gegen ein Publikationsentgelt, ohne jedoch eine sonst übliche Qualitätskontrolle durchzuführen. Ähnliche Angebote gibt es auch im Bereich von Pseudo-Konferenzen mit zumeist geringem wissenschaftlichem Wert. Sowohl Raubtierpublikationen als auch Pseudo-Konferenzen zeichnen sich häufig durch falsche oder irreführende Informationen, die Abweichung von bewährten Redaktions- und Veröffentlichungspraktiken, mangelnde Transparenz und aggressive bzw. wahllose Werbepraktiken aus. Der Vortrag beleuchtet daher folgende Fragen:

- Was ist Predatory Publishing?
- Warum sind derartige Modelle in der Ukraine erfolgreich?
- Warum stellt es eine Gefahr für das ukrainische Wissenschaftssystem dar?
- Wie kann ich mich davor schützen?

Nicolai Teufel ist wissenschaftlicher Mitarbeiter am Fortbildungszentrum für Hochschullehre der Universität Bayreuth. Dort leitet er das deutsch-ukrainische Projekt Learnopolis (DAAD/BMBF) und arbeitet im bayerischen Verbundprojekt QUADIS, die beide die Entwicklung digitaler Lehrmethoden an Universitäten unterstützen. Außerdem ist er Mitglied im Projekt Management Board des ERASMUS+ KA2 Projekts UTTERLY.

Короткі описи доповідей та воркшопів

Структурована аспірантура у Німеччині: аналіз власного досвіду

Вікторія Білицька

Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського

У доповіді ми розглянемо труднощі, які можуть виникнути у бажаючих навчатися на структурованій аспірантській програмі у Німеччині в процесі подачі заявки та власне при написанні дисертації. Поговоримо також про те, як відрізняється консультування аспірантів науковими керівниками.

План доповіді:

1. Вибір теми і підготовка концепту роботи: пошук керівника.
2. Процес подачі заявки: отримання допуску, віза та супутня документація.
3. Структурована аспірантура: переваги та недоліки для українських аспірантів.
4. Наукова робота: відмінності, обумовлені науковими традиціями та культурою.
5. Здача дисертації та захист.

Доповідь базуватиметься на власному досвіді, який, попри його суб'єктивність, багато в чому можна узагальнити.

Вікторія Білицька, PhD, викладач німецької мови на кафедрі теорії, практики та перекладу німецької мови Національного технічного університету “КПІ імені Ігоря Сікорського”, Україна; захистила докторську дисертацію на тему «Емпіричні дослідження аудіовізуальних стратегій сприйняття студентами

німецької мови як іноземної» в Університеті Аугсбурга. Пройшла процедуру визнання докторського ступеня в Україні.

Як оформити презентацію?

Керстін Далльо (лекторка Німецької служби академічних обмінів у Харківському національному педагогічному університеті ім. Г. С. Сковороди)
та Аня Ланге (лекторка Німецької служби академічних обмінів у INAI.KG
Бішкек, Киргизстан)

Ви, напевне, бачили багато різних презентацій на семінарах чи конференціях. Деякі вам сподобалися, а інші видалися абсолютно жахливими. І ви, звісно, вже створювали власні презентації. Але, незважаючи на досить великий досвід, ви не завжди задоволені своїм результатом. На цьому онлайн-воркшопі ви дізнаєтесь, на що звернути увагу під час підготовки презентацій, щоб вони завжди виходили вдалимими. Передусім поговоримо про структуру презентації, потім розглянемо такі аспекти, як шрифт, колір і обсяг тексту. Також ми покажемо вебсайти, якими можна користуватися, щоб уникнути проблеми права власності на фото.

Керстін Далльо вивчала німецьку як іноземну в Лейпцизькому університеті та працювала викладачкою і екзаменаторкою в Гете-Інституті у Східній Європі. З 2018 року викладає у Харківському національному педагогічному університеті імені Сковороди. Основні напрямки роботи: методика/дидактика, країнознавство, мовна практика.

Аня Ланге вивчала західну та східну славістику в Лейпцигу та Києві, з 2014 по 2019 рік працювала в НТУУ “КПІ ім. Сікорського” як лекторка Німецької служби академічних обмінів. З 2020 року - лекторка Німецької служби академічних обмінів у INAI.KG, Киргизько-німецькому інституті прикладних комп’ютерних наук у Бішкеку. Основні напрямки роботи: технічна мова, методика та дидактика, країнознавство.

Мовні особливості наукового стилю у текстах наукових жанрів (анотація, реферат, бакалаврська або магістерська робота)

Світлана Іваненко

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

У доповіді українською мовою розглядатимуться загальні характеристики наукового стилю як рамкового для академічного письма в університетському середовищі. У центрі уваги такі ознаки наукового стилю, як орієнтація на книжний стиль, фахова лексика і термінологія, точність формулювань, логічно побудована презентація інформації (логічна послідовність); аргументативний стиль з триступеневою структурою: теза, аргументи, висновки, а також тричастинна структура наукового тексту: вступ, головна і заключна частина; монологічна форма і емоційно нейтральний виклад змісту, змістова і граматична зв’язність стосовно предмета дослідження. Особлива увага приділятиметься таким типовим науковим жанрам, як анотація (основна ознака: точність у короткому відображенні змісту виступу на конференції або наукової статті чи монографії або підручника), реферат (термінологічна відмінність стосовно цього

жанру в українській мові науки), бакалаврська або магістерська робота (різне й спільне в культурній традиції німецького й українського наукового мовлення стосовно цих жанрів). Ілюстративний матеріал до доповіді дібраний українською, німецькою та англійською мовами.

Світлана Мар'янівна Іваненко – навчалась в Єнському університеті імені Фрідріха Шиллера (1975-1979), отримала диплом філолога, викладача німецької і англійської мов. У 1987 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Міжстильовий жанр «комюніке» та його лінгво-текстові характеристики (на матеріалі текстів німецькою мовою)». У 2010 р. захистила докторську дисертацію на тему: «Поліфонія ритмотональної будови тексту в стилістичному аспекті (на матеріалі німецької мови)».

Чотири способи звертання до (літературних) текстів

Денні Клаппер

Ферганський державний університет (Узбекистан)

В українській германістиці до літературних текстів здебільшого вдаються в навчанні та дослідженні з лінгвістичної чи історичної точки зору. Але, звичайно, є й інші способи дізнатись про зв'язки у текстах. На семінарі буде представлена схема, яка розрізняє чотири основні варіанти аналізу (текстів), пропонуючи таким чином орієнтацію (у плутанині лінгвістичних, естетичних, історичних та культурних питань) і показуючи точки дотику між цими різними питаннями. Це

дає можливість продемонструвати переваги різних наукових інтерпретацій та знайти підхід, що їх об'єднує.

Денні Клаппер працює викладачем DAAD у Ферганському державному університеті/Узбекистан з початку 2021/22 навчального року. Наукові інтереси: літературознавство та дидактика. Останнім часом працює над проектом підручника в університеті Георга-Августа в Геттінгені.

Ефективні підходи до викладання принципів наукової роботи – дидактика наукової роботи та письма

Андреа Кляйн

Як викладати основи наукової роботи так, щоб студенти розуміли принципи наукового дослідження та писали вдалі тексти? Воркшоп почнеться з короткого огляду різних підходів до викладання наукової роботи та їх поточного стану в Німеччині. Потім учасники матимуть можливість розробити невеликі вправи для власних курсів. Ми перевіримо ці вправи за списком певних критеріїв, щоб визначити їхню ефективність у досягненні названої мети.

Доктор Андреа Кляйн – доцент, коуч та авторка, багато років викладає основи наукової роботи в університетах, технічних коледжах та професійних академіях. У 2019 році запустила онлайн-конгрес «Studienfeuer» (www.studienfeuer.de). На університетських дидактичних воркшопах Андреа Кляйн ділиться своїм досвідом із викладачами та допомагає розробляти нові підходи до викладання, а також до контролю та оцінювання студентських робіт. Ось блог пані Кляйн

«Wissenschaftliches Arbeiten lehren», орієнтований на викладачів:
www.wissenschaftliches-arbeiten-lehren.de

Сучасні підручники курсів “Німецька мова як іноземна” як напрям розвитку наукової роботи та письма

Володимир Ковтун

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Київ

Дотримання закону та моралі в усіх сферах загального суспільного та приватного життя є вагомим для всіх без винятку — як для приватних, так і для юридичних осіб та держав. Повага до авторських прав еквівалентна реалізації одного з основних прав людини - права на приватну власність. Перед своїми студентами викладач мови виступає не лише як мультиплікатор мовних знань, навичок, але і як зразок слідування науково-правовим принципам роботи. Його підхід до використання навчальних матеріалів — яскравий зразок і приклад для студентів. Студенти помічають дії викладача на заняттях. Чи може викладач просити студентів виконувати те, чого не дотримується сам? Якщо студенти бачать відхилення від декларованих норм у діях викладача, вони вважатимуть, що можуть чинити так само. Дотримання авторських прав у процесі викладання та навчання курсів німецької мови як іноземної на кафедрі німецької мови Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана підтверджується підручниками, створеними викладачами кафедри. Авторські права на ці підручники належать або самим авторам, або КНЕУ, якщо підручник укладено на рівні університету.

Автор цих тез пропонує своїм студентам дотримуватися правових норм щодо цифрових викладацьких та навчальних матеріалів в курсах німецької мови як іноземної, використовуючи власні інтерактивні підручники, захищені авторським правом. Правова проблематика піднімається як у комунікативному, так і в граматичному та лексичному аспектах. Під час доповіді автор поділиться своїм практичним досвідом викладання.

Володимир Ковтун: з 1981 р. вчитель німецької мови в школі (з 1987 р. заступник директора з німецької мови), з 1994 р. старший викладач німецької мови Київського національного лінгвістичного університету (1994–2002 рр.); в Національній академії державного управління при Президентові України (1994–2002); в університеті імені Тараса Шевченка (2002–2004); з 2002 р. у Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана.

Колаборація “Бізнес - Наука” під час підготовки магістрів за спеціальністю “Аграрний менеджмент”

Лемещенко-Лагода Вікторія, Супрун Олена

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Лекція має на меті охопити наступні питання

1. Нові виклики та підходи до підготовки майбутніх спеціалістів.
2. Український бізнес та освіта. Короткий опис основних цілей та задач магістерської програми Агрокебети.

3. Основні завдання вивчення курсу «Ділова іноземна мова (англійська)»
4. Взаємозв'язок та інтеграція ділового мовлення, фахової мови та академічного письма.
5. Методика навчання основним методам пошуку та критичного аналізу літератури, роботи з науковими базами даних.
6. Методика навчання академічному письму – написання анотацій, статей.
7. Підготовка магістрантів до публічних виступів на наукових конференціях (написання доповідей, створення презентацій)

Лемещенко-Лагода Вікторія – викладач кафедри «Іноземні мови», ТДАТУ, член IATEFL

Галузь наукових інтересів: використання інтегрованого підходу під час вивчення дисциплін «Іноземна мова за професійним спрямуванням» та «Ділова іноземна мова»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1080-5510>

Google scholar: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=QYQrj8YAAAAJ&hl=uk>

Супрун Олена - старший викладач кафедри «Іноземні мови», ТДАТУ, член IATEFL

Галузь наукових інтересів: інноваційні методики викладання іноземних мов

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4369-712X>

Google scholar: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=lbiQo5oAAAAJ>

Лінгвістичне літературознавство як науковий напрям на кафедрі німецької філології Львівського університету імені Івана-Франка

Світлана Маценко

Львівський університет імені Івана Франка, кафедра німецької філології

У новітній германістиці простежується тенденція до зближення і навіть поєднання літературознавства і лінгвістики, їх предметів, питань і методів. Термін *лінгвістичне літературознавство* існував давно і обіцяв кардинальні зміни у взаємовідносинах між цими дисциплінами. Сьогодні ж німецькі вчені виявляють, що далекосяжні очікування лінгвістично поінформованого літературознавства не виправдалися. Останні публікації в Німеччині (Літературознавство та лінгвістика з 1960 року до сьогодні / за редакцією У. Хасса, Ч. Кеніга. Геттінген: Wallstein, 2003; Handbuch Sprache in der Literatur / за редакцією А. Беттена, У. Фікса, Б. Wanning. Berlin: de Gruyter, 2017) знову намагаються знайти точки дотику літературознавства та лінгвістики. У цьому контексті видається можливою і переорієнтація науково-дослідної роботи на кафедрі німецької філології Львівського університету імені Івана Франка. Підстави для цього є, оскільки у своїй лінгвістично орієнтованій дослідницькій роботі (лексикологічній, синтаксичній, стилістичній, текстово-мовній, перекладознавчій) колеги з кафедри завжди послуговуються літературними прикладами, уникаючи, однак, оцінки літературної мови чи лінгвістичного стилю конкретного письменника. Перспективи розвитку лінгвістичного літературознавства для подальшої наукової роботи на кафедрі німецької філології ми бачимо у розширенні інтересу до літературознавчих досліджень, звертанні до суміжних проблем, які виникають із розширеним розумінням літератури, літературної мови, літературознавчої та лінгвістичної інтерпретації

тексту, дискурсу, діалогу, творчого використання слова та чуттєвості мови в літературних творах. Також для інтермедіальності, яка як наукова парадигма набула великого значення не лише для літературознавства, а й для лінгвістики, зближення двох дисциплін значило б поглиблення інтерпретації тексту.

Світлана Маценко - германістка, літературознавець, професор кафедри німецької філології Львівського університету імені Івана Франка (Україна). Коло інтересів: інтермедіальність, взаємодія літератури та музики, сучасна німецька література та новітні методи дослідження, засновані на культурології. Автор монографій про творчість Крісти Вольф, про музику в сучасних німецькомовних романах, про появу літературної термінології під впливом музики та музикознавства.

Що таке плагіат?

Науковий плагіат – положення та практика на Україні

Роман Мельник

КАЗГУУ імені М. Нарикбаєва (Казахстан)

Тема наукового (академічного) плагіату на Україні є доволі новою та з правової точки зору йому приділяється недостатньо уваги. Однак, в останні роки українська держава працює над створенням національного законодавства у сфері вищої освіти. Це має на меті покращення контролю якості вищої освіти. Важливим інструментом у цьому є перемога над науковим (академічним) плагіатом. Щоб отримати краще розуміння сучасної ситуації, у докладі приділяється увага не тільки правовій системі в цілому, але й адміністративній та судовій практиці в Україні.

Проф. Роман Мельник обіймає посаду професора у КАЗГУУ імені М. Нарікбаєва (Казахстан). Він є багаторазовим стипендіатом Німецької Служби Академічних Обмінів (DAAD), а також Фонду імені Олександра фон Гумбольдта. Його наукові інтереси становлять: загальне адміністративне право, право зборів та права людини в адміністративному праві.

Науковий плагіат – положення та практика у Німеччині

Бернхард Шльоер

Національний університет імені Тараса Шевченка

У назві однієї книги ставиться питання, чи є плагіат «небезпекою для науки». З одного боку, сучасні технічні можливості обробки текстів і необхідність багато публікувати спокушають представити тексти та думки інших авторів як власні досягнення. З іншого, ті ж самі можливості полегшують виявлення плагіату. Тому на цей час наукова спільнота все більше схиляється до того, щоб підтвердити цю небезпеку. Приклад багатьох інцидентів показує, що звинувачення у плагіаті тягнуть за собою серйозні неприємності для зацікавлених осіб навіть під час розслідування.

Таким чином, доклад має на меті, з одного боку, представити юридичну процедуру перевірки звинувачень у плагіаті, а з іншого — представити типові критерії кваліфікації тексту як плагіату на основі практики німецьких судів. Це надасть диференційовану картину, яка кваліфікує більше прийняття іноземних ідей як плагіат, ніж спочатку припускалося.

Д. юр. наук Бернхард Шлоер (1953), з 1995 року у Східній Європі консультант з питань гармонізації національного законодавства зі стандартами права ЄС, з 2016 року викладач Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Виклики в українській науці

Алла Паславська

Львівський національний університет імені Івана Франка

Доповідь присвячено труднощам, з якими стикається сьогодні українська наука. Насамперед розглядаються проблеми української германістики, які виникають в Україні з низки як притаманних науці в цілому, так і специфічних для германістики причин. До них належать: хронічне недофінансування науки, нинішня криза в гуманітарних науках, наслідки пандемії COVID-19, труднощі з публікацією наукових статей, зменшення кількості тих, хто вивчає німецьку мову тощо.

Наукова праця та письмо в Україні потребують переорієнтації. У школі письмо, як правило, більше схоже на списування, тому в університетах потрібно спочатку навчити простого письма, перш ніж викладати академічне. Для цього не завжди передбачені спеціальні вступні курси. Ці та дотичні питання слід обговорювати.

Алла Паславська - завідувач кафедри міжкультурної комунікації та перекладу Львівського національного університету імені Івана Франка. Очолює Всеукраїнську Асоціацію українських германістів. У 1990 році захистила

кандидатську дисертацію з експліцитного та імпліцитного заперечення в німецькій мові, а в 2005 році – докторську дисертацію про заперечення та сфери його дії (семантика, синтактика, прагматика, просодика).

Міждисциплінарні методи дослідження текстів для українських германістів

Ростислав Пилипенко

Київський національний лінгвістичний університет

У публікації «Міждисциплінарні методи дослідження текстів для українських германістів» викладено низку практичних підходів до інтерпретації текстів у німецько-українських дискурсах, яку пропонують студентам українських університетів. На матеріалі різноманітних літературних, публіцистичних та медійних жанрів, таких як біографії, мемуари, романи, новини та документальні фільми продемонстровано, серед іншого, культурну специфіку німецькомовних текстів та їх українських перекладів.

Дослідницьку основу запропонованих курсів з інтерпретації текстів складають насамперед чотири групи теорій та методів аналізу тексту. Їх можна продемонструвати в історичних, авторських, текстуальних та читацьких підходах (пор. Фріке, Нюннінг, Кеппе/Вінко). При цьому досліджується не лише культурна семантика текстів, а й культурна специфіка типів текстів окремо та в порівнянні. Міждисциплінарна рефлексія методів дослідження текстів має на

меті зробити подальший внесок у розуміння культурних явищ у німецько-українських дискурсах.

Ростислав Пилипенко, президент Української асоціації германістів вищої школи, викладає ненасильницьку комунікацію від Превентивної Ради у Франкфурті-на-Майні та в Національному лінгвістичному університеті (Київ).

Навчання та дослідження в Німеччині. Стипендії DAAD

Оксана Швайка

Інформаційний центр ДААД у Києві

Якщо Ви цікавитесь навчанням в Німеччині, Ви можете подати заяву на стипендію DAAD. Мовою навчання або досліджень може бути як німецька, так і англійська.

Є стипендії для студентів, аспірантів та вчених. Студенти можуть подавати заяву на програму магістратури, літні курси або взяти участь у групових поїздках до Німеччини “Studienreisen”. Аспіранти можуть обрати дослідження в Німеччині з захистом в Україні або повний захист у Німеччині. Можна обрати традиційний захист дисертації під керівництвом наукового керівника або аспірантську школу.

Для вчених з науковим ступенем є наукові стажування до 3 місяців.

Не слід забувати й про мовні вимоги. Якщо на момент подання заяв у Вас ще не буде TestDaF, сертифікату Goethe, TOEFL або IELTS, Ви можете подати з усіма документами onSET, а сертифікат, який вимагається університетом, подати пізніше.

Коректне цитування: поради для початківців та професіоналів

Аня Ланге, Марія Сушко-Безденежних.

Цитування – абсолютно необхідний робочий інструмент для будь-кого, хто займається науковою працею та академічним письмом, проте багатьом воно дається досить важко. У нашому воркшопі ми поставили собі за мету позбавити колег-науковців остраху перед неправильним цитуванням, за допомогою вправ показавши, яким чином цитувати коректно та оформлювати цитати без зайвих зусиль. В короткій теоретичній частині ми опишемо різні способи цитування та пояснимо, чим відрізняються способи, прийняті в Німеччині та в Україні. Потім ми розберемо складнощі, з якими стикаються наші учасники при цитуванні, та надамо відповіді на поширені запитання. Крім того, на наочних прикладах ми разом з учасниками проаналізуємо, де закінчується цитування та починається плагіат.

Аня Ланге, нині лектор ДААД (Німецької служби академічних обмінів) в м.Бішкек (Киргизстан), у 2014-2019 рр. працювала лекторкою ДААД в КПІ (Київ, Україна), у 2019-2020 р. вела курс "Наукова робота та академічне письмо" в університеті ім. Отто фон Гюріке (м. Магдебург Німеччина). Неодноразово проводила курси з німецького наукового мовлення в Україні, Грузії та Азербайджані.

Марія Сушко-Безденежних, старший викладач кафедри іноземних мов Сумського державного університету, кандидат філологічних наук. Керівник Німецького Центру СумДУ – мовної школи-партнера Гете-Інститут Україна.

Автор навчального посібника "Наукове писемне мовлення у вищій школі" (2020 р.) – у співавторстві з Анею Ланге.

Хижацькі публікації

Ніколай Тойфель

Байройтський університет (Центр підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу)

Predatory Publishing або хижацькі публікації описують бізнес-модель, в якій журнали видають себе за авторитетні наукові журнали. Вони обіцяють швидку публікацію статей за плату, але без проведення звичайного контролю якості. Подібні пропозиції також доступні в області псевдоконференцій, які мають переважно невелику наукову цінність. Як хижацькі публікації, так і псевдоконференції часто характеризуються некоректною чи оманливою інформацією, відхиленням від редакційних та видавничих практик, недостатньою прозорістю та агресивною чи невибірковою рекламою.

Тому лекція висвітлює такі питання:

- Що таке хижацькі публікації?
- Чому такі моделі мають успіх в Україні?
- Чому це становить загрозу для системи української науки?
- Як можна від цього захиститись?

Ніколай Тойфель — науковий співробітник Центру підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу в Університеті Байройта, де він очолює німецько-український проект Learnopolis (DAAD/BMBF) та працює в Баварському проєкті QUADIS, обидва з яких підтримують розвиток цифрових методів навчання в університетах. Член ради управління проєктом ERASMUS + KA2 UTTERLY.

Тези до тематики конференції

Andrijenko, Wladislaw

Staatliche Mykola-Gogol-Universität

GEBRAUCHSSPEZIFIK UND ÜBERSETZUNG DER REALIENWÖRTER IN UKRAINISCHEN UND DEUTSCHEN MODERNEN MEDIEN

In unserem Vortrag beschäftigen wir uns mit Übersetzungsbesonderheiten der Realienwörter in ukrainischen und deutschen Medientexten.

Im ersten Teil behandeln wir die Besonderheiten der Transliteration als Übersetzungsverfahren, präzisieren unser Verständnis der Transliteration und gehen auf Diskussionsprobleme in der ukrainischen Übersetzung ein.

Im zweiten Teil gehen wir auf die Klassifikation der Realienwörter von Adam Suprun. Dieser sowjetische und weißrussische Sprachwissenschaftler unterscheidet fünf Gruppen der Realienwörter:

- 1) Soziale Realienwörter des Alltagslebens (Wohnen, Haushaltsgegenstände, Kleidung, Schmuck, Essen, Getränke);
- 2) Ethnographische Realienwörter (Namen von Gattungen und Stämmen);
- 3) Mythologische Realienwörter (Böse Geister; Märchenfiguren);
- 4) Religiöse Realienwörter;
- 5) Onomastische Realienwörter [1, c. 52-53].

Am häufigsten werden in den analysierten Texten onomastische Realienwörter gebraucht, vor allem Personen- und geographische Namen.

Zum Schluss möchten wir sagen, dass die Übersetzung von Realienwörtern ein schwieriger und mehrstufiger Prozess ist, denn während der Übersetzung haben wir die Möglichkeit, die Geschichte, Kultur, Traditionen, Bräuche, Mentalität und Lebensweise der Menschen kennen zu lernen, in deren Sprache Realienwörter existieren.

Literatur:

1. Супрун А. Е. Экзотическая лексика. / А. Е. Супрун. – М.: ФН, 1958. – 231 с.

STRUKTURIERTES PROMOTIONSSTUDIUM: ERFAHRUNGSBASIERTE REFLEXION

Von 2012 bis 2018 habe ich meine Promotion an der Universität Augsburg gemacht. Davor war ich auch im Bewerbungsprozess während eines Jahres eingebunden. Nach der Betreuungszusage von der Frau Prof. Dr. Rost-Roth, meine Doktorarbeit im Rahmen der von mir im Exposé dargestellten Thema zu betreuen, wurde ich zum strukturierten Promotionsstudium an der Universität Augsburg zugelassen.

Ein strukturiertes Doktorandenprogramm ebenso wie eine freie Promotion geben ausländischen Studierenden die Möglichkeit, in Deutschland zu promovieren. Die strukturierten Promotionsprogramme sind jedoch besonders interessant, weil eine intensive Betreuung und umfangreiche Unterstützung durch die Hochschule gewährt werden kann.

Meine Promotion erfolgte im Rahmen eines der 15 Graduiertenprogramme der Graduiertenschule für Geistes- und Sozialwissenschaften der Universität Augsburg. Graduiertenschulen sind befristete Studien- und Forschungsprogramme, bei denen die wissenschaftliche Forschung themenbezogen gebündelt ist und durch die einige der Fakultäten Ihre Betreuung ergänzen.

Neben dem klaren Curriculum bieten die Graduiertenprogramme zudem eine sehr gute Betreuung. Jedem Doktoranden werden zwei bzw. drei Betreuer zur Seite gestellt. Meine Betreuergruppe bestand aus zwei Professoren/innen der Universität Augsburg

und einer Professorin aus der Universität Salzburg. Der zwischenuniversitäre Austausch hat mir geholfen, unter verschiedenen Perspektiven meinen forschungswissenschaftlichen Ansatz zu reflektieren. Die Betreuergruppe hat mich vielseitig bei vielen Meilensteinen meiner Arbeit unterstützt.

In meinem Promotionsprogramm "Germanistik zwischen A und Z" sind Promotionen zu Forschungsfragen innerhalb eines germanistischen Teilfaches möglich. Das Promotionsprogramm sieht jedoch ausdrücklich auch teilfachübergreifende Erkenntnisinteressen vor.

Alle Regelungen für die Zulassung zur Promotion finden sich in der Allgemeinen Promotionsordnung sowie in den Promotionsordnungen der einzelnen Fakultäten. Nach der Zulassung zum Programm begutachtete meine Betreuergruppe (von mindestens zwei Professoren des Programms) das Exposé meiner Arbeit unter den Gesichtspunkten des Gesamtprogramms im Blick auf die theoretisch-methodische Ausarbeitung und zeitliche Anlage des Dissertationsvorhabens.

Am Ende der Einstiegs- und der Vertiefungsstufe wurden von mir die Statusberichte über den Fortgang der Arbeit eingereicht, die durch eine schriftliche Kommentierung der Betreuergruppe begleitet wurden. Die Erstellung der Statusberichte hat nach meiner Einschätzung zur reflexiven Ist-Stand-Analyse der Arbeit beigetragen.

Für jeden im Promotionsstudiumgang erfolgreich belegten Kurs bekommen die Promovierenden Credit Points gemäß europäischem ECTS-Standard. Für den Abschluss der Promotion muss neben dem Verfassen der Dissertation eine bestimmte Anzahl solcher Credit Points erreicht sein. Für mich als ausländische Doktorandin war es vom Vorteil, dass die GGS wissenschaftliche Methoden-Seminare sowie Workshops für berufliche Qualifizierung organisiert hat. In meinem Promotionsprogramm, wie aber auch in jedem, sind Kurse, Vortragsreihen,

(inter)disziplinäre Kolloquien, Tagungsteilnahme sowie angeleitete Lehre vorgesehen. Über alle im Rahmen der Promotion absolvierten Veranstaltungen wird auf Antrag nach Abschluss der Graduiertenschule ein Zertifikat mit jeweiligen Credit Points ausgestellt.

Von der Forschungsförderung der Promovierenden an der Universität Augsburg wurde ich sowohl bei der Teilnahme an wissenschaftlichen Tagungen und durch Stipendien, und Mentoring-Programme unterstützt. Das jährliche Treffen von Mitgliedern der GGS zu einer Vollversammlung brachte zum Ideenaustausch und zur Lösung der jeweiligen Probleme bei.

Ein strukturiertes Promotionsstudium dauert durchschnittlich drei-vier Jahre. Meine Immatrikulation als Promovendin an der Universität Augsburg erfolgte für maximal sechs Semester (war und ist aber kein Muss). Diese Frist ist aber davon unabhängig, wie lange die Promotion andauert. Die betreuende Professorin/der betreuende Professor muss auch die Promotionsabsicht bestätigen.

Eine gemeinsame Datenbank für alle strukturierten Promotionsprogramme in Deutschland gibt es nicht. Die Programme finden Sie zumeist direkt über die Universitäten, die Graduiertenkollegs oder über die außeruniversitären Forschungseinrichtungen. Einen guten Zugang bietet auch die Datenbank des DAAD. Hier finden Sie zahlreiche PhD Programme, die sich speziell an internationale Doktoranden wenden (1).

Literatur:

1. Research in Germany: Bundesministerium für Bildung und Forschung. URL: <https://www.research-in-germany.org/de.html> (11.10.2021)

AUF DEM WEG ZUR AKADEMISCHEN INTEGRITÄT?!

Seit dem September 2020 läuft das Projekt «Academic Integrity and Quality Initiative – Academic IQ» an der Wolyner Lesia-Ukrainka-Nationaluniversität Luzk. Das Ziel dieses Projektes besteht vor allem darin, den Studierenden eine Hilfestellung bei der Aneignung der akademischen Integrität anzubieten. Im Rahmen des Projekts wird eine Kombination von diversen Fördermaßnahmen eingesetzt: Befragungen, Gestaltung vom Kurs „Akademisches Schreiben und akademische Rhetorik“, Wochen der akademischen Integrität, Interviews mit (ehemaligen) Studierenden, Plagiatsprüfungen und „Kodex akademischer Integrität“ [1]. Das Thema „Akademische Integrität“ wird im Rahmen verschiedener Formate diskutiert: in regelmäßigen Workshops, Vortragsveranstaltungen und Publikationen.

An der Wolyner Lesia-Ukrainka-Nationaluniversität integer zu handeln bedeutet unter anderem, dass wir fair in Bezug auf das Verfassen von schriftlichen Arbeiten handeln. Wer seine Arbeit abschreibt oder von jemandem schreiben lässt, verhält sich unfair und unehrlich. Das häufigste Beispiel für akademisches Fehlverhalten ist das Plagiat. Die konkreten Schwierigkeiten mit akademischem Fehlverhalten wurden anhand der Interviews mit Studierenden und aufgrund der analysierten schriftlichen Abschlussarbeiten ermittelt. Unsere Studierenden fürchten sich vor den Plagiaten in ihren Jahres- und Masterarbeiten: vor den Plagiaten aus Copy-Paste-Prinzip (das unerlaubte Kopieren und Einfügen von Ideen oder Erkenntnissen), aus Unwissenheit, unter Zeitdruck. Aber wie hoch ist die Bereitschaft der Studierenden, ein Plagiat zu vermeiden?

Ich habe vieljährige Erfahrung damit. Die häufigste Form des Plagiats in studentischen Jahres- und Masterarbeiten ist das Zitieren eines Werkes ohne Quellenangabe. Beim nachlässigen Umgang mit Quellen wird Studierenden die korrekte akademische Praxis erläutert. Meiner Meinung nach, ist das akademische Fehlverhalten das Resultat eines mangelnden Bewusstseins.

Aber wie kann die Aneignung der akademischen Integrität bei ukrainischen Studierenden effektiv gefördert werden? Vor allem ist der Dialog zwischen Studierenden und Lehrenden sehr wichtig. Regelmäßige Rückmeldung steigert die Motivation. Es ist wichtig, fortlaufend die Vorgaben akademischer Integrität zu lehren und diese wiederholt zu besprechen. Man sollte auch die Bewertungskriterien für mehr Transparenz stellen und interessante Arbeitsformen im Unterricht einsetzen.

Im Jahre 2021 haben wir mit den Studierenden des ersten Studienjahres ein Rollenspiel „Karl-Theodor zu Guttenbergs Prozess“ durchgeführt. Im Rollenspiel wurde eine reale Situation – Plagiatsaffäre Guttenberg – thematisiert. Die Studierenden haben sich mit den Konsequenzen seines Plagiats (Beendigung seiner Karriere, Verurteilung zu einer Geldstrafe, Aberkennung seines Dokortitels) vertraut gemacht. Das „Bonbon“ der Veranstaltung war das neue Verb *guttenbergen*, das nach der Plagiatsaffäre um Karl-Theodor zu Guttenberg entstand und folgende Bedeutungen hat: (hemmungslos) abschreiben; fremdes geistiges Eigentum verwenden und als eigenes wiedergeben; ohne Quellenangabe etwas wiedergeben; plagiiere / plagiarisieren / ein Plagiat erstellen; unerlaubt kopieren; unerlaubt/schlecht zitieren.

Unsere Universität vertraut der Plagiatssoftware StrikePlagiarism. Aber die Plagiatssoftware prüft nicht den Prozentsatz an Plagiat, sondern zu wie viel X% die Arbeit Ähnlichkeiten mit anderen Quellen aufweist. 10-25% Ähnlichkeit sind erlaubt.

Aber meiner Ansicht nach geht akademische Integrität weiter als Plagiat und beinhaltet eine andere Perspektive: die Übernahme von Verantwortung nicht nur seitens der Studierenden sondern auch seitens der Lehrenden.

Das Konzept der akademischen Integrität (engl. academic integrity, ukr. академічна доброчесність) ist an US-amerikanischen und europäischen Universitäten bereits weit verbreitet. Im International Center for Academic Integrity (www.academicintegrity.org/) organisieren sich seit 1992 zahlreiche Universitäten aus inzwischen über 20 Ländern. Der Verband koordiniert Maßnahmen zur Beförderung der akademischen Integrität (s. dazu [3]).

An zahlreichen deutschen Universitäten wurden bereits Projekte und Programme zur Förderung akademischer Integrität initiiert. Z. B. läuft das Projekt „Akademische Integrität“ an der Johannes-Gutenberg-Universität Mainz (seit 2013). „Kernziel der Arbeit ist es, die akademische Integrität aus dem Leitbild der Universität in die alltägliche Praxis in Forschung und Lehre zu überführen.“ [4, 41].

Für die Wissensgemeinschaft Europas seien folgende Werke zur guten wissenschaftlichen Praxis zu empfehlen:

- die „Empfehlungen zu wissenschaftlicher Integrität“ des Wissenschaftsrats (<https://www.wissenschaftsrat.de/download/archiv/4609-15.html>),
- die Richtlinien „Sicherung guter wissenschaftlicher Praxis“ der Deutschen Forschungsgemeinschaft sowie der European Conduct for Research Integrity der All European Academies (ALLEA) (https://phzh.ch/globalassets/phzh.ch/forschung/forschung-auf-einen-blick/wissenschaftliche-integritaet/dfg_empfehlung_wiss_praxis_1310.pdf).

Die Richtlinien des Singapore Statement on Research Integrity (verfügbar in 29 Sprachen) fassen die für die internationale Forschung geltenden wichtigsten Grundsätze zusammen (www.singaporestatement.org).

Hilfreiche Informationen zu Integrität im gesamten akademischen Kontext bietet die Homepage des Office of Academic Integrity der Universität von Waterloo (<https://uwaterloo.ca/academic-integrity/>).

Des Weiteren erfolgt in dieser Arbeit kein Vergleich der Förderung der akademischen Integrität im universitären Bereich bei muttersprachlichen Studierenden mit der Förderung bei deutschen Studierenden. Eine weitere Erforschung wäre in diesem Zusammenhang wünschenswert. Es wäre sinnvoll, Konsequenzen von Plagiat aus der Sicht der ukrainischen und deutschen Universitäten zu erforschen.

Literatur:

1. Кодекс академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки. URL: <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf> (zuletzt zugegriffen am 11.09.2021).
2. Butler L. Fundamentals of Academic Writing. London: Pearson Longman, 2007. 227 S.
3. Fundamental Values of Academic Integrity. ICAI, 2019. URL: https://academicintegrity.org/images/pdfs/20019_ICAI-Fundamental-Values_R12.pdf (zuletzt zugegriffen am 11.09.2021).
4. Schuh D. Auf dem Weg zur akademischen Integrität – Ziele und Maßnahmen des Projekts “Akademische Integrität”. *Information. Wissenschaft & Praxis*. 2014. Vol. 65(1). P. 41–50. DOI 10.1515/iwp-2014-0012. URL: <https://blogs.ethz.ch/wp-content/blogs.dir/1442/files/2014/02/iwp-2014-0012.pdf> (zuletzt zugegriffen am 11.09.2021).

KONSEQUENTER ANSATZ ZUM SCHREIBEN WISSENSCHAFTLICHER ARBEITEN

Das Hochschulstudium setzt die Fertigstellung wissenschaftlicher Texte voraus: Sei es nur ein paar Arbeiten innerhalb der Studienzeit bzw. Jahres-, Bachelor- und Masterarbeit oder mehrere Hausarbeiten pro Semester wie es üblicherweise an den kulturwissenschaftlichen Fakultäten der deutschen Universitäten vorgesehen ist. Aus meiner Erfahrung als Masterstudentin an der Europa-Universität Viadrina in Frankfurt (Oder), Studiengang „Intercultural Communication Studies“ (2010-2012) kann ich von insgesamt neun Hausarbeiten verschiedenen Umfangs (von 20 bis 30 Seiten, Schrift 12) und einer Masterarbeit (100 Seiten) sprechen. Retrospektivisch gesehen war diese Leistung für mich eine große Herausforderung am Anfang, die ich mit dem Verfassen jeder neuen Arbeit immer besser meistern konnte. Wie pauschal es auch klingen mag, braucht man beim eigenständigen Schreiben ein hohes Maß an Unterstützung, Rückmeldung und Begleitung. Im Weiteren beziehe ich mich auf die fördernden hochschulischen Lehrveranstaltungen, die auf den Ausbau von Schreibkompetenzen sowie auf den Umgang mit der Zeit- und Prozessplanung abzielen.

Um die Ansätze zum wissenschaftlichen Schreiben an einer deutschen Hochschule aufzugreifen, nehme ich als Beispiel Kulturwissenschaftliche Fakultät an der oben erwähnten Europa-Universität Viadrina. Im Rahmen des Bachelorstudiums (teilweise auch bei den Masterstudiengängen) werden im Modul „Praxisrelevante Fertigkeiten“ unter anderem neun regelmäßig gehaltene Veranstaltungen angeboten,

die das Erlernen grundlegender Arbeitstechniken und hilfreicher Schreibmethoden bzw. ihren unmittelbaren Einsatz bei den Übungsmöglichkeiten, Besprechung von schreibrelevanten Themen wie Strukturierung, Gliederung, Aufgabenstellung, Zeitplanung sowie wechselseitigen Austausch und individuelle Lernreflektion zum Ziel haben [1, 17-18]. Als gemeinsamer Nenner der Veranstaltungen erweist sich das Durchlaufen aller Phasen vom Schreibprozess Schritt für Schritt, um anschließend die Ergebnisse einer kontinuierlichen Arbeit, das Geschriebene, zu präsentieren.

Außerdem können die laufenden Abschlussarbeiten im Rahmen der Forschungskolloquien vorgestellt und diskutiert werden [2, 35-36], auf denen man Anregungen und Denkanstöße nicht nur bezüglich Theorien und Methoden, sondern auch der Themeninhalte bekommt. Dabei ist es hervorzuheben, dass präsentierte Arbeiten breit platziert sind bzw. sie stammen von Bachelor-, Master- und Promotionsniveaus und können als Vorhaben (Exposé) oder auch als Arbeit in der Endphase vorgestellt werden. Das Spektrum der Projekte wird auch durch die Gastvorträge auswärtiger WissenschaftlerInnen erweitert, die einen Einblick in methodologische Probleme und forschungsinteresseerweckende Inhalte außerhalb der Viadrina geben. Ich hatte die Gelegenheit, an den Forschungskolloquien als Studierende und später als Gastdozentin teilzunehmen und in beiden Fällen war ich mit dem neuen Wissen und Ideen angereichert.

Als Beispiel für die Veranstaltungen zu schreibdidaktischen Ansätzen und zum Ausbau der Schreibkompetenz an einer ukrainischen Hochschule möchte ich die für mich als ehemalige Studentin und heutige Dozentin gut vertraute Fakultät für Linguistik der Nationalen Technischen Universität der Ukraine „Igor Sikorsky Kyjiwer Polytechnisches Institut“ bzw. den Lehrstuhl für Theorie, Praxis und Übersetzung der deutschen Sprache anführen. Obwohl die Auseinandersetzung mit dem wissenschaftlichen Schreiben nicht so intensiv wie an der Viadrina ist, bekommen die

StudentInnen beim Verfassen der Jahres- und Abschlussarbeiten ausreichende Schreibbegleitung, die sich nicht nur auf wissenschaftliche Betreuung von dem / der für eine konkrete Arbeit zuständige Lehrenden beschränkt, sondern setzt die verpflichtende Teilnahme an den speziellen Veranstaltungen voraus: „Praxisorientierte linguistische Forschungen. Einstieg in wissenschaftliche Forschung“ im Bachelorstudium [3, 14] und „Wissenschaftliche Arbeit zum Thema der Masterarbeit. Methodologie der Linguistik- und Übersetzungsforschungen“ im Masterstudium [4, 12]. Nach einem theoretischen Einstieg bekommen Studierende regelmäßig die Aufgaben, die sich stufenweise auf die Phasen des Arbeitsprozesses beziehen: Von Themenstellung, Forschungsgegenstand, Materialbeschaffung über Gliederung, Forschungsmethoden, Kapitelentwürfe bis Korrekturlesen und Fertigstellung. Darüber hinaus werden Studierende angeregt, sich an den Sitzungen des Zirkels „Grammatik der deutschen Gegenwartssprache“ (gegründet und geleitet von der Dozentin des Lehrstuhls für Theorie, Praxis und Übersetzung der deutschen Sprache Turysheva O.) zu beteiligen, indem sie über die Resultate ihrer Arbeiten austauschen (vgl. die oben genannten Kolloquien an der Viadrina-Universität). Der ganze wissenschaftliche Prozess wird selbstverständlich von dem Betreuer / der Betreuerin begleitet, der / die auch das erste Gutachten vorlegt. Auf diese Weise werden Studierende vielfach unterstützt und können die Feedbacks nicht nur von einer Person, sondern von mehreren Personen mit verschiedenem Grad des „Engagements“ und der „Eintauchtiefe“ in die Arbeit erhalten.

Zwei Universitäten stellen eine zu kleine Stichprobe dar, um verallgemeinernde Schlussfolgerungen zu ziehen, dennoch weisen diese Beispiele auffällige Gemeinsamkeiten von Herangehensweisen zum effektiven wissenschaftlichen Schreiben auf. Als Dozentin bekommt man häufig von Studierenden über Schreibschwierigkeiten und sogenannte „Schreibblockaden“ zu hören. Eine

angemessene Reaktion der Lehrkräfte ist hier, den StudentInnen die ganz einfachen aber für den weiteren Prozess ausschlaggebenden Fragen zu beantworten: Wie wähle ich das Thema? Wie ist der Zugang zum Material? Wie strukturiere ich meine Arbeit? Wie klassifiziere ich das gesammelte Material und wie werte ich es aus? In welchem Stil sollte ich schreiben? Wie verhalte ich mich bei der mündlichen Präsentation?

Es liegt auf der Hand, dass dafür viel mehr Stunden beansprucht würden als dies an den ukrainischen Universitäten im Stundenplan und in der Unterrichtsbelastung der Lehrenden gewöhnlich vorgeschrieben ist. Mangelnde Unterstützung kann unter anderem Täuschungsversuche und (un)absichtliches Plagieren zur Folge haben, was den gesamten wissenschaftlichen Schreibprozess zunichtemacht. Schreiben ist aber eine kreative Tätigkeit und die Freude an einem entstandenen gelungenen Text ist auch der besten Note nicht gleichzusetzen. Diese Freude zu erleben würde ich jedem/ jeder Studierenden wünschen!

Literatur:

1. Kommentiertes Vorlesungsverzeichnis Bachelor Kulturwissenschaften Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder) https://www.kuwi.europa-uni.de/de/studium/Vorlesungsverzeichnisse/WS_202122/BA-KVV-WS-2021-22_Stand_13102021.pdf (Zugriff am 18.10.2021).
2. Kommentiertes Vorlesungsverzeichnis Master Kulturwissenschaften Europa Universität-Viadrina Frankfurt (Oder) https://www.kuwi.europa-uni.de/de/studium/Vorlesungsverzeichnisse/WS_202122/MA-KVV_WS_2021-22_Stand_13102021.pdf (Zugriff am 18.10.2021).
3. Programm des Bachelorstudienganges Germanic Languages and Literatures (including Translation), primary – German <https://ktpnm.kpi.ua/sites/default/files/2021->

06/%D0%9E%D0%9F%20%D0%B1%D0%B0%D0%BA%202021%20%D0%B0%D0%BD%D0%B3.pdf (Zugriff am 18.10.2021).

4. Programm des Masterstudienganges Germanic Languages and Literatures (including Translation), primary – German
<https://ktpnm.kpi.ua/sites/default/files/2021-06/%D0%9E%D0%9F%20%D0%BC%D0%B0%D0%B3%202021%20%D0%B0%D0%BD%D0%B3.pdf> (Zugriff am 18.10.2021).

SUCHE IM INTERNET FÜR WISSENSCHAFTLICHES ARBEITEN

Jeder Internetnutzer, der wissenschaftlich schreibt und arbeitet, war mindestens einmal in einer Situation, in der es sich nach mehrstündiger Suche nach bestimmten Informationen herausstellte, dass die teure Zeit verschwendet wurde oder die Suche nicht zum gewünschten Ergebnis führte. Für eine sinnvolle “wissenschaftliche” Suche bieten wir Ihnen eine Auswahl an Tipps, mit denen Sie effektiver nach Informationen im Internet suchen können.

Regel Nummer 1: verschiedene Suchmaschinen verwenden

Trotz der Tatsache, dass „Suchmastodons“ (wie Google, Yandex, Yahoo! etc.) oft ähnliche Ergebnisse liefern, lohnt es sich dennoch, eine Suchanfrage auf mehr als einer Website durchzuführen. Unterschiede zwischen mehreren Links können kritisch sein, wenn dies genau das wäre, wonach Sie suchen.

Wenn Sie allerdings ein leidenschaftlicher Befürworter eines dieser Systeme sind, finden Sie ganz gut heraus, ob es vielleicht hochspezialisierte abgesonderte Suchinstrumente und -optionen hat (Google hat beispielsweise Google Scholar, mit dem Sie nur nach Online-Repositoryn von Universitäten und wissenschaftlichen Publikationen suchen können).

Regel Nummer 2: tiefer graben

Wer hat schon einmal die Suchmaschine nach einem flüchtigen Blick auf die erste Ergebnisseite geschlossen? Das ist doch falsche Entscheidung! Nach unserem Schubladendenken sind die besten und die genauesten Ergebnisse auf der ersten (nun

endlich auf der zweiten) Seite zu finden. Deshalb zahlen Unternehmen viel Geld, damit genau bestimmte Informationen (oft nicht „die besten“) auf die ersten Seiten unserer Suche landen. Lassen Sie sich nicht täuschen: Sehen Sie sich weitere Seiten an. Dann können Sie auf weniger bezahlte, aber interessantere und notwendige Websites stoßen.

Regel Nummer 3: Keywords richtig formulieren

Sie müssen genau wissen, wonach Sie suchen, bevor Sie mit der Suche beginnen. Dies ist sehr wichtig, da Benutzer oft hoffen, dass das Internet ihre Gedanken liest und vom ersten Wort an das richtige Material liefert. Tatsächlich müssen Sie „die richtigen“ Keywords auswählen.

Suchmaschinen haben Zugriff auf eine riesige Menge an Informationen, und wenn Sie die genauen Schlüsselwörter eingeben, kommen Sie viel schneller an die Informationen, die Sie benötigen.

Regel Nummer 4: die so genannten Modifikatoren verwenden

Nicht jeder kennt es, aber die übliche Interpunktion (Anführungszeichen, drei Punkte, Bindestriche, usw.) und die Ländercodierung helfen, die Suchergebnisse einzugrenzen und so relevant wie möglich zu gestalten.

Verwenden Sie Anführungszeichen, wenn Sie eine bestimmte Phrase oder Redewendung benötigen, dann wird die Suchmaschine verstehen, dass die Wörter nahe sein müssen.

Wenn Sie Material brauchen, das einige Wörter enthält, andere jedoch ausschließt, verwenden Sie einen Bindestrich (oder ein Minus) vor dem unnötigen Wort. Es sieht so aus: *Dissertation -kaufen*.

Geben Sie auch den Namen der Webseite, die Sie durchsuchen möchten, in die Suche ein. Um nur auf einer bestimmten Site zu suchen, verwenden Sie das Wort *site*

und den Doppelpunkt. So geht's: wenn Sie auf <https://www.ids-mannheim.de/> nach frischen Neologismen suchen, geben Sie in die Zeile ein: *Neologismen-site:ids*

Verwenden Sie darüber hinaus eine ländercodierte Suchmaschine, um Suchergebnisse auf nationalen Websites zu erhalten. Google Deutschland sieht zum Beispiel so aus: www.google.de

Regel Nummer 5: wachsam und kritisch sein

Nicht alles im Internet ist glaubenswert. Wenn Sie also einen Artikel lesen oder Material von zuvor nicht besuchten Seiten herunterladen, fragen Sie sich: Sind die Daten von dieser Seite überprüft? Kann man diesen vertrauen? Sind die Informationen aktuell, relevant, zuverlässig? Der Artikel, den Sie lesen, enthält Fakten, verweist aber nicht auf die Quellen, aus denen sie stammen? Wer hat den Artikel geschrieben? Man muss sich immer diese und ähnliche Fragen stellen.

Mit diesen einfachen Regeln und Tipps ist die Informationssuche viel leichter. Vergessen Sie jedoch nicht, die gefundenen Materialien auf Wahrhaftigkeit und Relevanz zu überprüfen.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ОСНОВИ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА

Міжнародна практика упровадження принципів академічної доброчесності, складовою частиною якої є боротьба з проявами плагіату, вже кілька десятиліть діє на інституційному рівні.

У жовтні 1992 року у США був заснований Центр академічної доброчесності для боротьби з шахрайством, плагіатом та академічною недоброчесністю у вищій освіті. У 2010 році Центр офіційно набув статусу міжнародного (International Center for Academic Integrity – ICAI). Організація працює на шести континентах більш як у двадцяти країнах. Членство в ICAI поширюється на організації, академічні спільноти, викладачів, адміністраторів, студентів та співробітників установ-учасників. ICAI пропонує оцінювальні послуги, ресурси та консультації своїм членам, а також щорічно проводить міжнародні конференції з питань академічної доброчесності.[1]

У Європі під егідою ЮНЕСКО у 2004 році відбулась міжнародна конференція з питань академічної доброчесності, за результатами якої було прийнято Бухарестську Декларацію з етичних цінностей та принципів вищої освіти в Європі. В Декларації наголошено, що цінності та етичні стандарти, які підтримують і розвивають сучасні університети, мають вирішальний вплив на академічний, культурний та політичний розвиток вчених, студентів та персоналу. Ключовими цінностями академічної спільноти є чесність, довіра,

справедливість, повага, відповідальність. Ці цінності мають вирішальне значення для забезпечення ефективного навчання та якісних досліджень. [2]

Існують також успішні моделі підтримки академічної доброчесності на рівні окремих навчальних закладів. Австралійський Університет м. Кертін (Curtin University) зобов'язує усіх нових студентів на початку навчання виконати програму курсу академічної доброчесності (Academic Integrity Program). Мета програми – допомогти студентам ознайомитись із концепцією академічної доброчесності, цінностями Університету та його очікуваннями від них, як членів університетської академічної спільноти. Програма надає студентам інструменти для успішного подолання складних ситуацій, які можуть загрожувати їхній академічній доброчесності. Теми включають етику, цінності університету, культуру посилань, плагіат, шахрайство, помилкові вчинки та можливі наслідки. На сайті університету існує окрема сторінка, присвячена академічній доброчесності та університетській політиці із запобігання плагіату, де розміщені Керівництво із запобігання плагіату для студентів, Правила коректного цитування, оформлення посилань, складання списку використаних джерел тощо. [3]

До завдань курсу англійського академічного письма входить навчання умінням і навичкам написання наукового звіту, статті, анотації, реферату, виступів, тез, доповідей з використанням наочності (графіків і таблиць), резюме (summary) або відгуку на статтю (review) з урахуванням існуючих норм англійського писемного мовлення для академічних/наукових цілей. Курс академічного письма передбачає розвиток у слухача таких навичок і вмінь: навички критичного мислення, необхідні при використанні інформації з різних джерел (книг, статей, мережі Інтернет), стисло викладати зміст тексту, організувати текст як послідовність абзаців з їх заголовками та

підзаголовками; коректно наводити цитати; укласти бібліографію; стилістично грамотно вибудовувати речення і вживати слова у таких видах наукових текстів: есе, доповідь, звіт, анотація. Реферат – короткий виклад змісту одного або декількох документів. Курсова робота – вид самостійної навчально-наукової роботи з елементами дослідження, виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань. Бакалаврська робота – кваліфікаційна науково-дослідна робота, виконана студентом на завершальному етапі навчання, з метою захисту й отримання академічного ступеня бакалавра. Дисципліна «Основи академічного письма» покликана формувати академічну культуру, академічну грамотність, практичні навички усної й писемної мови, необхідні для успішного навчання та майбутньої професійної діяльності. Навчальний курс «Основи академічного письма» має міждисциплінарне спрямування: мовленнєві питання тісно переплітаються з фаховими, формуючи вміння професійно висловлюватися, створювати власні спеціальні тексти; здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень українською та іноземною мовами.[4] Він спрямований на розвиток фахових компетентностей, таких як: здатність дотримуватись етики досліджень, правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності; здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, оцінювати рівень власної фахової компетенції та підвищувати професійну кваліфікацію, адаптуватися до змін у професійній діяльності; здатність здійснювати наукову та науково-педагогічну діяльність у сфері природничих наук у різних закладах освіти.

Список використаних джерел:

1. International Center for Academic Integrity [Електронний ресурс] // Official website. – Режим доступу: <http://www.academicintegrity.org/icaai/home.php>
2. The Bucharest Declaration on ethical values and principles of higher education in the Europe Region [Електронний ресурс] // Independent Kazakh Agency for Quality Assurance in Education. – Режим доступу: <http://iqaa.kz/en/bologna-process/the-main-documents-of-the-bologna-process>
3. Academic Integrity [Електронний ресурс] // Curtin University. – Режим доступу: <http://academicintegrity.curtin.edu.au/>
4. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. – К., 2016. – 61 с.

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНШОМОВНИХ ДЖЕРЕЛ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Розвиток української держави, що супроводжується переходом до ринкових відносин, здійснює вагомий вплив на підготовку здобувачів вищої освіти. На даний час, виникла потреба у висококваліфікованих та компетентних фахівцях, які можуть без проблем реалізовувати комунікацію іноземною мовою за фахом. Тому, на наш погляд, важливу роль для здобувачів вищої освіти відіграє формування практичних навичок для роботи з зарубіжними та інформаційними джерелами. Одним із головних методів удосконалення якості професійної підготовки студентів є активізація їх навчальної і науково-дослідницької діяльності, розвиток креативності, розвиток самостійної роботи, а це можливо реалізувати за рахунок організації і впровадження у навчально-виховний процес закладів вищої освіти технології комбінованого навчання, тобто поєднання традиційних та комп'ютерно-орієнтованих форм, методів та засобів навчання [4, с. 148].

Таким чином, важливого значення набуває вивчення організації наукових досліджень та підготовка студентів до використання зарубіжних джерел за фахом в наукових проектах, бакалаврських та магістерських роботах.

З метою реалізації наукової роботи студентами на даний час існують наступні вимоги: максимальна приближеність до навчально-виховної діяльності; чіткість у виборі тематики та її актуальність, науковий рівень її реалізації на

практиці; поетапне формування наукових завдань; специфіка науково-дослідної роботи на професійному та творчому рівні.

Науковій роботі студентів у вищому освітньому закладі, що проймає всю систему професійної підготовки здобувачів вищої освіти упродовж усього періоду навчання, властиві цілісний міжпредметний взаємозв'язок, оволодіння майбутніми фахівцями сучасною методологією науково-дослідницької роботи, що в подальшому забезпечує збільшення продуктивних знань студентів, розвиток самостійності, креативності, планетарного мислення кожної особистості.

Необхідно зауважити, що навчально - дослідна робота студентів є обов'язковою вимогою, яка чітко зазначається в навчальних планах певної спеціальності. Основною метою здобувачів вищої освіти у науково-дослідній діяльності є: засвоєння сучасних методів, методик самостійного вирішення професійних та наукових завдань, оволодіння методологією наукового пізнання; розвиток дослідницьких умінь і професійних навичок поглибленого аналізу окресленої ситуації, синтезу, узагальнення, обґрунтування отриманих даних, планетарного мислення; організація та передбачення отриманих результатів власної роботи, результативної організації діяльності та системне вивчення інформації за фахом [2, с. 60].

Але підкреслимо, щоб здобувач вищої освіти чітко зрозумів основну потребу реалізовувати певний вид діяльності, а науково-педагогічний працівник акцентував увагу на особистісно-професійні якості особистості, властивості темпераменту, прогножуючи рівень готовності студентів до розв'язання креативних завдань за рахунок видів діяльності, де можуть розкритися всі властиві для особистості здібності.

Також, студенти, за допомогою науково-педагогічних працівників, мають оволодіти інтегративними вміннями, використовувати наукові, довідкові, методичні джерела, що видаються рідною та іноземними мовами; засвоїти методику перекладу та реферування тексту, розвивати навички комп'ютерної обробки даних; оволодіти знаннями про основні методи інформаційного пошуку.

Отже, на основі вище зазначеного можна зробити висновок, що сучасна система професійної підготовки має бути орієнтована на підготовку студента-дослідника, якому властивий новий тип мислення. Крім того, у студентів потрібно розвивати високий рівень вимогливості до власної особистості, толерантну культуру до поглядів, точок зору інших вчених.

До змістовного наповнення готовності студентів до реалізації ними науково-дослідної роботи необхідно включити наступні складові, такі як: продуктивні знання, інтегративні вміння, креативність, потреби [4, с. 153].

Зазвичай, у вищих освітніх закладах найчастіше застосовуються певні завдання студентам для виконання ними самостійної роботи, а саме: складання кросвордів за фахом; формування словника з відповідної тематики визначень курсу, який вивчається, з посиланням на джерела, які були використані студентом; проведення анотування наукових статей; написання рефератів, есе і доповідей за певною темою, яка запропонована викладачем; групові завдання, з метою вирішення та формування проблемних ситуацій.

Але, на наш погляд, актуальним є написання студентами тез, які розглядаються в наукових джерелах, як стислі, чіткі положення. У тезах висвітлюються власна точка зору, все має бути пов'язано між собою і лаконічно викладено.

Зауважимо, що під час реалізації професійної підготовки здобувачів вищої освіти важливе значення мають наступні форми науково-дослідної роботи, а саме: як курсова, дипломна, бакалаврська та магістерська роботи.

Їх тематику розробляє науково-педагогічний працівник відповідної кафедри. Студент, під час ознайомлення з запропонованою тематикою, самостійно обирає тему дослідження, яка пробудила в нього інтерес, а також має можливість внести до розгляду свою тему, але перед цим представити її актуальність.

На даний час, існують такі вимоги до змістовного наповнення наукової роботи, а саме: актуальність обраної теми дослідження, відповідність стану проблеми та майбутнім перспективам їх розвитку, завданням практичного характеру; вивчення і детальний аналіз монографічних, довідкових і періодичних літературних джерел з окресленої тематики; опис історії проблеми, яка досліджується; чітке визначення предмета дослідження, основної мети, методів дослідження, аналіз наукових фактів, процесів та явищ, узагальнення отриманих результатів, їх детальна характеристика, загальні висновки проведеного дослідження, надання відповідних рекомендацій.

Формування списку літератури у науковій роботі визначає рівень вивчення стану досліджуваної проблеми і навичок роботи з науковою літературою.

Зауважимо, що сьогодні не вирішеними залишається проблема щодо професійної підготовки фахівця, а саме: формування у студентів практичних навичок роботи із новітніми зарубіжними джерелами.

Саме діяльнісний, прогностичний, диференційований та інтегративний підходи є головними у формуванні концептуальних положень професійної підготовки до використання іншомовних джерел інформації у фаховій діяльності фахівців. За допомогою означених підходів формулюються наступні

концептуальні положення, а саме: знання з фахових навчальних дисциплін, іноземної мови та інформаційних технологій, які потрібно інтегрувати на різних рівнях; вони повинні реалізовувати фахове спрямування вивчення означених дисциплін і створення нових методик підготовки майбутнього фахівця до роботи з зарубіжними інформаційними джерелами з фаху, які є фундаментом для моделювання професійної підготовки [3, с. 299].

На основі цього, ми пропонуємо наступні засади професійної підготовки студентів до використання іншомовних джерел засобами інтеграції освітніх технологій, а саме: поетапне ускладнення та чітке визначення технологій освітнього рівня, що допомагають відтворити взаємозв'язки ключових термінів; фахової діяльності та підготовки до реалізації іншомовних джерел; розвиток інформаційної культури майбутнього фахівця та формування практичних навичок реалізації нових іншомовних джерел; застосування інтегрального поєднання всіх освітніх технологій з метою оптимального пошуку іноземних джерел; диференціація готовності до використання іншомовних інформаційних джерел за рівнем освіти майбутнього фахівця та знанням іноземної мови; інтеграція інтегративних вмінь і практичних навичок користування іншомовними джерелами за рахунок сучасних освітніх технологій; забезпечення психолого-педагогічних умов з метою практично-орієнтованого навчання, визначення зв'язку між теоретичними та практичними знаннями, інтегративними вміннями та практичними навичками, які має набути здобувач вищої освіти згідно його рівня фахової підготовки. А впровадження в навчальний процес авторського курсу «Іншомовні джерела інформації для майбутніх фахівців» сприятиме реалізації міждисциплінарної інтеграції знань із фахово-орієнтованих дисциплін, іноземних мов та інформаційних технологій для всіх студентів.

Таким чином, грамотне застосування іноземних джерел є однією з найважливіших вимог, що висуваються до наукової, курсової, бакалаврської та магістерських робіт. А вміння студента працювати з науковою літературою, вітчизняною чи зарубіжною свідчить про високий рівень його академічної підготовки [1, с. 189].

Представлення у науковій роботі студента посилань на праці іноземних вчених показують рівень теоретичної розробки проблеми та активність студента.

А дослідження досягнення та наукові положення зарубіжних вчених в досліджуваній проблемі є основою для створення актуальної та цінної наукової роботи, та в подальшому допомагає студенту включитися до світового наукового діалогу, та знайти колег-однодумців.

Список використаних джерел

1. Гаврилюк М.В. Можливості інтеграції знань і вмінь у професійній іншомовній підготовці фахівців / М.В. Гаврилюк, І.В. Савка, У.В. Кушпіт // Perspectives of world science and education: abstracts of the II International scientific and practical conference. Osaka, Japan : CPN Publishing Group. 2019. P. 189–192.
2. Паламарчук В. Педагогічні технології навчання в умовах Нової української школи: вектор розвитку / В. Паламарчук, О. Барановська // Український педагогічний журнал. 2018. № 3. С. 60–66.
3. Тріус Ю.В. Комбіноване навчання як інноваційна освітня технологія у вищій школі / Ю.В. Тріус, І.В. Герасименко // Теорія та методика електронного навчання : збірник наукових праць. Випуск III. Кривий Ріг : Видавничий відділ НМетАУ, 2012. С. 299–308.

4. Wang Q.Y. Systematic planning for ICT integration in topic learning / Q.Y. Wang, H.L. Woo // Educational Technology and Society, 10(1), 2009. C. 148–156.

АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО – НОВИЙ ФАХ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Фах «академічне письмо» дуже довго торував шлях до університетів України, хоча мав би прийти разом з Болонською системою. На кінець 90-х минулого століття – початок нового тисячоліття у нашій науковій спільноті йшлося про академічне ессе, але не більше. Написання і захист дипломних робіт були не обов’язковими. Технічні вищі навчальні заклади ставили такі вимоги перед своїми студентами, а на філологічних факультетах тільки студенти з хорошими і відмінними знаннями допускались до написання дипломних робіт. Перехід на двоступеневу (бакалавр, магістр) підготовку фахівців вищів вимагав кардинальних змін і відповідно кращої підготовки майбутніх фахівців в галузі наукових розвідок. Вплив партнерських стосунків європейських вищих навчальних закладів освіти на наші університети сприяв розбудові засад академічної доброчесності у підготовці майбутніх фахівців.

Наші закордонні колеги йдуть попереду в царині підготовки студентів до написання наукових робіт у межах отримання вищої освіти. Наприклад у Німеччині існує майже з кожного фаху мінімально один посібник (в дійсності їх набагато більше, і вони пережили вже більш як по сім-вісім видань), який готує студента до наукової роботи у виші. Візьмемо, напр. 18-те актуалізоване видання авторів Буркхарда Мьоннінгхофа і Екхардта Маєр-Крентлера для германістів «Прийоми написання робіт з літературознавства» (Arbeitstechniken Literaturwissenschaft, 2019 [10]), його перше видання датоване 1990 р. Цей

посібник дає знання про академічні жанри, їх специфіку, формат наукових робіт, правила цитування, роботу з джерелами і т. д.

Уже існує великий досвід європейських колег щодо ефективності цієї підготовки, викладений у численних публікаціях, напр., колектив авторів з Німеччини, Франції та Італії вважають важливою метою європейських закладів освіти, формувати у студентів міжкультурну компетентність і в її межах спеціально жанрову компетентність, коли йдеться про навчання науковому мовленню. Реалізація цієї мети дасть можливість студентській молоді активніше рухатись в європейському університетському просторі. Вони будуть підготовані до використання академічних жанрів в інших країнах Європейського Союзу, бо до того опанували спільні і відмінні риси жанрів наукового мовлення у межах європейської вищої школи різних університетів [11, с. 3].

Німецький дослідник Гельмут Грубер здійснив огляд найпоширеніших теорій стосовно академічного письма і також наголошує на необхідності опановування студентами жанрів наукового мовлення з метою успішного оволодіння знаннями. Він посилається на Поля (2007), який запропонував тріступеневу розвиваючу модель: «1) письмо, спрямоване на предмет, 2) письмо відповідно дискурсу і 3) аргументативне письмо.» [9, с. 25]. Саме при аргументативному письмі студенти можуть самостійно піднімати глобальні питання у своїх роботах і опрацьовувати їх.

Підвищення вимог до якості випускних робіт у наших вишах вимагало також більш якісної підготовки студентів до наукової роботи. За останні п'ять років більшість вишів запропонували спеціальні курси з академічного письма або основ наукових досліджень, були укладені робочі програми з цього курсу і з'явилися посібники з цього предмету, а завдяки новітнім цифровим технологіям стало можливим запропонувати електронні варіанти таких посібників, напр.

Євген Ніколаєв скористався дуже сучасною формою спілкування «блог» з метою поширення контенту з цієї тематики, який він назвав «Українські матеріали та ресурси із академічної доброчесності» [7].

Не можна оминати увагою такий великий проєкт під назвою “Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти”, який здійснювався за підтримки Посольства США в Україні, Міністерства освіти і науки України та Національного агентства з забезпечення якості вищої освіти, до якого долучилися 60 вишів нашої держави. У 2020 р. були опубліковані в Інтернеті результати цього проєкту у вигляді електронного посібника «Основи академічного письма. Методичні рекомендації та програма курсу», вебінарів з питань академічної доброчесності, онлайн курсу «Академічна доброчесність вчителя», а також маси інших матеріалів [5]. Але цій публікації передувала базова програма з курсу «Основи академічного письма. Методичні рекомендації та програма курсу» (2016), розроблена учасницями проєкту Шліхтою Н. та Шліхтою [8], разом з методичними рекомендаціями, націленими на допомогу викладачам, які розроблятимуть робочі плани з курсу академічного письма у своїх вишах. І можна стверджувати, що очікуваного результату було досягнуто. З’явилась низка публікацій, методичних матеріалів, робочих програм, а надалі й посібників з академічного письма.

Учасники зазначеного проєкту видають і окремо від вище згаданих матеріалів свої посібники, розраховані насамперед на студентську аудиторію певного вишу і навіть певних спеціальностей. Так С.К. Ревуцька і В.М. Зінченко з Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського уклали і опублікували 2019 р. навчальний посібник «Академічне письмо»[1], в якому запропонували такі дві великі теми, представлені двома розділами посібника як:

1) «Принципи академічної культури і письма» (основні засади академічного письма, академічна доброчесність, етичний кодекс ученого, авторське право, правила використання об'єктів інтелектуальної власності, плагіат, протидія плагіату) [там само, с. 3].

2) «Академічний текст: організація та технологія роботи» (цілісність академічного тексту, технології генерації та організації ідей, академічний текст як система, логіко-синтаксичні труднощі академічного тексту) [там само, с. 3-4].

Безперечним надбанням цього посібника є як стислий і прозорий виклад теоретичного матеріалу, так і розроблені питання і тести для самоконтролю студентів.

Спеціальної уваги потребує посібник «Наукове писемне мовлення у вищій школі (практичні поради)» (2020) німецько-українського тандему авторів Ані Ланге та М. Г. Сушко-Безденежних [4], які запропонували не тільки своє бачення науки, наукової діяльності, жанрів науки, а й поділились з читацькою аудиторією інструментарієм, який допомагає оптимізувати науковий пошук молодого дослідника. Розділ 5 цього посібника так і називається «Корисні комп'ютерні «лайфхаки» [4, с. 57-73], які прискорюють роботу дослідника як з текстом власної роботи, так і з текстами джерел інформації.

Олена Семенов та Ольга Фаст реалізували у своєму посібнику з академічного письма лінгвокультурологічний підхід і запропонували теоретичний і практичний матеріал українською і англійською мовами. Авторки поставили собі за мету «сприяти розвитку мовнокомунікативної, текстової, термінологічної, лексикографічної культури дослідника в галузі створення писемних текстів академічного характеру, як навчальних, так і дослідницьких.» [6, с.4].

Цікавою публікацією виявився практикум «Основи академічного письма» [3] авторки Колоїз Ж.В., яка запропонувала розглянути в межах зазначеного курсу 16 тем, до яких були розроблені плани семінарських занять, які серед іншого розглядають такі важливі поняття, як інтерпретація академічного тексту, потрактування категорійних ознак академічного письма, його змістового наповнення й способів викладу матеріалу, а також написання академічного есе. У посібнику ґрунтовно сформовано серію практичних завдань, які ілюструють специфіку академічного письма.

Використовуючи сучасні технології Інтернет-сторінок викладачі пропонують літературу для самостійного опрацювання з академічного письма. Так, кафедра іноземної філології та перекладу Київського національного торгово-економічного університету у рубриці науково-дослідної роботи кафедри пропонує свою допомогу у вивченні англійської мови відповідно до майбутньої професії завдяки академічному письму і пропонує електронні ресурси успішного академічного письма англійською мовою для юристів та економістів [2].

Уведення перевірки як магістерських, так і бакалаврських робіт на плагіат було ще однією сходинкою у процесі становлення принципів академічної етики серед студентської спільноти. Визначення плагіату в тій чи тій формі знаходимо в усіх публікаціях стосовно академічного письма, тому що він є перепорою на шляху розбудови наукового знання.

Цей короткий і далеко неповний огляд публікацій українських науковців стосовно академічного письма надає можливість, принаймні зацікавитись цією проблематикою і за оптимістичним прогнозом – використати у власному доробку на ниві підготовки студентської молоді до наукових розвідок.

Список використаних джерел:

1. Академічне письмо: навч. посібник /Укл. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг:, 2019. – 130 с.
2. Академічне письмо. - Режим доступу: <https://knote.edu.ua/blog/read/?pid=18425&uk>
3. Колоїз Ж. В. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С.В. , 2019. – 178 с.
4. Наукове писемне мовлення у вищій школі (практичні поради) [Текст]: навч. посіб. / А. Ланге, М.Г. Сушко-Безденежних. — Суми: СумДУ, 2020. — 322 с.
5. Основи академічного письма. Методичні рекомендації та програма курсу. Режим доступу: <https://saiup.org.ua/resursy/osnovy-akademichnogo-pysma-metodychni-rekomendatsiyi-ta-programa-kursu/>
6. Семенов О. , Фаст О. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід, навч. посіб. / Олена Семенов, Ольга Фаст. – Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. – 221 с.
7. Українські матеріали та ресурси із академічної доброчесності – Сторінки Євгена Ніколаєва (skeptic.in.ua)
8. Шліхта Н. Шліхта І. Основи академічного письма. Методичні рекомендації та програма курсу. – Київ, 2016. Режим доступу: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/05/Academic_Writing_Course.pdf
9. Gruber, H. (2010). Modelle des wissenschaftlichen Schreibens. Ein Überblick über zentrale Ansätze und Theorien. //Schreibprozesse begleiten. Vom schulischen zum universitären Schreiben. (Annemarie Saxalber, Ursula Esterl Hrsg.). Wien: Studienverlag. - S. 9-31. Режим доступу: Modelle_des_wissenschaftlichen_Schreiben(2).pdf

10. Moeninghoff, B. (2019). Arbeitstechniken Literaturwissenschaft [B. Moeninghoff, E. Meyer-Krentler]. UTB für Wissenschaft. München: Fink. – 196 S.
11. Wissenschaftliche Textsorten im Germanistikstudium deutsch-italienisch-französisch kontrastiv. Akten der Trilateralen Forschungskonferenz 2007-2008. (Martine Dalmas, Marina Foschi Albert, Eva Neuland Hrsg.). – Loveno-de-Menaggio: Villa Vigoni. – 324 S.

DIE REDEMITTEL ZUR GESTALTUNG DES WISSENSCHAFTLICHEN SCHREIBENS

Die Relevanz des wissenschaftlichen Schreibens zeigt sich überwiegend in der gymnasialen Oberstufe oder an der Universität, wo die Studenten gelehrt werden, welcher Weise die Gedanken in einer Hausarbeit oder Abschlussarbeit (Bachelor- oder Masterarbeit) wissenschaftlich korrekt dargelegt werden können.

Manche Universitäten bieten die ganzen Kurse an, wo man während eines Semesters seine Schreibkompetenz verbessern kann, und zwar durch das Aufgreifen auf den Aufbau und Stil des wissenschaftlichen Schreibens, auf die wissenschaftlichen Textsorten, auf das Üben zum Aufstellen von Thesen, auf das intensive Training des Zitierens, auf das schriftliche Argumentieren.

In einer wissenschaftlichen Arbeit müssen die Studierenden nichts Neues erfinden, sondern in der ersten Linie ihre Fähigkeit beweisen, die schon vorhandenen Tatsachen und Informationen recherchieren, analysieren, bearbeiten, interpretieren und wissenschaftlich darlegen zu können.

Einem Anfänger scheint es, dass es in einem wissenschaftlichen Text unendlich lange Sätze, viele unbekannte Wörter aus einem Fachgebiet, zahlreiche Tabellen, Diagramme und Grafiken gibt, das stimmt aber nicht völlig. Außerdem nicht nur das macht einen Text wissenschaftlich.

Es handelt sich unter anderem um die objektive Beschreibung der Sachverhalte, um auf die Fachliteratur gestützte Argumentation, um die Unmöglichkeit, Umgangssprache, Dialekt und Humor in den Text einzusetzen, um nachvollziehbare

Schlüsse u.a.m., aber auch um die logische Reihenfolge der Gedanken, um die Kohärenz, die in einem schriftlich verfassten Text dank bestimmten Redewendungen zu erreichen ist. Von Bedeutung ist hier also unmittelbar das schriftliche Produkt, das wissenschaftlich wirken muss.

Zur Hilfe der Studierenden sind heutzutage die Lehr- und Handbücher ([2, 3]) herausgegeben, die hilfreiche Antworten auf die Fragen zum Verfassen einer wissenschaftlichen Arbeit geben. Unter anderem gibt es auch Lehrmittel und praktische Ratgeber ([1]), wo diverse Redemittel gesammelt und strukturiert sind, die der Gestaltung eines wissenschaftlichen Textes dienen können.

So ist es fast unmöglich, eine Anleitung zu verfassen oder die Argumentation aufzubauen, ohne spezifische Redemittel dabei anzuwenden, die dem Schreibenden helfen, den wissenschaftlichen Stil zu schaffen.

In diesem Sinne kann die Zielsetzung oder Fragestellung solcherweise formuliert werden:

- Das Forschungsziel der Arbeit ist es...
- Der Gegenstand der Analyse ist...
- Die vorliegende Arbeit geht von der Frage aus...
 - beleuchtet...
 - erörtert...
 - interpretiert...
 - befasst sich mit...

Etwas Wichtiges kann man so äußern:

- Es ist anzumerken....
- Es lässt sich unterstreichen....
- Es kann nicht vergessen sein....
- Zu erwähnen ist....

Die verwendeten Methoden sind so nennen:

- Der methodische Ansatz variiert von...
- Die Arbeit lehnt sich methodisch an...
- Die zu analysierende Frage stützt sich auf...

Die Sicherheit in dem Geschriebenen kann der Autor so zeigen:

- Es kann nicht bezweifelt werden...
- Es ist unbestritten...
- Es ist ohne Frage...

Unsicherheit kann man solcherweise demonstrieren:

- Es ist zweifelhaft...
- Es ist fraglich...
- Es ist noch nicht geklärt...

Die Schlussfolgerungen können so formuliert werden:

- Die dargelegte Arbeit zeigt,...
- Hieraus ergibt sich, dass...
- Daraus lässt sich die Schlussfolgerung ziehen, dass...
- Daraus lassen sich folgende Schlussfolgerungen ziehen:
- Zuerst, dann, außerdem, schließlich....

Solche einfachen Wörter und Wortverbindungen wie einerseits / andererseits, es sei denn..., hingegen im Unterschied zu ..., zum einen / zum anderen, entweder oder, zu der Tatsache, dass..., in Übereinstimmung mit.... helfen den Text flüssig zu machen.

Die oben genannten Redemittel zur Gestaltung des wissenschaftlichen Schreibens sind nur als Beispiel angeführt. Diese Liste kann sicher noch erweitert werden.

Schlussfolgerungen ziehend kann Folgendes gesagt werden: da wir uns im Alltag nicht oft mit dem wissenschaftlichen Schreiben befassen, fällt es uns schwierig genug,

einen kohärenten Text wissenschaftlich zu verfassen. Deswegen muss man beim Studium darauf besonderen Wert legen und den Studierenden extra beibringen, wie man einen wissenschaftlichen Text korrekt schreibt. Die analysierten Redewendungen werden dabei sehr hilfreich sein.

Literatur:

1. Bejan, Adrian (2019). Redemittel für wissenschaftliche Texte.
2. Graefen, Gabriele; Moll, Melanie (2011). Wissenschaftssprache Deutsch: lesen-verstehen-schreiben. Ein Lehr- und Arbeitsbuch. Frankfurt am Main, Wien et al.: Lang.
3. Niederhauser, Jürg (2006). Duden. Die schriftliche Arbeit - kurz gefasst. Eine Anleitung zum Schreiben von Arbeiten in Schule und Studium; Literatursuche, Materialsammlung und Manuskriptgestaltung mit vielen Beispielen. 4., neu bearb. und aktualisierte Aufl. Mannheim [et.al.]: Dudenverlag.

**ДОТРИМАННЯ НОРМ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ В НАЦІОНАЛЬНОМУ
ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ М.П.ДРАГОМАНОВА:
СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ**

З метою упровадження й дотримання норм академічної етики в університеті розроблено і затверджено власне положення «Про академічну доброчесність у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова», з яким може ознайомитися кожен бажаючий на сайті нашого університету [1]. В університеті функціонує відділ інтелектуальної власності, який забезпечує підтримку інтелектуального потенціалу науковців університету, здійснює перевірку наукових публікацій викладачів, аспірантів і докторантів та забезпечує верифікацію їхньої якості.

Проблема дотримання академічної доброчесності стала актуальною для всіх викладачів і студентів НПУ імені М.П.Драгоманова у зв'язку із упровадженням з 2019 року обов'язкової перевірки кваліфікаційних робіт на предмет наявності запозичень та допуском їх до захисту, яка проводиться протягом останніх років. У 2019-2020 навчальному році було здійснено перевірку на плагіат магістерських робіт студентів денної та заочної форм навчання. З 2020-2021 навчального року здійснюється перевірка на наявність запозичень не лише магістерських, а й бакалаврських робіт.

Спробуємо подати узагальнено досвід роботи комісії з академічної етики факультету природничо-географічної освіти та екології НПУ імені М.П.Драгоманова. Першочерговою місією комісії є поінформувати студентів і

викладачів про значимість та серйозність антиплагіатної перевірки усіх видів наукових праць, про обов'язковість та ретельність перевірки кожної роботи, необхідність та важливість уникнення плагіату у справжній науковій роботі. Для реалізації цієї мети комісією нашого факультету було організовано та проведено ряд вебінарів, семінарів, круглих столів, упродовж яких студентам різних курсів було пояснено процедуру подання кваліфікаційної роботи для перевірки на плагіат, механізм та особливості перевірки роботи на платформі Unicheck та надано консультації щодо всіх аспектів перевірки, які цікавили студентів та їхніх наукових керівників.

Під час перевірки кваліфікаційних робіт, яка відбувається приблизно за місяць до їхнього публічного захисту, члени комісії аналізують кожну роботу на наявність запозичень, зважаючи на їхню можливість до опублікування свого наукового доробку в журналах або збірниках наукових конференцій. У такому випадку враховується право студента на публікацію власних отриманих наукових даних, тому самоцититування вилючається зі звіту подібності.

На сайті нашого факультету створено спеціальну вкладку «Школа академічної доброчесності», яка є постійно оновлюваною платформою для обміну інформацією із студентами та викладачами щодо перевірки робіт на плагіат. У рубриці окрім інформативних матеріалів і документів, публікацій щодо проведених заходів, знаходиться розроблена нами покрокова інструкція, яку було складено спеціально для того, щоб полегшити студентам розуміння процедури перевірки їхніх робіт на наявність плагіату. Ця інструкція включає наступні етапи:

- 1) за 3-4 місяці до захисту студенти повинні написати заяву, у якій вони засвідчують свою ознайомленість з правилами чинного Положення «Про академічну доброчесність в університеті» та усвідомлення власної

відповідальності за дотримання цієї доброчесності. Заяву потрібно подати на кафедру наукового керівника кваліфікаційної роботи секретареві відповідної кафедри;

2) кожному студентові необхідно проаналізувати свою роботу на предмет пошуку плагіату для його усунення. Щоб допомогти студентам у цій важливій справі, університет співпрацює з системою антиплагіатної перевірки Unicheck та надає студентам пільги на користування її сервісом шляхом застосування промокоду. Дізнатися промокод можна у членів комісії, а отримати консультацію з приводу реєстрації та перевірки роботи - у цілодобово функціонуючому чаті сайту компанії Unicheck. Для об'єктивного результату попередньої самоперевірки слід звернути увагу на налаштування під час її запуску: обрати опцію порівняння наукової роботи з джерелами інтернету, а не з бібліотекою власного комп'ютера;

3) за місяць до захисту кожен студент надає членам комісії остаточний електронний варіант завершеної кваліфікаційної роботи у pdf-форматі в обсязі від титульного аркуша до списку використаних джерел включно для перевірки на плагіат в системі Unicheck;

4) за результатами успішної перевірки кваліфікаційної роботи у програмі UNICHECK члени комісії видають довідку про допуск до захисту роботи перед екзаменаційною комісією. У випадку виявлення незначного рівня запозичень студентам надається можливість удосконалити свою роботу та подати її на перевірку повторно протягом трьох днів. У разі значного перевищення запозичень (академічного плагіату) робота до захисту не допускається.

Зважаючи на те, що більшість студентів не мають досвіду роботи в програмі Unicheck, члени комісії детально роз'яснюють не лише механізм здійснення перевірки під час організованих комісією масових заходів, а й

надають індивідуальні консультації стосовно питань, які виникають у студентів або їхніх керівників під час роботи зі звітами подібності, отриманими після попередньої перевірки. Щоразу під час роботи зі студентами ми звертаємо увагу на те, що існуючі безкоштовні платформи не завжди дають точну інформацію щодо наявності запозичень, у той час як сервіс компанії Unicheck дозволяє здійснити перевірку з урахуванням усіх можливих маніпуляцій з текстом або файлами. Остаточна перевірка кваліфікаційних робіт на наявність запозичень, яку здійснює комісія з питань академічної етики факультету, є безкоштовною для студентів.

У 2021-2022 навчальному році для плідної співпраці з кафедрами щодо успішної організації перевірки на плагіат студентських наукових робіт заплановано ряд заходів, присвячених академічній доброчесності. Зокрема, 29 вересня 2021 року згідно з планом заходів Школи академічної доброчесності було проведено круглий стіл на тему «Стратегія розвитку академічної доброчесності як особистісної цінності кожного студента факультету природничо-географічної освіти та екології». На заході були присутні студенти, аспіранти, викладачі факультету.

Членами комісії було надано інформацією щодо підвищення відповідальності студентів і наукових керівників до дотримання академічної доброчесності під час написання кваліфікаційних робіт, запропоновано для обговорення та затверджено графік роботи комісії з академічної етики факультету. Під час круглого столу було уточнено терміни подачі магістерських і бакалаврських робіт на перевірку та вказано орієнтовні обсяги кваліфікаційних робіт.

Також було звернено увагу на основні етапи співпраці між студентами, керівниками та завідувачами кафедр з комісією з питань академічної етики

факультету, надано поради і рекомендації, які допоможуть швидко та якісно організувати перевірку кваліфікаційних робіт на плагіат. Однією з головних рекомендацій є – ознайомитися з наявною інформацією в рубриці «Школа академічної доброчесності» на сайті факультету, а також скористатися інструктивними ресурсами, наявними в Інтернеті, для знайомства з принципом роботи сервісу перевірки тексту на плагіат від компанії Unicheck [2].

У процесі обговорення проблем, пов'язаних з роботою комісії, було враховано пропозиції щодо включення до плану роботи ШАД додаткових заходів, спрямованих на залучення студентів і викладачів факультету до ознайомлення з вітчизняним та європейським досвідом дотримання академічної етики.

Окрім того, комісією з академічної етики факультету на поточний навчальний рік заплановано наступні заходи:

1. Науковий семінар «Культура академічної доброчесності при написанні магістерської роботи: практичний вимір виявлення плагіату» Мета заходу: проаналізувати наслідки відповідальності за плагіат в університеті та способи уникнення запозичень у змісті магістерських досліджень.

2. Круглий стіл «Пишемо бакалаврську роботу доброчесно: як захистити себе від плагіату». Метою є ознайомлення студентів з ресурсами для перевірки наукових робіт на плагіат та досвідом роботи комісії за період 2019-2021 рр.

3. Семінар-дебати "Академічна доброчесність: як дотримуватися й чи варто порушувати". Передбачено обговорення із студентами й аспірантами факультету важливості дотримання етичних і юридичних норм академічної доброчесності та авторського права, обмін досвідом щодо дотримання вимог академічної доброчесності у наукових дослідженнях.

Напряом роботи з дотримання норм академічної етики в університеті з кожним роком удосконалюється й розширює свої горизонти, з урахуванням наявного світового та вітчизняного досвіду з цієї важливої для наукової діяльності проблеми. Ми маємо навчитися жити у правовому полі й не допускати порушення авторського права у наукових дослідженнях будь-якого рівня. Саме цей шлях швидше об'єднає вищу освіту України з європейським освітнім простором.

Список використаних джерел:

1. Положення про академічну доброчесність в НПУ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://npu.edu.ua> › НАУКА › Антиплагіат.
2. Unicheck. Unicheck Україна - YouTube [Електронний ресурс] / Unicheck – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/channel/UCjMPspaG1vsUm6hb7VVf0HA>

PLAGIATSPRÜGUNG VON WISSENSCHAFTLICHEN ARBEITEN DER STUDIERENDEN

Das Thema des Plagiats gehört zu den aktuellen Themen in der gegenwärtigen Wissenschaft sowie in Deutschland als auch in der Ukraine. Akademische Ehrlichkeit und Ethik (Academic Integrity) sind zu den Grundsteinen der Hochschulbildung in allen Ländern geworden, indem wissenschaftliche Integrität als „die Einhaltung ethischer und beruflicher Grundsätze, Standards, Praktiken und eines einheitlichen Wertesystems, das als Leitfaden für Entscheidungen und Maßnahmen in Bildung, Forschung und Wissenschaft dient“ (7) betrachtet wird.

Zu betonen ist, dass die Konsequenzen von Plagiat-Affären in beiden Ländern unterschiedlich sein können. Es handelt sich vor allem um die Aberkennung des Dokortitels oder den Rücktritt vom Amt, wenn die Rede von Politikern ist (was in der Ukraine eher eine Ausnahme ist).

Laut des Digitalen Wörterbuchs der deutschen Sprache versteht man unter dem Plagiat „1. das unrechtmäßige (teilweise) Veröffentlichen oder Nachahmen eines künstlerischen oder wissenschaftlichen Werkes, das ein anderer geschaffen hat; 2. auf 1 beruhendes Werk“ (5).

Das Duden-Wörterbuch online definiert das Plagiat als „1. unrechtmäßige Aneignung von Gedanken, Ideen o. Ä. eines anderen auf künstlerischem oder wissenschaftlichem Gebiet und ihre Veröffentlichung; Diebstahl geistigen Eigentums; 2. durch Plagiat (a) entstandenes Werk o. Ä.“ (6).

Plagiatsprüfung ist ein wichtiger Bestandteil des Studiums an den ukrainischen Universitäten und Hochschulen seit den letzten fünf Jahren. In der Staatlichen Universität Cherson werden alle wissenschaftlichen Arbeiten der Studierenden, von wissenschaftlichen Beiträgen und Hausarbeiten (Hauptseminararbeiten) bis Abschlussarbeiten (Bachelor- und Masterarbeiten) auf Plagiat geprüft.

Damit akademische Ehrlichkeit und Ethik der Studierenden aufgebaut wird und damit sie Plagiats in ihren wissenschaftlichen Arbeiten vermeiden können, stehen ihnen verschiedene Veranstaltungen in der Staatlichen Universität Cherson zur Verfügung. In erster Linie ist die Rede von der Vorlesungsreihe „Akademische Ehrlichkeit“, die für Erstsemestler/innen angeboten wird. Das Ziel dieser Seminarreihe ist, das Bewusstsein für Plagiate, akademische Ethik, wissenschaftliche Werte und akademische Integrität zu bilden. Außerdem werden facettenreiche Workshops, Webinare und Vorlesungen mit eingeladenen Experten während der Vorlesungszeit in der Universitätsbibliothek veranstaltet, damit die Studierenden ihre praktischen Erfahrungen verbessern können. In solchen Workshops und Webinaren werden das richtige Zitieren, das Paraphrasieren, die Erstellung des Literaturverzeichnisses ect. geübt, das erweiterte Glossar für Termini und Begriffe zur akademischen Integrität (4) durchgearbeitet und wichtige Strittfragen beim Schreiben der wissenschaftlichen Arbeiten geklärt. Die besten studentischen Abschlussarbeiten werden besprochen, indem besonders gelungene Textstellen und Ergebnisse der Analyse in Betracht gezogen werden.

Die Fakultätsverwaltung kann je nach Bedarf auch die sogenannte Woche zur akademischen Integrität einmal im Semester veranstalten, wenn die Studierenden zusätzliche Information oder praktische Übungen brauchen. An der Organisation der Woche zur akademischen Integrität beteiligen sich anerkannte Lehrkräfte und engagierte Studierende der Fakultät.

Zu betonen ist, dass in der Universität der Integritätskodex (1) eingeführt ist, den alle Studienanfänger/innen unterschreiben müssen, indem sie versprechen, auf Grundprinzipien der akademischen Ethik während der wissenschaftlichen Forschung zu achten und die Verantwortung für ihre wissenschaftliche Forschung zu tragen.

Für Plagiatsprüfung der studentischen Arbeiten wird die Plagiatssoftware Unicheck verwendet, die vom Ministerium für Bildung und Wissenschaft der Ukraine für ukrainische Hochschulen und Universitäten angeboten worden ist. Diese Plagiatsprüfung ist für die Studierenden kostenlos. Man unterscheidet zwei Schritten der Plagiatsprüfung. Der erste Schritt heißt die technische Plagiatsprüfung, wenn die Studierenden berechtigt sind, ihre Arbeiten auf Plagiat mit einem Promo-Code selbstständig zu überprüfen, um selbst zu erfahren, was in der Arbeit den Anforderungen zur wissenschaftlichen Forschung nicht entspricht. Der zweite Schritt ist eigentlich die Plagiatsprüfung, die von den Mitarbeiter/innen der Bibliothek durchgeführt wird.

Das Programm untersucht verschlüsselte wissenschaftliche Arbeiten auf Übereinstimmungen, Zitate und Modifikationen, die mit bestimmten Farben markiert werden. Zum Beispiel Übereinstimmungen mit Internet-Quellen werden orange markiert, indem alle Internet-Quellen und Referenztexte aufgelistet werden. Gleichzeitig wird ein Ergebnisbericht zusammengestellt, der sofort darauf hinweist, wie viele Prozent der Übereinstimmungen in der Arbeit vorhanden sind.

Laut der Richtlinien zur akademischen Integrität in der Staatlichen Universität Cherson (3) sind höchstens 45% der Übereinstimmungen in Bachelorarbeiten und 40% in Masterarbeiten erlaubt. Das Plagiat ist ganz verboten.

Aufgrund des Ergebnisberichtes der Software Unicheck, der zwei Gutachten und der Analyse der Lehrstuhlkommision wird entschieden, dass die Arbeiten mit Übereinstimmungsprozenten 40% bzw. 45% und höher nicht verteidigt werden können

und dass die Arbeit automatisch von der Kommission zu Fragen der akademischen Integrität der Staatlichen Universität Cherson (2) überprüft wird. Die Kommission, die aus den anerkannten Wissenschaftlern und Lehrkräften der Universität besteht, entscheidet, ob etwas während kurzer Zeit durchgearbeitet werden soll und die Arbeit verteidigt werden kann. Außerdem kann die Kommission bestimmen, dass das Thema der Abschlussarbeit geändert werden soll, das heißt eine neue Studie geschrieben werden muss, und die Arbeit erst in einem Jahr verteidigt werden kann.

Falls die Studierenden mit den Ergebnissen der Plagiatsprüfung auf Textübereinstimmungen der Entscheidung der Kommission zu Fragen der akademischen Integrität nicht einverstanden sind, haben sie das Recht, eine Beschwerde an den Sekretär der Kommission für akademische Integrität am nächsten Werktag zu richten.

Literatur:

1. Кодекс академічної доброчесності здобувачів освіти ХДУ
<https://cutt.ly/kEmAynY>
2. Положення про Комісію з питань академічної доброчесності ХДУ.
<https://cutt.ly/EEmPZTl>
3. Порядок виявлення та запобігання академічного плагіату ХДУ.
<https://cutt.ly/TEmlkho>
4. Розширений глосарій термінів та понять з академічної доброчесності
<https://cutt.ly/VEWUEaP>
5. Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache. <https://www.dwds.de>
6. Duden online. <https://duden.de>
7. Tauginienė, L, Gaižauskaitė, I, Glendinning, I, Kravjar, J, Ojsteršek, M, Ribeiro, L, Odiņeca, T, Marino, F, Cosentino, M, Sivasubramaniam, S. (2018). *Glossar*

für akademische Integrität [Glossary for Academic Integrity]. Konstanz
https://www.academicintegrity.eu/wp/wpcontent/uploads/2019/07/Glossary_german.pdf

MODERNE LEHRWERKE IM DAF-UNTERRICHT ALS ENTWICKLUNGSOPTION FÜR WISSENSCHAFTLICHES ARBEITEN UND SCHREIBEN

Die nachhaltige Entwicklung der Menschheit im Zeitalter der Globalisierung führt zu immer rascheren und tiefgreifenden Kontakten, Zusammenarbeit und Informationsaustausch in allen Bereichen der menschlichen Aktivitäten. Die weltweite Verbreitung und Vermittlung von Kenntnissen, Errungenschaften und Erfahrungen geschehen immer schneller und erfassen grundsätzlich alle tätigen Menschen. Dabei ist die Einhaltung der Gesetze und der Moral in allen Bereichen des weltweiten gesellschaftlichen bzw. privaten Lebens maßgebend für alle ohne Unterschied - für natürliche Personen als auch für juristische Personen und Staaten.

Wenn es um den Unterricht von wissenschaftlichem Arbeiten und Schreiben als auch diesbezüglichem Handwerkzeug bzw. Regularien geht, wenn man von Fehlverhalten und Plagiat bei wissenschaftlichem Arbeiten und Schreiben spricht und diesbezüglichen Herausforderungen betrachtet, da lässt man nicht selten außer Acht, dass die eben genannte Problematik die wissenschaftliche Erfassung der menschlichen Erkenntnis des Universums mehrere Jahrhunderte fortdauernd begleitet und gar nicht nur für das XXI Jahrhundert relevant ist.

Falls das kleine Kind haargenau das von Mutter bzw. Vater dargebotenes Beispiel für Buchstabenschreiben, Kochen, Zimmeraufräumen, Basteln etc. nachahmt, wird das Kind gelobt und keinesfalls getadelt. Im Leben von Erwachsenen wird man aber fürs ungenehmigte Kopieren bzw. Übernahme, darunter auch für wissenschaftliches Plagiat nicht nur getadelt, sondern auch strafrechtlich verfolgt.

Was ändert sich in diesem Sinne, als das Kind aus dem Familienkreis in die Gesellschaft tritt?

Die Einhaltung eines der Grundrechte tritt ins Spiel, und zwar die Einhaltung des Rechtes einer Person auf ihr Privateigentum. Dazu spricht z. B. der Paragraph 3 Art. 14 des Grundgesetzes für die Bundesrepublik Deutschland:

„Eine Enteignung ist nur zum Wohle der Allgemeinheit zulässig. Sie darf nur durch Gesetz oder auf Grund eines Gesetzes erfolgen, das Art und Ausmaß der Entschädigung regelt. Die Entschädigung ist unter gerechter Abwägung der Interessen der Allgemeinheit und der Beteiligten zu bestimmen. Wegen der Höhe der Entschädigung steht im Streitfalle der Rechtsweg vor den ordentlichen Gerichten offen. ...“ [1]

Die gleiche Auffassung verankert die Verfassung der Ukraine im Art. 41:

„Кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності.

Право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом.

...

Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним.

Примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості.

...“ [2]

Im Familienkreis vermitteln die Eltern mit ihrer größten Freude ihr eigenes Wissen, Können und Techniken an ihre Kinder, um deren Entwicklung anzuspornen und zu begünstigen. Eine Gesellschaft darf sich aber einen uferlos freien Umgang mit Privateigentum nicht leisten, andernfalls zerbricht solche Gesellschaft eher früher als später. Das Gewähren des Privateigentums einer Person wird deswegen weltweit wie in o. e. Beispielen gesetzlich verankert und geregelt. Was gesetzlich geregelt worden ist, soll eingehalten werden, was leider nicht immer auch beim wissenschaftlichen Arbeiten und Schreiben der Fall ist.

Beispiele sowohl für die Einhaltung von Gesetzen und Normen als auch für Verstöße dagegen erleben die Lernenden in ihrem Alltag auf Schritt und Tritt. Dabei ist nicht außer Acht zu lassen, dass der Aufenthalt im Unterricht oder in Weiterbildung mehrere Jahre ein wesentlicher Anteil im Alltag eines Kindes, eines/einer Jugendlichen sowie Erwachsenen ausmacht. Während des Werdeganges eines Menschen vom Kinde zu erwachsener berufstätiger Person wird von dessen Lehrkräften den betroffenen Lernenden bzw. Studierenden Mannigfaltiges explizit sowie implizit vermittelt.

Bei jedem Auftritt vor seinen Studierenden fungiert ein Sprachlehrer in erster Linie als Multiplikator von Sprachkenntnissen und Sprachfertigkeiten. Dabei ist auch das Herangehen der betroffenen Lehrkraft an die Handhabung von Lehrmitteln ein Muster und Beispiel für deren Studierende. Lebensnahe, praktische Einhaltung von wissenschaftlichen und rechtsgemäßen Arbeitspraktiken wird vermittelt und multipliziert. Die Studierenden analysieren mit scharfem Auge fortlaufend sowohl die von der Lehrkraft deklarierten Anforderungen an sie (z. B. in Bezug auf obligatorische Selbständigkeit deren Lernarbeit bzw. Studiums) als auch tagtägliche Arbeitspraktiken des Lehrers. Stimmen die Anforderungen des Lehrers an die Studenten und die Arbeitspraktiken dieses Lehrers überein, da wird die Einhaltung von rechtlichen bzw. wissenschaftlichen Kriterien vermittelt und multipliziert. Im Falle eines Widerspruches zwischen den von dem Lehrer deklarierten Anforderungen und seinen tagtäglichen Lehrpraktiken entsteht eine nicht nur rechtlich-wissenschaftlich gesehen, sondern auch eine erzieherisch gesehen heikle Situation. Es wird in solchem Falle ein Gegensatz multipliziert, was im Unterricht zu vermeiden erwünscht ist. Dabei wird auch die beruflich-fachliche Effizienz des Unterrichts untergraben.

Nahezu in jeder Unterrichtsstunde wird die Einhaltung der Rechtsnormen falls nicht direkt, dann indirekt entweder von der Lehrkraft oder auch von den Lernenden/ Studierenden angesprochen und geübt, z. B. wenn die Lehrkraft ihre Lernenden zur selbständigen Arbeit auffordert. Die dabei erwünschte als auch erforderte Selbständigkeit soll aber, der Lehrstufe entsprechend, Nutzung von gewissen Lehrinstrumenten erfassen, welche von Lehrenden genehmigt bzw. zugelassen werden. Gerade in diesem Moment wird die eventuell nicht deutlich artikulierte Einhaltung der

Urheberrechte für die Lernenden zur akuten Arbeitsnotwendigkeit. Die betroffene Lehrkraft erhebt Anspruch auf eine rechtmäßige, selbständige Arbeit der Lernenden; die Lernenden ihrerseits sollen bei ihrer Arbeit dieser Forderung nachgehen. Unter geschilderten Umständen wird die vorherige Lehrarbeit der betroffenen Lehrkraft im Unterricht zu einem Muster bzw. Maßstab für die Lernarbeit deren Lernenden.

Laufende Unterrichtstätigkeit einer Lehrkraft ist unter ständig scharfer analytischer Beobachtung deren Lernenden/Studierenden. Ob man von den Lernenden das anfordert, was man wahrhaftig selbst einhält? Stimmen doch die Deklarationen und alltägliche Taten der Lehrkraft in Bezug auf ihre eigene Urheberrechte-Einhaltung im laufenden Unterricht immer überein? Würden die Lernenden bei solcher Beobachtung Diskrepanzen zwischen den Deklarationen und den Taten der Lehrkraft feststellen, könnten sie sich erlauben, die entdeckten Eventualitäten bei eigener Arbeit anzuwenden. Die eventuell danach folgenden Einwände der Lehrkraft bei Bewertung der Arbeit der Studierenden in Bezug auf Selbständigkeit d. h. Rechtmäßigkeit würden die Lernenden vielleicht ohne lautstarke Widerrede im Unterricht aber sicher mit gewisser innerer Skepsis hinnehmen. Deshalb ist die Einhaltung der eventuell betroffenen Urheberrechte bei der Anwendung der Lehrmaterialien und Lehrinstrumente im Unterricht seitens der Lehrkraft maßgebend für die Lernenden bei deren weiterem fortlaufendem Lernen bzw. Studium sowie eventuellen wissenschaftlichen Arbeitsaktivitäten.

Beharrt der Lehrer auf Selbständigkeit des Lernens bzw. des Studiums, da sei die Verwendung von Lehrwerken, geschaffen von dieser Lehrkraft oder mit deren Teilnahme, die beste Argumentation fürs angeforderte Lehrverhalten.

Die Einhaltung von Urheberrechten beim Lehr- und Lernprozess im DaF-Unterricht am Lehrstuhl für Deutsch an der KNEU wie folgt praktiziert:

Im Angebot des Lehrstuhls wird Deutsch als Pflicht- oder Wahlpflichtfach in mehreren Lehrgängen angeboten, welche auf praktische Bedürfnisse der Studierenden in allen an der KNEU unterrichteten Spezialisierungen sowohl für Bachelor- und Masterstudium als auch PhD eingestellt worden sind. Kennzeichnend dabei ist die Tatsache, dass alle auf der Webseite des Lehrstuhls angebotene Deutsch-Lehrgänge

durch die Lehrwerke gestützt werden, welche von den Lehrkräften des Lehrstuhls geschaffen worden sind. Alle Interessenten können auf der Webseite des Lehrstuhls unter Rubrik *Lehrgänge (Дисципліни...)*

https://meim.kneu.edu.ua/ua/depts6/k_nimeckoi_movy_FMEiM in Bezug auf einzelne angebotene Lehrgänge als auch auf jede Lehrkraft des Lehrstuhls unter der Rubrik *Lehrkräfte (Викладачі)*, *Unterrubrik Wissenschaftliche Tätigkeit (наукова діяльність)* erkunden, welche und wie viele Lehrwerke für den Deutschunterricht von jeweiliger Person alleine bzw. in Kooperation mit Kollegen geschaffen worden sind und angeboten werden. Darunter gibt es auch interaktive digitale Lehrwerke für Deutsch sowohl für Anfänger als auch für Fortgeschrittene.

Die Urheberrechte für diese Lehrwerke gehören entweder den Autoren oder der KNEU, falls betroffenes Lehrwerk im Auftrage der Universität erstellt worden ist.

Da sehen direkte oder indirekte Mahnungen der Deutschlehrer, gezielt auf die Selbständigkeit bei der Arbeit, anders gesagt, auf die Urheberrechte-Einhaltung und dadurch auf die Einhaltung allerlei Rechtmäßigkeiten beim Studium, als untermauert aus und werden von Studierenden wahrgenommen.

Digitalisierung in nahezu allen Bereichen des modernen Lebens ist auch im Lehr- sowie Lernprozess zur Wirklichkeit geworden. Dank Nutzung von modernen IT-Mitteln erzielt man eine nachhaltig steigende Effizienz der Erkenntnis sowie im Allgemeinen als auch in Bezug auf einzelne Tätigkeitsbereiche des modernen Menschen bei seinem Werdegang.

Doch birgt leider ein technisch beinahe problemloser Zugriff auf die Informationen und Instrumente, welche im Internet vorhanden sind, mannigfaltige Versuchungen für deren eventuellen Nutzer auch beim Lehren und Lernen.

Viele digitale Lehrwerke sind heutzutage im Internet oder Handel vorhanden. Ein rechtmäßig erworbenes Produkt darf und kann man ohne Weiteres verwenden, aber nur gemäß den Bedingungen des Kaufvertrages. Aber meistens meinen solche Kaufverträge nur persönliche, nicht-gewerbliche Nutzung der Ware (z. B. einer digitalen Anwendung, eines digitalen Lehr- oder Nachschlagewerks etc., grundsätzlich

eines digitalen Privateigentumsrechtsobjektes) durch den Käufer/Nutzer. Verwendet man ein intellektuelles digitales Privateigentumsrechtsobjekt als unentbehrlichen Teil eigenen Unterrichts bzw. Lehrwerks ungenehmigt, verstößt man gegen das Privateigentumsrecht/Urheberrecht.

Einer rechtmäßigen Nutzung von einem interaktiven Lehrwerk im DaF-Unterricht „aus fremder Hand“ muss entweder der Kauf solchen Produktes oder rechtmäßige (vertragliche) Übergabe von Nutzungsrechten vorangehen, wobei die „Klassensatz-Lösung“ ganz eindeutig verankert werden muss. Der gängige Erwerb von einem einzigen Exemplar und eine weitere, vom Rechteinhaber nicht gestattete, Vervielfältigung des Lehrwerks oder seiner Teile in oft mehreren Klassensätzen ist ein krasser Verstoß gegen die Urheberrechte.

Eine erforderliche Anpassung der digitalen Lehrwerke aus „fremder Hand“ an die Bedürfnisse des eigenen Unterrichts ist einer Lehrkraft bei oben geschilderten Erwerbsumständen technisch und rechtlich nicht gestattet.

Dem Autor eines Lehrwerks, darunter auch eines interaktiven computergestützten Lehrwerks, als dem Urheberrechte-Inhaber liegt es andererseits rechtlich gesehen frei, wie er sein eigenes Produkt in eigenem Unterricht anwendet.

Die Einhaltung der Urheberrechte in Bezug auf digitale Lehr- und Lernwerke in seinem DaF-Unterricht übt der Autor dieser Thesen mittels Nutzung eigener urheberrechtlich geschützter interaktiver Lehrwerke aus. [Ur.1-4]

Diese interaktiven computergestützten Lehrwerke sind von ihm für Bedürfnisse der Wirtschaftler entwickelt worden. Ein Wirtschaften mit positivem Erfolg ist ohne strikte Einhaltung von Rechtsnormen kaum möglich. Deswegen wird die Rechtsproblematik in seinen interaktiven Lehrwerken thematisiert und behandelt.

Beispiele für solche Arbeit sind Übungen des Themas 4 „*Ich nehme an der Vorbereitung und der Unterzeichnung eines Kaufvertrages teil*“ im Praktikum I für Anfänger [Ur. 1 sowie 3]. In Bezug auf das Praktikum II für Fortgeschrittene [Ur. 2 sowie 4] verschaffen dem Leser dieser Thesen einen Einblick in die behandelte Rechtsthematik die weiteren, beispielhaft genannten, Übungen des Themas 4 „*Gestaltung eines Haushaltes /Einnahmen und Ausgaben/, Waren- und*

Wertpapierbörse, Kaufvertrag als Basis einer Zusammenarbeit, Außenhandel und internationale Kooperation“ der Gruppe 5 „Nationales und internationales Recht bei der Gestaltung eines Kaufvertrages. Haftung bei Nichteinhaltung der Vertragsbestimmungen“: Üb. 2 „Nach der Besprechung einer Vertragsklausel“, Üb. 3 „Über einen internationalen Kaufvertrag im Seminar im Wirtschaftsrecht, Üb. 4 „Ein Gespräch mit einem Rechtsanwalt“, Üb. 5 „Meine Gedanken über Rechtskenntnisse eines Unternehmers“, Üb. 6 „Ein Zeitungsartikel über einen aufgefliegenen Deal“, Üb. 7 „Willkürliche und gezwungene Nichteinhaltung eines Kaufvertrages“, Üb. 8 „Für die Nichteinhaltung der Verpflichtungen haftet man“.

Und wenn der Lehrer so dringend und unablässig die Einhaltung des Rechts implementiert, bleibt ihm kein Ausweg; als selbst dies zu befolgen. Und das tut der Autor dieser Thesen und dieser Lehrwerke durchgängig und gern.

Welche Probleme bezüglich der Urheberrechte-Einhaltung sieht der Autor dieser interaktiven computergestützten Lehrwerke für behoben? (Die bedeutend steigende Effizienz der Lehr- bzw. Lernarbeit behandeln wir in diesen Thesen nicht.)

a) Allerlei Anwendungsarten der genannten digitalen Lehrwerke im eigenen DaF-Unterricht sind durch uneingeschränkte Verfügung über die Urheberrechte für diese Lehrwerke rechtmäßig gewährt.

b) Durch diese uneingeschränkte Verfügung über die Urheberrechte ist der Autor immer imstande und rechtlich befugt, sowohl inhaltliche, gestalterische, als auch technisch-programmatische u. a. Ergänzungen, Anpassungen sowie Aktualisierungen an eigenen Lehrwerken gemäß fortlaufend entstehenden Eventualitäten zu unternehmen.

c) Den Nutzern, (sowohl dem Lehrenden als auch seinen Lernenden), liegt dabei ein Zugriff auf eventuell notwendige Information im Internet (Webseite etc.) vollkommen frei. In solchem Falle entstehen keine rechtlichen Verbindlichkeiten in Bezug auf die genannten Lehrwerke [Ur. 1 - 4]. (Die Übungen der Lehrwerke sind keinesfalls inhaltlich oder sonst wie noch an irgendwelche fremden Ressourcen gebunden).

Eine nachhaltige rechtmäßige Nutzung von Lehrwerken im DaF-Unterricht und daraus folgenden rechtmäßige Arbeitspraktiken bei Lehr- bzw. Lernaktivitäten suggerieren den Lernenden ein rechtsbewusstes Herangehen an eventuelles wissenschaftliches Arbeiten und Schreiben.

Es scheint notwendig zu erwähnen, dass der Autor dieser Thesen, Diplomierter Deutschlehrer, sein rechtliches Herangehen an die oben dargelegte Problematik auch aufgrund seiner zusätzlichen Erfahrungen und Weiterbildungen aufgebaut hat, darunter beispielhaft genannt:

- Das Beratungskonzept der Bundesregierung für Osteuropa /Transform/: 1) 1998 DBB Akademie, Bonn; 2) 2000 DBB Akademie Berlin; 3) 2001 DBB Akademie Berlin; 4) 2002 DBB Akademie, Landsberg, München, Berlin Themenkreise: öffentliche Verwaltung auf Bundes-, Landes-, Regierungsbezirk- und Kreisebene sowie kommunale Selbstverwaltung (die rechtlichen Grundlagen und Ausübung von Befugnissen);

- Sommerschule „Recht in Deutschland /Privatrecht; Öffentliches Recht und Europarecht/ (getragen von DAAD, Schule des Deutschen Rechts an Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg u. a.), Kyjiw: 1) 2012 - Teilnahme- und Prüfungsbestätigung; 2) 2019 - Teilnahme-Zertifikat mit Prüfungszeugnis.

Literatur:

1. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. <https://www.bundestag.de/parlament/aufgaben/rechtsgrundlagen/grundgesetz>
2. Конституція України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Urheberrechte:

1. Ковтун В. С. Комп'ютерна програма «Німецька мова для економістів. Інтерактивний практикум. Початковий курс». Інтерактивна навчальна комп'ютерна програма. Свідоцтво по реєстрацію авторського права на твір

№20883 від 12.06.2007 р. Державного департаменту інтелектуальної власності МОН України. (Німецька мова для економістів. Початковий курс- Ковтун - ІЕFG201. Вхід у систему Moodle виключно з особистого кабінету на сайті КНЕУ <https://kneu.edu.ua>)

2. Ковтун В. С. Комп'ютерна програма «Німецька мова для економістів. Інтерактивний практикум. Частина II». Інтерактивна навчальна комп'ютерна програма. Свідоцтво по реєстрацію авторського права на твір №45888 від 03.10.2012р., видане Державною службою інтелектуальної власності України. (Німецька мова для економістів. Поглиблений курс - Ковтун – ІЕFG401. Вхід у систему Moodle виключно з особистого кабінету на сайті КНЕУ <https://kneu.edu.ua>)

3. Ковтун В. С. Комп'ютерна програма «Навчальний посібник - комп'ютерна навчальна програма «Німецька мова економіки для дистанційного навчання. Інтерактивний практикум I». Інтерактивна навчальна комп'ютерна програма. Свідоцтво по реєстрацію авторського права на твір №53441 від 31.01.2014 р., видане Державною службою інтелектуальної власності України.

4. Ковтун В. С. Навчальний посібник - комп'ютерна навчальна програма для дистанційного вивчення німецької мови "Німецька мова для майбутніх економістів. Інтерактивний практикум II. Поглиблення повсякденного спілкування підприємця". Інтерактивна навчальна комп'ютерна програма. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №59260 від 15. 04. 2015 р., видане Державною службою інтелектуальної власності України.

ВИКЛИКИ І ПОТЕНЦІЙНІ НЕБЕЗПЕКИ ШИРОКОГО ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ

Сьогодні все частіше інноваційні розробки, особливо розробки у сфері високих технологій, штучного інтелекту тощо, знаходять своє широке застосування, хоча й існує певна невизначеність щодо наслідків їх впровадження. Проблему ускладнює сучасна спрямованість наукових досліджень на їх комерційне застосування, на отримання максимального прибутку, що, в свою чергу, значно підвищує ризики для людини, навколишнього середовища тощо.

Зокрема, найбільш актуальними на сьогодні є проблеми і пов'язані з ними ризики застосування досягнень біотехнології, нанотехнологій, робототехніки тощо, втручання в геноми людини, тварин і рослин, упровадження інновацій в сфері виробництва харчових продуктів, фармацевтиці, застосування новітніх методів обробки інформації та ін. Точна й швидка оцінка небезпеки впровадження таких інновацій майже неможлива, а, отже, на думку дослідника А. Е. Варшавського, при впровадженні цих "проблемних інновацій" необхідно обов'язково дотримуватись двох головних принципів – принципу відповідальності та принципу обережності [1, с. 5].

Як правило, найчастіше небезпека від "проблемних інновацій" обумовлена економічними або соціальними чинниками, серед яких варто назвати, наприклад, обмеженість природних ресурсів, надмірне споживання, соціальну нерівність у

сучасному суспільстві, економічну експансію, залежність від імпорту товарів, модні тенденції тощо.

Невизначеність щодо наслідків поглиблюється недостатніми знаннями щодо впливу розробок на здоров'я людей, на природне середовище, інші істоти; відсутністю даних (або навіть помилковими даними) стосовно пролонгованої дії зазначених інновацій; низьким рівнем морально-етичних норм багатьох підприємців та/або посередників, а також невисоким рівнем обізнаності більшості населення щодо певних ризиків споживання або використання таких проблемно-інноваційних розробок. Отже, у так званому "суспільстві надмірного споживання", зрощенні сфери виробництва зі сферою послуг створюються найбільш сприятливі умови для появи й широкого впровадження "проблемних інновацій". Тобто тут присутній певний синергетичний ефект [1, с. 15–16].

До економічних причин широкого впровадження інновацій можна віднести й активну маркетингову діяльність, яка на сучасному етапі досить часто буває націлена на досягнення максимального, хоча й короткочасного прибуткового ефекту. А складність і дороговизна наукових досліджень з виявлення довгострокового впливу певних інновацій на здоров'я людей, природу, збереження її біорізноманіття тощо тільки погіршують ситуацію на ринку. Зокрема, сучасними загрозами інноваційній безпеці країни А. І. Сухоруков і О. О. Олейніков вважають [6]:

- недостатній рівень фінансування науково-дослідницьких робіт;
- недостатній розвиток трансферу технологій, слабкий рівень інформатизації інноваційної сфери;
- зниження експорту і зростання імпорту наукоємних товарів;
- недосконалість податкової політики.

У роботі [2] наведено приклади деяких "проблемних інновацій", особливо серед продуктів харчування, та розглянуто основні ризики, які виникають під час їх масового застосування. Це, зокрема, харчові добавки, виробництво товарів не з натуральної, а синтетичної сировини, виробництво продуктів для бідних, скорочення виробничого процесу певними інноваційними технологіями, підвищення термінів зберігання, розширення асортименту, створення нових продуктів з покращеними властивостями. І значну роль при цьому виконує реклама, яка націлена на широке споживання таких товарів.

Автор також аналізує потенційний синергетичний ефект від споживання інноваційних або недоброякісних продуктів, зокрема, таких, наприклад, що містять надмірну кількість нітратів, канцерогенів та мутагенів, разом з інноваційними фармацевтичними препаратами, вплив яких важко передбачити, причому, як на конкретну людину, так і на населення в цілому. І знову – потрібен час для аналізу негативних впливів, а, головне, наявність прецизійної статистичної інформації. Отже, як зазначалось, дотримання принципів відповідальності і обережності є обов'язковим при впровадженні інновацій у життя.

Упровадження інновацій, а також забезпечення безпеки інноваційних проєктів посідають важливе місце у політиці і економіці країн світу. Зокрема, законом України "Про засади внутрішньої і зовнішньої політики" (від 01.07.2010 року № 2411-VI) передбачено інтенсифікацію як інвестиційної, так і інноваційної діяльності, розвиток системи страхування ризиків, запровадження економічних стимулів для заохочення модернізації виробництва, формування державних програм модернізації.

Активно обговорюють у своїх працях проблеми впровадження інновацій та забезпечення при цьому національної безпеки такі вчені, як С. Л. Воробйов,

Т. П. Крушельницька, С. І. Пиріжков, А. І. Сухоруков і Ю. М. Харазішвілі, які, зокрема, запропонували використовувати під час досліджень цього явища кількісний показник – так званий індикатор інноваційної безпеки (I) [7].

Цей показник обчислюється як відношення VF – обсягу фінансування науково-дослідницьких робіт щодо вивчення інновації за рахунок усіх джерел фінансування до GDP (ВВП) за певний період [4]:

$$I = VF \times 100/GDP.$$

Проте в умовах України досить важко, на думку вчених, встановити і обсяги фінансування науково-дослідницьких робіт, і особливо – джерела їх фінансування. Крім того, на їх думку, цей показник, тобто індикатор інноваційної безпеки, надає змогу оцінити більшою мірою саме економічну складову забезпечення безпеки впровадження інновацій, а не екологічну. Аналогічно безпека інновації встановлюється й за допомогою затвердженої наказом Міністерства економіки України № 602 від 02.03.2007 року Методики розрахунку рівня економічної безпеки України [5], яка встановлює комплекс основних індикаторів стану економічної безпеки країни, а головне – їх оптимальні, порогові значення і методи обчислення інтегрального індексу економічної безпеки країни.

Методика [5] базується на аналізі індикаторів економічної безпеки країни із врахуванням чинників виникнення потенційних загроз її економічній безпеці (табл. 1). Вона може бути застосована як для країни в цілому, так і для підрахунку інтегрального ризику за окремими сферами діяльності.

Індикатори, які можна застосувати для оцінки інноваційної безпеки країни [3]

№ п/п	Індикатор	Порогові значення
1	Показник питомої ваги видатків держбюджету на науку у ВВП	не менше 1,7...2,0%
2	Кількість спеціалістів, задіяних у виконанні науково-технічних робіт, осіб на 1000 чол.	не менше 9 осіб ¹
3	Частка підприємств, які упроваджують інноваційні рішення, у загальній кількості промислових підприємств	не менше 50% ²
4	Коефіцієнт винахідницької активності (характеризує кількість отриманих охоронних документів на 1 млн. осіб)	не менше 400 ³
5	Відношення кількості упроваджених об'єктів промислової власності (винаходи, корисні моделі, промислові зразки) до зареєстрованих	не менше 90%
6	Частка реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі промислової продукції	не менше 5%
7	Індекс, який характеризує зміну активності освоєння нових видів продукції	не менше 100%
8	Коефіцієнт ліквідації промислових фондів	не менше 2,5
9	Частка у промисловому виробництві обробної промисловості	не менше 70%
10	Співвідношення частки різних видів досліджень (фундаментальних, прикладних), науково-	15:25:60 ⁴

	технічних розробок і науково-технічних послуг, які виконані власними силами у загальному обсязі	
11	Матеріаломісткість промислового виробництва, грн/грн	не більше 0,5
12	Рентабельність операційної діяльності промислових підприємств	не менше 5%
13	Ступінь зносу основних засобів промисловості	не більше 35%

Примітки. ¹Зменшення показника може свідчити про початок відтоку "мізків" за кордон або втрату наукової спадкоємності;

²Коливання показника, як правило, може свідчити про певні зміни в інноваційному секторі економіки;

³Зменшення показника свідчить або про недосконалість вітчизняної системи ліцензування і патентування, або про втрату наукових зв'язків між різними поколіннями вчених;

⁴Пропорція є бажаною, однак вона повинна мати тенденцію до збільшення питомої ваги саме фундаментальних досліджень у поєднанні зі збільшенням коефіцієнту винахідницької активності (при цьому вважається, що умови розвитку інноваційних відносин і державна промислова політика є ідеальними).

Надана у табл. 1 система індикаторів для оцінки інноваційної безпеки країни є певною мірою умовною і може змінюватись залежно від умов соціально-економічного розвитку держави.

Висновок. Таким чином, розробка й удосконалення інноваційної політики України, впровадження інновацій у життя – складні й комплексні завдання у сфері державного управління. Проте реалізація євроінтеграційних процесів і сталий розвиток країни можливі лише за умови ретельного дослідження

потенційних ризиків інноваційної діяльності. Принципи обережності й відповідальності повинні стати головними принципами наукової і промислової інноваційної діяльності країни, комерціалізації інновацій тощо.

Список використаних джерел:

1. Варшавский А. Е. Проблемные инновации: появление, распространение и риски. М.: Ин-т экономики РАН, 2015. 56 с.
2. Варшавский А. Е. Проблемные инновации: риски для человечества. М.: ЛЕНАНД, 2014. 328 с.
3. Концептуальні засади правового забезпечення інноваційної політики України: монографія. Д. В. Задихайло, Г. П. Клімова, Л. С. Шевченко та ін.; за ред. Д. В. Задихайла. Х.: Право, 2014. 464 с.
4. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки України; за ред. С. І. Пиріжкова. К.: НІМБ, 2003. 42 с.
5. Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України [Електронний ресурс]: наказ Міністерства економіки України № 60 від 02.03.2007. URL: http://www.uazakon.com/documents/date_6s/pg_gewqwi/index.htm.
6. Сухоруков А. І. Олейніков О. О. Науково-технологічний потенціал та інноваційна безпека України. [Електронний ресурс]. URL: <http://inventture.com.ua/main/analytics/security/invsecurity>.
7. Сухоруков А. І., Харазішвілі Ю. М. Щодо методології комплексного оцінювання складників економічної безпеки держави. *Стратегічні пріоритети*. 2013. № 3. С. 5–15.

ПРОЦЕСИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ ЯК ВИКЛИК СЬОГОДЕННЯ

Трансформація в сучасному науковому дискурсі набирає обертів і вносить відповідні корективи в мову науки. Передусім це пов'язано із масштабними змінами в соціумі, які детермінують нові суспільні відносини із модернізованим вектором, зорієнтованим на високотехнологічні підходи, актуалізовані технології надвисокого рівня.

Сьогочасне суспільство поринуло у світ цифрових технологій; глобалізовані процеси зачепили й інформаційно-комунікаційний простір. Очевидно, що це є невід'ємною частиною розвитку сучасного суспільства й екстраполюється на всі його аспекти.

Так, «діджиталізація», мережеві технології та загалом тотальна глобалізація набувають трендових позицій, виступаючи рушійною силою в трансформаційних процесах світової економіки, соціальних відносин, і, в свою чергу, генеруючи наукове пізнання [5, с. 68].

Науковий дискурс набуває інноваційного формату і, на переконання доктора філологічних наук, професора Ольги Михайлівни Ільченко, окреслюється модернізованими характеристиками. Про це свідчить наративізація наукового дискурсу, коли в науковий текст вкраплюються елементи оповіді, висловлювання, у межах яких адресант розгортає комунікативну діяльність.

У такий спосіб, у науковому викладі органічно корелює не тільки офіційний тон, а й емоційна гама. При цьому мова науки набуває енергійності, жвавості, динамічності. Вона зрозуміла адресату, і процес її декодування не викликає проблем. Наукова інформація презентується незначною кількістю безособових та пасивних конструкцій, домінуванням риторичних питань, превалюванням креативних структур для вибудовування уявного діалогу, спрямованого на адресата задля роз'яснення та унаочнення змістовного навантаження [4, с. 30].

Науковий стиль сьогодення експлікує експресивним потенціалом лексичних і синтаксичних стилістичних засобів, найуживаніших серед яких є емоційно-оцінні епітети, метафора, порівняння, синонімічний та дослівний повтори, апозіопезис, еліптичні речення, риторичні питання, елементи діалогу, спеціальні графічні виокремлення окремих членів речення та зворотів. Насамперед це відбувається задля досягнення взаємодії з адресатом, який має оволодіти інтерпретацією наукової термінології, змісту, і при цьому виявити зацікавленість.

На думку сучасних вчених, науковий виклад потребує активної актуалізації, оскільки епоха пост-постмодернізму демонструє інтеракцію змістовного потенціалу із засобами діджиталізації. І це все відбувається на фоні мультимедійного світу, де панують певні особливості у кореляції з реальними й віртуальними аспектами. Як слушно зауважила доктор філологічних наук, професор Світлана Мар'янівна Іваненко, сьогоденний інформаційний простір чітко відображає позицію Ганса Ульріха Гумбрехта щодо «сконцентрованої конкретності у морі електронної мегакомунікації» [1, с. 785].

У результаті, перед адресантом виникає завдання: у який спосіб подати зміст, зокрема відобразити наукову інтенцію тексту, щоб вона була б зрозумілою

й цікавою не тільки для фахового кола, а й для широкої аудиторії; і водночас характеризувалася «життєвою імпульсивністю» та енергійністю?

Ми із впевненістю можемо стверджувати про вплив глобалізованих процесів та екстраполяцію пост-постмодернізму на науковий дискурс, коли превалує неординарне, альтернативне вибудовування наукового тексту задля досягнення ефективної адресації та комунікативної мети. Власне, процес конструювання мови науки координується цілями та інтенціями адресанта. Отже, наразі можна припускати функціонування авторської моделі наукової мови.

Як наслідок, прослідковується особистісна діяльність адресанта, яка задає інтерпретаційний контент науковому дискурсу. Так, змістовий простір доповнюється власним осмисленням, необхідним для «розкодування» інформаційного потенціалу шляхом реалізації авторських мовленнєвих стратегій, що набувають формату наративу.

Заглиблюючись у екскурс терміну «*нاراتив*», слід зазначити, що до I ст. він позначав частину промови оратора, яка слідувала за тезою. З часом ця ідентифікація отримала контекст розповідання історій.

Слово «*нاراتив*» походить від санскритського “*gna*” (знати) і латинського «*narrow*» (оповідання). Ця етимологія відображає певні особливості: *нاراتив* наділено універсальністю – він може виступати у формі оповідання та акумулювати й репрезентувати знання [2, с. 40-41].

Тому набуває поширення трактування *нاراتиву* у формі оповіді, сформованої максимальною персоналізованістю. Можна констатувати функціонування наукового *нاراتиву* як інтенційного, послідовного, зв’язного, подієвого дискурсу або фрагмента такого дискурсу, що експлікує авторську креативність та інтригу, а також уможливує повноцінне сприйняття мови науки

та привертання уваги до об'єкта дослідження завдяки емотивному й експресивному навантаженню [3, с. 1; 6].

Підсумовуючи, слід зазначити, що сучасна епоха пост-постмодернізму внаслідок глобалізованих процесів корегує і трансформує науковий дискурс. Мова науки виокремлюється персоналізованим викладом із відповідною мовленнєвою стратегією, яка здатна успішно досягати комунікативної мети завдяки наративному дискурсу, що сприяє ефективному декодуванню інформаційного потенціалу наукового змісту у площині креативного авторського підходу з актуалізованим емотивно-експресивним аспектом.

Науковий дискурс сьогодення набуває ознак пульсуючого синергетичного організму, в якому домінує динамічність, спричинена екстралінгвальними чинниками, характерними для нашої бурхливої, високотехнологічної епохи грандіозних цифрових перетворень.

Список використаних джерел:

1. Іваненко С. М. Німецькомовна література в програмах українських університетів та шкіл. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2019. Вип. 175. С. 783–788. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nzs_2019_175_151.pdf
2. Шелковнікова З. Б. Дискурсивно-риторичні та лінгвокультурні параметри англо-американського наукового наративу : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2018. 240 с. URL: http://scc.univ.kiev.ua/upload/iblock/504/dis_Shelkovnikova%20Z.B..pdf

3. Шелковнікова З. Б. Дискурсивно-риторичні та лінгвокультурні параметри англо-американського наукового нарративу: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2018. 20 с. URL: http://scc.univ.kiev.ua/upload/iblock/6d4/aref_Shelkovnikova%20Z.B..pdf
4. Ilchenko O., Kramar N., Kravchenko N. Paradigm Shift & Modern Linguistic Thought : Лінгвістичні студії (сучасна лінгвістика у світлі зміни наукових парадигм). Навчальний посібник для аспірантів за освітньо-науковою програмою підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – спеціальності 035 «Філологія», галузі знань 03 «Гуманітарні науки». Київ : Видавниче підприємство «Едельвейс», 2021. 112 с.
5. Ilchenko O., Kravchenko N., Kramar N. Research Methods in Linguistics : Методи лінгвістичних досліджень. Навчальний посібник для аспірантів за освітньо-науковою програмою підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – спеціальності 035 «Філологія», галузі знань 03 «Гуманітарні науки». Київ : Видавниче підприємство «Едельвейс», 2021. 124 с.

**ERFAHRUNGEN AUS ZWEI FACHSPRACHENKURSEN ZUM
WISSENSCHAFTLICHEN ARBEITEN UND SCHREIBEN IN DER
UKRAINE, IN GEORGIEN UND ASERBAIDSCHAN**

Im Jahr 2019 fand in Sumy ein DAAD-Fachsprachenkurs zum wissenschaftlichen Arbeiten und Schreiben statt, der im Jahr 2021 im Onlineformat für Georgien und Aserbaidschan wiederholt wurde. Im folgenden Artikel soll kurz der Aufbau der Kurse beschrieben werden und danach auf Besonderheiten eingegangen werden, die im Laufe der Kurse beobachtet wurden. Dabei sollen die Wünsche und Bedarfe der Teilnehmenden dargestellt werden, die sich im Laufe des Kurses ergeben haben. Zudem sollen eigene Beobachtungen geschildert und in den osteuropäischen Lernkontext eingebettet werden. Beide Kurse fanden im Rahmen der „Sur-Place Kurse und Fachsprachenkurse in Ostmittel-, Südost- und Osteuropa sowie dem Kaukasus und Zentralasien 2019 und 2021“, finanziert vom Deutschen Akademischen Austauschdienst, statt.

Zum Aufbau der Kurse

Erster Tag	I: Abfrage Assoziationen zu wissenschaftlichem Arbeiten, Definition von Wissenschaft, Merkmale und Aufgaben der Wissenschaft II: Wissenschaftlicher Prozess, Formen des wissenschaftlichen Arbeitens und Publizieren in der Ukraine/Georgien/Aserbaidschan und in Deutschland

Zweiter Tag	I: Kennenlernen des wissenschaftlichen Prozesses und Kennenlernen der Formen des wissenschaftlichen Arbeitens II: Was sind die Unterschiede zwischen einem wissenschaftlichen und einem nicht-wissenschaftlichen Text? Welche wissenschaftlichen Standards gibt es? Erste Gedanken zu sprachlichen Besonderheiten
Dritter Tag	I: Welche Textsorten gibt es im akademischen Kontext? Welche Charakteristiken haben diese Textsorten? II: Welche Richtlinien für wissenschaftliches Arbeiten gibt es an Universitäten und Buchverlagen? Was bedeutet das für mich als WissenschaftlerIn? III: Fragen zum Promovieren und Forschen in Deutschland
Vierter Tag	I: Wie wird ein wissenschaftlicher Text sprachlich realisiert? II: Wie kann man einen wissenschaftlichen Text nach bestimmten Kriterien analysieren? III: Analyse eigener wissenschaftlicher Texte
Fünfter Tag	I: Wie bewirbt man sich für eine Konferenz? Was ist ein Call for Papers und wie ist er aufgebaut? II: Analyse eingereichter Abstracts

Der Aufbau des Kurses in Sumy war fokussiert auf das Schreiben eines Abstracts und eines wissenschaftlichen Artikels, der Online-Kurs in Georgien und Aserbaidshan hatte eher den wissenschaftlichen Prozess zum Inhalt. An fünf Tagen wurden in jeweils sechs Stunden pro Tag Impulsvorträge, Gruppenarbeiten und Schreibaufgaben abgehalten, die zum Ziel hatten, die Teilnehmenden auf den wissenschaftlichen Veröffentlichungsprozess in Deutschland vorzubereiten. Die Teilnehmenden sollten

sich vor allem über ihre gemachten Erfahrungen und über stattfindende Konferenzen austauschen und gemeinsam überlegen, wie eine effektive wissenschaftliche Arbeit in den betreffenden Ländern möglich ist.

Beobachtungen

Es wurde deutlich, dass sich das Wissenschaftssystem der Ukraine, Georgiens und Aserbaidschans eklatant vom deutschen System unterscheidet. In den drei osteuropäischen Ländern ist der Druck, der auf WissenschaftlerInnen lastet, enorm hoch: Ein hohes Lehrdeputat, bis zu 20 Stunden pro Woche, dazu noch Korrekturarbeit, administrative Dokumente, die ausgefüllt werden müssen und Stundenpläne und Curricula, die aufgestellt werden müssen, sind nur einige Aufgaben, die an der Universität anfallen. Dazu bekommt man an einer Universität ein sehr geringes Gehalt bei einem gleichzeitig mäßigen gesellschaftlichen Prestige. Eine Teilnehmerin sagte: „Ich möchte eigentlich gar keine Wissenschaftlerin sein, ich möchte einfach nur Deutsch unterrichten.“ Dafür gäbe es in Deutschland die Bezeichnung „Lehrkraft für besondere Aufgaben“, die an der Universität meist befristet angestellt ist und nur eine Sprache oder ein Fach unterrichtet, um die wissenschaftlichen Lehrkräfte zu entlasten. Dabei ist diese Person nicht in den akademischen Prozess eingebunden, muss folglich nicht zwangsläufig eine Promotion schreiben oder sich habilitieren. In der Ukraine, Georgien und Aserbaidschan gibt es diese Stelle an der Universität nicht, jede Lehrkraft, die an der Universität arbeitet, muss früher oder später promovieren, was zu dem hohen Lehrdeputat hinzukommt.

Ein großes Thema war in beiden Fachsprachenkursen das Publizieren von wissenschaftlichen Ergebnissen. Abgesehen von den strikten Vorgaben, wie viele wissenschaftliche Artikel und Monografien in einer bestimmten Zeit publiziert werden müssten, gibt es in den drei osteuropäischen Ländern eine spezifische Publikationskultur, die mit dem deutschen Modell eher wenig Berührungspunkte

findet. Gegen die Zahlung eines festgelegten Geldbetrags (meist pro Seite) wird der Artikel ohne Prüfung des Inhaltes oder der Rechtschreibung veröffentlicht und der Publikationsort als Quelle angegeben. Dies muss im Dekanat gesammelt werden, wobei zu jeder Lehrkraft Portfolios existieren, in denen die wissenschaftliche Arbeit nachgewiesen wird. Empirische Beiträge finden dort kaum Platz, die Beiträge sind eher theoretischer Natur. Ein Schwerpunkt in der Ukraine ist die regionale Verortung von deutschen Sprichwörtern und eine Phonetikanalyse, die sehr oft in der hiesigen Germanistikzeitschrift besprochen wird. Die Beschränkung auf einige wenige theoretische Themen kann auch im akademischen Diskurs in Aserbaidschan und Georgien beobachtet werden. Kulturvergleichende Analysen oder aus dem Unterricht durchgeführte Aktionsforschungen sind eher selten, obwohl sich gerade diese beiden Felder als sehr fruchtbar erweisen würden und einen echten Mehrwert für die Auslandsgermanistik darstellen könnten. Diesbezüglich wurden die Teilnehmenden motiviert, am internationalen wissenschaftlichen Diskurs teilzunehmen und auf Deutsch zu publizieren.

Promovieren in Deutschland

Ein Thema, das die Teilnehmenden bei der Bedarfsabfrage in der Vorbereitung oft nannten, war Studieren und Promovieren in Deutschland. Besonders jüngere Teilnehmende interessierten sich für die Möglichkeit, in Deutschland studieren und promovieren zu können. Dabei war besonders eine strukturierte und eine freie Promotion von großer Bedeutung. Auch die Frage, wie ein Betreuer gefunden werden kann, wurde besprochen.

Konferenzteilnahmen in Deutschland

Teilweise hatten die Teilnehmenden bereits an vielen Konferenzen in ihren Heimatländern teilgenommen, gaben jedoch an, dass eine Konferenzteilnahme in Deutschland als schwierig angesehen wurde. Die hohen Hürden, die mit dem

Anmeldungsprozess und der anschließenden Publikation verbunden sind, wurde von vielen als zu herausfordernd wahrgenommen. Dass zur Bewerbung für eine Konferenz ein Abstract nötig ist und dieses dann selbst ein Peer-Review-Verfahren durchläuft, ist für viele osteuropäische Teilnehmende ungewohnt. Die wissenschaftliche Textform des Abstracts gibt es so nicht, sondern es gibt eine verwandte Textform, die Thesen, die dann oft als Abstract eingereicht werden. Obwohl beides kurze wissenschaftliche Texte sind, haben sie doch einen anderen Aufbau und ein anderes Ziel und sollten nicht miteinander verwechselt werden. Deswegen wurde entschieden, Abstracts, die für eine von mir organisierte Konferenz eingereicht wurden, zu analysieren, damit deutlich wird, welche Elemente ein Abstract enthält.

Sprachlich ist ein deutschsprachiger wissenschaftlicher Artikel für die AserbaidshanerInnen, GeorgierInnen und UkrainerInnen keine Herausforderung, da viele Lehrkräfte in diesen Ländern über ein exzellentes Sprachniveau verfügen. Jedoch ist vielen die Prozedur der Bewerbung fremd und es gab gerade bei der Konferenzteilnahme viele Fragen zur konkreten Realisierung einer Konferenzpublikation.

Das Verfahren der Double-Blind Peer Review, das in der Ukraine, Georgien und Aserbaidshans weitgehend unbekannt ist, wurde eingeführt und anhand von praktischen Beispielen (Konferenzausschreibungen) erläutert. Der Prozess, dass erst nach der Konferenz (teilweise erst Jahre danach!) der Artikel wirklich publiziert wird und bis dahin mehrere Korrekturen durchlaufen, ist ebenfalls eine Herausforderung für die Teilnehmenden. Deshalb sollte mit einer gemeinsamen Sammlung von geeigneten Publikationsmöglichkeiten die Angst abgebaut werden, im deutschsprachigen Raum zu veröffentlichen. Dafür wurden Konferenzideen, Zeitschriften und Newsletter zusammengetragen, die den Teilnehmenden Inspiration für künftige wissenschaftliche Projekte bieten könnte. Gleichzeitig wurde betont, dass eine Zusammenarbeit in der

Wissenschaft essenziell ist. Es wurde beobachtet, dass viele Universitäten in Osteuropa um die Studierenden konkurrieren und eher gegeneinander als miteinander arbeiten.

Fazit

Die beiden Kurse haben deutlich gezeigt, dass WissenschaftlerInnen, die international publizieren und wissenschaftlich arbeiten möchten, eine gezielte Unterstützung brauchen. Die im deutschen Wissenschaftssystem gängigen Instrumente, wie ein Call for Papers, ein Abstract und eine Peer Review, sind in Osteuropa weitgehend unbekannt und keineswegs selbsterklärend. Die internationalen WissenschaftlerInnen waren dankbar für die Möglichkeit, gezielt Fragen zu stellen und ihren Horizont zu erweitern. Gleichzeitig war es sehr wichtig, dass die WissenschaftlerInnen sich auch untereinander vernetzen und miteinander austauschen, was im Alltag eher wenig stattfindet. Sowohl ein Onlinekurs mit mehreren Ländern als auch ein Präsenzkurs in einem Land waren fruchtbare Seminare, wobei die Onlineveranstaltung wegen der sozialen Distanz natürlich weniger informellen Austausch erlaubte. Am Ende der Onlineveranstaltung wurde übereinstimmend erklärt, dass man sich ein Präsenzseminar wünscht, was hoffentlich nach der Coronazeit wieder möglich sein wird.

Лемещенко-Лагода В.В., Супрун О.М.

Таврійський державний агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного

КОЛАБОРАЦІЯ «БІЗНЕС – НАУКА» ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «АГРАРНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Інтеграція бізнесу та науки є невід’ємною складовою сучасної економіки та головною умовою сталого розвитку суспільства. Впровадження результатів наукових досліджень є основним джерелом підвищення конкурентоспроможності як окремого підприємства, так і країни в цілому.

Однією з актуальних проблем сучасної вищої освіти України є неспроможність молодих фахівців (випускників ЗВО) повною мірою опанувати та впроваджувати результати останніх наукових досліджень у виробничий процес, брати активну участь у міжнародних проектах, спрямованих на дослідження та розробку нових технологій в аграрному секторі. Перш за все, це зумовлено недостатнім рівнем сформованості умінь та навичок пошуку та аналізу наукової літератури, власне академічного письма, навичок самопрезентації та міжкультурної взаємодії.

Для вирішення цієї проблеми чотирнадцять провідних аграрних підприємств України об’єдналися та започаткували новітню освітню програму «Агрокебети», що покликана підготувати фахівців відповідно до сучасних викликів ринку праці та вимог роботодавців аграрного сектору [2].

Агрокебети – це удосконалена магістерська програма, створена у співпраці бізнесу і навчальних закладів. Головне завдання програми – це забезпечення провідних українських аграрних компаній висококваліфікованими

працівниками, а випускників – високооплачуваним робочим місцем одразу після закінчення навчання.

Новизна проекту полягає в удосконаленні процесу навчання. Кожен учасник програми, окрім вивчення основних дисциплін на базі ЗВО, отримує знання від свого Ментора — ТОП-менеджера успішної агрокомпанії. Проходження практики передбачено в найбільш успішних агрохолдингах і агрокомпаніях України, для того, щоб максимально зануритися в майбутню професію, випробувати себе в справі та попрацювати з Ментором пліч-о-пліч [1].

Магістерська програма «Агрокебети» передбачає вивчення різноманітних дисциплін у галузі агрономії, агроінженерії, менеджменту, проте особливу увагу зосереджено на вивченні іноземної мови як основного інструменту міжкультурної комунікації та взаємодії. Удосконалена програма курсу «Ділова іноземна мова» для програми «Агрокебети» зумовлює не тільки реалізацію головного завдання вивчення цієї дисципліни – формування у студентів професійних мовних компетенцій, що сприятиме ефективній комунікації у культурному розмаїтті навчального та професійного середовища, а й зосереджує увагу на вивченні основних методів пошуку нової інформації в іншомовних джерелах, вивченні методів та лінгвістичних особливостей анотування та реферування іншомовних джерел, дослідженні друкованої іншомовної оригінальної літератури. Таким чином, програма дисципліни передбачає розгляд питань, актуальних для обох курсів – «Ділова іноземна мова» та «Іноземна мова для наукової діяльності».

У відповідності до вимог магістерської програми «Агрокебети» нами було розроблено навчальну програму [3] та навчальний посібник [4], який відповідає усім вимогам та поставленим завданням. Курс складається з п'яти блоків (тем), а кожен блок з трьох уроків:

Урок 1 – читання та обговорення автентичних текстів на професійну тематику, фокус на ключових словах та словосполученнях, відпрацювання активного словника в завданнях на говоріння та письмо.

Урок 2 – аудіювання через перегляд автентичних відео, ознайомлення із граматичним матеріалом (Language Focus) в контексті професійної тематики, презентований у стислій формі в Language point, опрацювання матеріалу у завданнях дискусійного характеру.

Урок 3 – вивчення академічного мовлення, необхідного для проведення досліджень в галузі (спеціалізований словниковий запас, текстові структури у галузі науки); окрема увага приділяється поняттям академічної доброчесності та плагіату.

Головною метою Уроку 3 є формування умінь та навичок академічного письма, наукового пошуку та аналізу фахової літератури, презентації результатів власних досліджень.

Серед основних тем, що розглядаються протягом опрацювання Уроку 3:

Step 2: Use truncation and wildcard symbols

To take control of your search you should think about word variations and alternate spelling of some words (e.g. British and American English) or irregular plurals etc. which can widen your search and cover all relevant information.

A **wildcard character** (?) is a symbol that replaces a single letter. For example, if you type **analy?e** you get results for both **analyse** and **analyze**.

A **truncation symbol** (*) is a symbol that retrieves any number of letters. In such a way, cutting the word to its root and adding a truncation symbol gives you an opportunity to search for any form of the word. It means that **agronom*** will search for **agronomy**, **agronomical**, **agronomic**, **agronomist**.

Remember: Some databases can use other symbols instead of (?) and (*), so check this on the Help page before searching.

Step 3: Use double quotation marks

If you need to search for an exact phrase, use **double quotation marks** (i.e. "sustainable agriculture") and your search will show you all the results that contain it.

Step 4: Use Search (Boolean) operators

When you need to combine multiple words and phrases, you can use **Search or Boolean operators** – AND, OR and NOT.

AND – to combine words from different topics or ideas (i.e. "sustainable agriculture" AND Covid-19).

OR – to combine alternative words or similar concepts (i.e. **agronomy OR agriculture**).

NOT – to exclude terms you do not need (i.e. **South Ukraine NOT South-east**).

- **Databases and search strategies /
Бази даних та пошукові стратегії
(Блок 1)**

Розглядаються основні види баз даних, пошукові стратегії. Опрацьовуються основні методи та прийоми пошуку наукової літератури [3, 6].

- **Processing information / Обробка інформації (Блок 2)**

Вивчається структура статті та анотації, основні методи та прийоми написання анотації до наукової статті [3, 6].

- **Article & abstract / Стаття та анотація (Блок 3)**

Звертається увага на норми академічної доброчесності, розглядається поняття «Плагіат». Вивчаються основи реферування та цитування в академічному письмі [3, 7].

- **Working with visuals / Візуалізація (Блок 4)**

Розглядаються основні типи візуалізації даних, особливості побудови просторових графіків та діаграм, та їх використання [3, 8].

- **Presenting a project / Захист проекту (Блок 5)**

Вивчаються основні складові ефективної презентації, побудова доповіді до презентації [3, 8].

Тематика уроків реалізована таким чином, щоб здобувачі вищої освіти мали змогу отримати основні знання про методи пошуку та аналізу необхідних для дослідження матеріалів серед іноземних автентичних джерел, про стислий, проте вичерпний та ґрунтовний виклад основного змісту наукового дослідження іноземною мовою, й насамкінець, про способи презентації результатів досліджень іншомовній аудиторії. Окрім, власне опанування нового

3.3. ARTICLE & ABSTRACT

1 What kinds of articles do you know? How often do you read research articles? Have you ever written your own research article? Do you want to write a research article? Why? Why not?

2 Read the article and answer the questions after the text.

Writing a research article

A research article usually reports the results of original research, new findings and discoveries in a particular area of study, and is published in a scholarly journal.

The structure of the article is just as important as the content itself. It helps to guide the readers through the written information in a clear and logical way. Although some scientific journals can have their own guidelines or be format-free, there are some general elements, which necessarily should be outlined in the article:

- Title
- Abstract
- Keywords
- Main text:
 - Introduction
 - Methods
 - Results
 - Discussions
- Conclusion
- References

Title

The title is one of the first indicators that concisely describes the content of the article. It should be accurate and informative. Remember to include some most relevant keywords, but try to avoid abbreviations and formulae.

Abstract

The abstract is usually some kind of a short "preview" to the whole article. It helps readers to find out the main points and results discussed in the article.

Keywords

Keywords list out the main topics presented in your paper.

Introduction

Introduction is the first part of your article that should provide a

50

спеціалізованого лексичного та граматичного матеріалу, здобувачі удосконалюють навички та уміння, набуті на попередніх етапах вивчення дисциплін наукового спрямування.

Отже, вивчення особливостей академічного письма відбувається у тісній взаємодії з розглядом тем ділового спрямування, бізнес-стратегій тощо, що, у свою чергу, сприяє формуванню майбутнього спеціаліста, здатного не тільки спілкуватися у колі фахівців аграрного менеджменту, а й аналізувати наукові здобутки провідних вчених світу, з метою їх подальшого використання, а також презентувати результати власних наукових досліджень іноземній аудиторії.

Список використаних джерел

1. Агрокебети. Агроосвіта майбутнього. URL: <https://agrokebety.com> (Дата звернення 25.09.2021)
2. Проект «Агрокебети» змінює систему аграрної освіти в Україні. URL: <https://aggeek.net/ru-blog/proekt-agrokebeti-zminyue-sistemu-agrarnoi-osviti-v-ukraini> (Дата звернення 27.09.2021)
3. Робоча програма навчальної дисципліни «Ділова іноземна мова» (англійська) для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 201 «Агрономія» за ОПП Агрономія (проект Агрокебети) (на основі ОС Бакалавр). – Мелітополь, ТДАТУ, 2021. – 17 с. URL: <http://www.tsatu.edu.ua/im/course/dilova-inozemna-mova-ahronomija-ahrokebety/>
4. Супрун О.М., Лемещенко-Лагода В.В. English for Agribusiness. Навчальний посібник. Мелітополь: ТДАТУ, 2021. – 222 с.

AKADEMISCHES SCHREIBEN UND KOMMUNIZIEREN IM MAGISTERSTUDIUM

Im Kontext der Ausbildung der Deutsch- und Englischlehrer gewinnen wissenschaftliches Arbeiten und Schreiben immer mehr an Bedeutung, weil den Studierenden neben den fachlichen Inhalten auch die wissenschaftliche Methodik und Arbeitsweise vermittelt werden sollten. Auf die Aktualität und die Rolle des wissenschaftlichen Arbeitens und Schreibens in der universitären Ausbildung weisen zahlreiche Publikationen ukrainischer (Zh. Koloiz, L. Matsko, O. Semenog, T. Symonenko, J. Surmin) und deutscher (K. Anderseck, P. Auer, H. Baßler, G. Graefen, E. Grieshammer, K. Ehlich, M. Moll, E. Mühlleitner, M. Oehlich, H. Sitta, A. Steets, E. Venohr, H. Weinrich) Wissenschaftler hin. Die Forscher sind sich darin einig, dass das Schreiben eine Kernkompetenz ist, die eigene Beachtung finden sollte und eigenständig erlernt und geschult werden muss. Dabei heben K. Ehlich und A. Steets hervor: „Schreiben ist Medium und Modus universitärer Kommunikation, ja vielleicht deren wichtigster Modus“ [zit. nach: 2, S. 156].

Eine besondere Bedeutung wird wissenschaftlichem Arbeiten und Schreiben im Magisterstudium beigemessen, in dem sich Magister-Studenten damit sehr intensiv auch aus dem Grunde beschäftigen, dass sie ihre Magisterarbeiten verfassen und verteidigen. Im Magisterlehrgang wird den Studierenden die Fachdisziplin „Akademisches Schreiben und Kommunizieren“ angeboten, die zu den Wahlpflichtfächern im Zyklus der berufsorientierten wissenschaftlichen Vorbereitung der Magister-Studenten der Fachrichtung „Deutsch, Englisch“ an der Staatlichen Pädagogischen Universität Kryvyi Rih gehört. An dieser Stelle sei betont, dass unsere

Magister-Studenten ihr Interesse am angebotenen Kurs zeigen, alle Studierenden der Fachrichtung „Deutsch, Englisch“ haben sich in diesen Kurs eingeschrieben.

Der Kurs, dessen Sprache Deutsch ist, umfasst 60 Stunden (2 ECTS), davon sind 32 Stunden (16 Stunden Vorlesungen, 16 Stunden Seminare) für das Präsenzstudium und 28 Stunden für die selbständige Arbeit, die Selbstlernzeit bestimmt.

Der angebotene Kurs setzt voraus, die Vorstellungen der Studierenden von akademischem Schreiben und akademischem Kommunizieren, deren Grundlagen ihnen im Bachelor-Studiengang vermittelt wurden, zu erweitern, indem man auf folgende Aspekte eingeht: 1) akademisches Schreiben als Ergebnis selbständiger wissenschaftlicher Beschäftigung; 2) akademisches Schreiben als wissenschaftlich-methodischer Wissensbereich und die Ausrichtung wissenschaftlich-pädagogischer Forschungen; 3) akademisches Schreiben als Fachdisziplin, die sich mit Methoden und Technologien des Aufbaus von akademischen Texten beschäftigt. Den Inhalt des Kurses bilden deutschsprachiges akademisches Schreiben und deutschsprachige akademische Kommunikation; Vermitteln und Erlernen der Methoden und Technologien zur Erstellung akademischer Texte; die Entwicklung des Könnens und praktischer Fertigkeiten, die Sprachmittel, insbesondere den wissenschaftlichen Wortschatz, und den wissenschaftssprachlichen Stil angemessen und korrekt zu verwenden; das Beherrschen der Grundlagen von Kultur und Fertigkeiten deutschsprachigen akademischen Kommunizierens unter Berücksichtigung der Grundsätze des gegenwärtigen deutschsprachigen akademischen Diskurses.

Das Ziel und die Aufgaben des Kurses bestehen in der Entwicklung bei Studierenden im Magisterlehrgang fachbezogener kommunikativer Sprachkompetenzen (linguistischer, interkultureller, soziolinguistischer, pragmatischer) und wissenschaftlicher Forschungskompetenz zum effektiven schriftlichen und mündlichen Kommunizieren in akademischen, wissenschaftlichen

und beruflichen Bereichen sowie zur Integration in die internationale akademische Gemeinschaft (Scientific Community).

Der Kurs besteht aus zwei inhaltlichen Blöcken: 1. Akademisches Schreiben; 2. Akademisches Kommunizieren. Im Rahmen dieser Blöcke werden folgende Themen aktualisiert und behandelt: *Deutschsprachiger Diskurs* (Verwendungsbereich, Eigenheiten des deutschsprachigen Diskurses; Schriftliche und mündliche Formen des deutschsprachigen Diskurses; Aktuelle Probleme des deutschsprachigen akademischen Diskurses); *Wissenschaftlich-akademisches Schreiben* (Hauptgenres des wissenschaftlich-akademischen Schreibens und ihre Merkmale; Akademischer (wissenschaftlicher) Text als kommunikativer Block; Struktur und Komposition des deutschsprachigen akademischen (wissenschaftlichen) Textes; Lexikalische, morphologische, syntaktische, stilistische Besonderheiten des deutschsprachigen akademischen Schreibens; Eigenheiten wissenschaftlicher Publikationen in Deutschland); *Kultur der deutschsprachigen wissenschaftlich-akademischen Kommunikation* (Basisaspekte der Kultur des deutschsprachigen wissenschaftlich-akademischen Sprechens; Sprachetikette als Komponente der Kommunikation; Etikette des mündlichen und schriftlichen wissenschaftlich-akademischen Sprechens; Akademisches Plagiat und seine Formen; Sprachpersönlichkeit des Redners); *Mündliches deutschsprachiges wissenschaftlich-akademisches Sprechen* (Öffentliche Rede und Besonderheiten ihrer Realisierung im akademischen Bereich; Präsentation, Vortrag; Linguokulturelle Besonderheiten des deutschsprachigen wissenschaftlich-akademischen Sprechens; Verbale und nonverbale Bestandteile der linguistischen Mittel; Fertigkeiten akademischer Diskussion und Polemik).

Literatur:

1. Колоїз Ж. В., Остроушко О. А. Студентська наукова робота з української мови: навч. посіб. 2-е вид., доповн. і перероб. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2019. 207 с.
2. Dittmann J. u.a. Schreibprobleme im Studium – eine empirische Untersuchung. *Wissenschaftlich schreiben – lehren und lernen*. Hrsg. v. Konrad Ehlich und Angelika Steets. Berlin/New York: de Gruyter, 2003. S. 155-185.
3. Sitta H. Texte schreiben in der Hochschule. *Schriftliche und mündliche Kommunikation. Begriffe – Methoden – Analysen* / J. Hagemann, S. Sager (Hrg.). Tübingen: Stauffenburg, 2003. S. 221-233.

SELBSTZITIEREN VS. SELBSTPLAGIAT

Bei der Vorbereitung von wissenschaftlichem Material oder Artikeln verwenden Wissenschaftler häufig Zitate - das stärkste Werkzeug, das eine Beweisgrundlage für die Hypothese des Forschers bildet, sich positiv auf seine Position in der wissenschaftlichen Gemeinschaft sowie auf das Rating seiner Institution auswirkt. Selbstzitieren, also Verweise auf eigene, bereits veröffentlichte Forschungsergebnisse, sind in wissenschaftlichen Arbeiten gängige Praxis. Trotz aller Debatten und Kritik am Selbstzitieren als einem der Instrumente zur künstlichen Anhebung des Hirsch-Index und der durchschnittlichen Zitierquote ist diese Art des Zitierens oft gerechtfertigt. Nicht allen Lesern ist die bisherige Arbeit des Autors bekannt, zudem ist die Neuveröffentlichung oft eine Fortsetzung der bisherigen Forschungen, da sie sich der Präsentation von Forschungsergebnissen widmet, die auch bisherige Arbeiten und Erkundungen fortführt und weiterentwickelt. Daher ist es durchaus möglich, einen Wissenschaftler zu verstehen, der in seinem neuen Artikel auf seine bisherigen Arbeiten zu einem bestimmten Thema verweisen möchte. Ein einfacher Verweis auf solche Werke sollte nicht als Selbstzitat betrachtet werden. Selbstzitate werden auch unvermeidlich, wenn ein Wissenschaftler an einem einzigartigen Problem arbeitet, das sonst niemand entwickelt. In diesem Fall hat er niemanden, auf den er sich beziehen kann, und es ist unmöglich, auf Selbstzitieren zu verzichten. Das Selbstzitieren dient dazu, die tatsächlichen Ergebnisse der Studie mit den früheren zu vergleichen, sie zu kritisieren oder zu bestätigen. Nicht selten sind Selbstzitate auch ein Verweis auf eine

Veröffentlichung, bei der der Wissenschaftler einer der Mitautoren ist. Daher scheint es die einzig vernünftige Lösung zu sein, die Anzahl der Selbstzitate zu begrenzen. Es wird allgemein angenommen, dass in einem neuen Artikel nicht mehr als 25 % des Textes auf Selbstzitate entfallen dürfen (im Falle mehrere Mitautoren ist dieser Prozentsatz 35 %).

Ein weiteres Problem, das eng mit dem Selbstzitieren verbunden ist, ist das Selbstplagiat. Artikel 42 des Bildungsgesetzes der Ukraine interpretiert das Konzept des Selbstplagiats als “(teilweise oder vollständige) Veröffentlichung von eigenen, zuvor veröffentlichten wissenschaftlichen Ergebnissen als neuen wissenschaftlichen Ergebnissen” [2]. Es wird jedoch deutlich, dass sich der Begriff „Selbstplagiat“ ausschließlich auf wissenschaftliche Ergebnisse und nicht auf irgendwelche Textfragmente bezieht und mit etwaigen textlichen Zufällen in den eigenen Werken des Autors nicht identifiziert werden sollte. Gemäß der analytischen Übersicht „Verhinderung bestimmter Probleme und Fehler in der Praxis der Sicherstellung der akademischen Integrität“ sind „Textübereinstimmungen, die die wissenschaftlichen Ergebnisse des Autors nicht enthalten, sondern sich auf die Beschreibung des Standes des Fachgebiets und der bekannten Forschungsergebnisse anderer Autoren, die Beschreibung bekannter Forschungsmethoden usw beziehen, kein Selbstplagiat“; „Solche inhaltlichen Übereinstimmungen mit den bisherigen Ergebnissen des Autors erfordern keine Verweise auf diese Veröffentlichungen sowie keine Gestaltung relevanter Textfragmente, wie z. B. Zitate.“ [1] Eine Ausnahme bilden die Veröffentlichungen in Mitautorenschaft: Bei Verwendung eines von einem Mitautor verfassten Fragments ist ein Link zur Vorveröffentlichung mit Angabe des Beitrags des Mitautors erforderlich. Wenn also der Text der wissenschaftlichen Arbeit textuelle Übereinstimmungen aufweist, handelt es sich nicht um eine “Ideenleihe”, sondern um eine nicht korrekte Gestaltung von Selbstziten, die nach den aktuellen Anforderungen

zur Abfassung von Verweisen auf Artikel anderer Autoren erfolgen sollte. Werden signifikante, mehr als 50%ige Übereinstimmungen der zur Veröffentlichung angebotenen Manuskripte mit bereits vom selben Autor veröffentlichten Manuskripten festgestellt, kriegen die Autoren vom Herausgeber der Zeitschrift eine Absage und werden zum Umschreiben bzw. Selbstzitieren aufgefordert. Die Hauptvoraussetzung für den neuen Artikel ist also seine wissenschaftliche Neuheit gegenüber früheren Arbeiten.

Aber ein Autor begeht ein Selbstplagiat und verstößt damit gegen die wissenschaftliche Ethik, wenn er:

- seine schon vor einigen Jahren veröffentlichte Arbeit als eine neue wiederum einreicht ;
- veröffentlicht dasselbe Werk oder seine Übersetzung in mehreren Zeitschriften gleichzeitig veröffentlicht;
- wissenschaftliche Ergebnisse aus eigenen zuvor veröffentlichten Arbeiten in einer neuen Arbeit ohne Quellenangabe verwendet;
- dieselben wissenschaftlichen Ergebnisse in Berichten über verschiedene Forschungsprojekte verwendet .

Es ist sehr wichtig zu verstehen, dass die Legitimität des Selbstzitierens eines Textes vom Genre des Werks und den Anforderungen an sein Schreiben abhängt. Schauen wir uns die häufigsten Arten von Arbeiten, mit denen sich alle Wissenschaftler auseinandersetzen müssen.

Doktorarbeit. Entsprechend den Anforderungen an das Verfassen und Verteidigen von Doktorarbeiten in der Anfangsphase muss der Autor die Materialien seiner eigenen Forschung auf Konferenzen präsentieren und in wissenschaftlichen Zeitschriften veröffentlichen. So kann ein wissenschaftlicher Artikel Teil eines Doktorarbeitmanuskripts werden. Die Forderung, in der Doktorarbeit einige

Textfragmente umzuformulieren, die mit den zuvor veröffentlichten wissenschaftlichen Publikationen des Autors übereinstimmen, ist unbegründet. Denn das Vermeiden von Textübereinstimmungen durch Paraphrasieren beeinflusst in keiner Weise das Vorliegen oder Fehlen vom (Selbst-)Plagiat. Aus dem Text der Doktorarbeit muss jedoch hervorgehen, in welchen Publikationen die Bewerberin bzw. der Bewerber die wesentlichen Ergebnisse der Studie wiedergibt.

Wissenschaftlicher Artikel basierend auf Thesen des Vortrags. Das Verfassen wissenschaftlicher Artikel auf der Grundlage von Forschungsberichten, die in Tagungsbänden veröffentlicht wurden, ist kein Selbstplagiat. Wie V. Bakhrushin feststellt, “sind Textübereinstimmungen in solchen Artikeln mit Zusammenfassungen oder Texten von Berichten kein Selbstplagiat, da es sich um Varianten derselben Veröffentlichung handelt, die nicht behaupten, dass jeder von ihnen separate wissenschaftliche Ergebnisse enthält”. Der Autor muss jedoch im Text des Artikels darauf hinweisen, dass er auf Grundlage eines Vortrags veröffentlicht wird [1].

Wissenschaftlicher Artikel. Wissenschaftliche Artikel lassen die Verwendung von eigenen, bereits veröffentlichten Materialien nur mit Quellenangabe zu. In diesem Fall geht es nicht um Selbstplagiate, sondern um Selbstzitate, die die wissenschaftliche Integrität nicht verletzen. Verwendet der Artikel einen eigenen, zuvor veröffentlichten Text ohne Quellenangabe, greift sein Autor zum Selbstplagiat.

Daher können wir eine einfache Schlussfolgerung ziehen, dass, obwohl die ukrainische Gesetzgebung keine genaue Definition des Begriffs “wissenschaftliches Ergebnis” enthält, die eine breite Auslegung dieses Konzepts ermöglicht, müssen Zitate (unabhängig von der Urheberschaft des Quelltextes) und alle entliehenen Daten einen bibliographischen Verweis auf die Originalquelle haben. Nur so können (Selbst-) Plagiate vermieden werden.

Literatur:

1. Бахрушин В. Аналітична записка «Запобігання окремих проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». Лист МОН від 20.05.2020 р. № 1/9-264. URL: http://www.lib.znau.edu.ua/jirbis2/images/Files/2020/AD/MON_20.05.2020.pdf (дата звернення: 19.10.2021)
2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII, стаття 42. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 19.10.2021)

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

В умовах формування сучасного інформаційного освітнього середовища студентської молоді необхідної уваги набуває питання ресурсів для постачання навчального матеріалу та спілкування, а надто у сфері вивчення іноземних мов. Адже провідною метою навчання іноземній мові у ВНЗ є формування комунікативної компетенції, тобто вміння отримувати досить повну інформацію при читанні іншомовного матеріалу, уміння зрозуміти співрозмовника, а також висловити свою думку, точку зору усно й письмово. Поряд з тим напрочуд важливою темою для дискусій постає проблема дистанційного навчання у ВНЗ як вимога сучасності.

Дистанційне навчання – організація освітнього процесу в умовах віддаленості один від одного його учасників та їх як правило опосередкованої взаємодії в освітньому середовищі, яке функціонує на базі сучасних освітніх, інформаційно-комунікативних (цифрових) технологій [3].

Технології дистанційного навчання надають безліч нових можливостей для викладання іноземних мов, що дозволяють ще більше розширити спектр навчальних прийомів і застосування ефективних сучасних методів тощо. Технології дистанційного навчання – це комплекс освітніх технологій, а також інформаційно-комунікативних (цифрових технологій), що дають можливість реалізувати процес дистанційного навчання [3].

З метою ефективного забезпечення та організації освітнього процесу, зокрема навчання іноземних мов у вищій школі надзвичайно важлив постає питання використання різноманітних Інтернет-ресурсів.

Наприклад, такий інтерактивний інструмент, як веб-семінар може значно оптимізувати формування комунікативної компетентності у студентів. [2, с. 53]. На відміну від більшості типів веб-конференцій, де основну частину часу говорить спікер, вебінар відрізняється високим ступенем інтерактивності. Вебінари дуже зручні, тому що студенти можуть реєструватися на вебінар, якщо вони зацікавлені в цьому, або дивитися записи вебінарів, якщо вони не відвідують їх у реальному часі. Ця технологія має низку безперечних переваг, серед яких варто назвати передусім синхронний режим співпраці учасників, інтерактивність та колаборативність.

Розглядаючи Інтернет-технології у контексті вивчення іноземних мов, досить вдалим представником, на нашу думку, є світові медіа-ресурси, а саме газети та новинні агенства, які мають свої web-сторінки, медіа-сайти. Адже активний та ефективний розвиток комунікативних навичок відбуватиметься лише за умов створення ситуацій практичного використання мови як засобу міжкультурного пізнання та взаємодії тощо. BBC World Service, The Washington Post, CNN World News, ABC News, The Washington Times, The New York Times та інші подібні ресурси, що забезпечують сучасним автентичним та актуальним матеріалом та охоплюють різні сфери життя суспільства, будуть корисними навчальними засобами у вищій школі для студентів, які навчаються на різних спеціальностях.

На нашу думку, правомірно назвати потужною інформаційно-освітньою платформою для опанування іноземної мови студентами онлайн-ресурс ted.com [1], що включає всесвітньо відому щорічну конференцію TED, яка присвячена

різноманітним ідеям "вартим поширення", різноманітні програми та ініціативи, блог тощо. Для прикладу, конференція TED популярна своїми лекціями (TED Talks), які спочатку були зосереджені на технологіях, розвагах та дизайні, але згодом включили також природничі науки, мистецтво, освіту, культуру, бізнес, глобальні проблеми, сталий розвиток та ін. Виступи TED доступні на веб-сайті, їх можна безкоштовно переглядати, завантажувати на персональний комп'ютер у HD-якості тощо. Також варто згадати і окремий розділ TEDed Lessons, який стане у нагоді студентам педагогічних університетів, адже використання такого ресурсу надає можливість перегляду відеоуроків для знаходження та закріплення різних професійних навичок, створювати власні відеозаняття, спілкуватися у блозі, перейняти новаторські ідеї тощо.

Серед видів робіт, які можна застосовувати з метою критичного аналізу матеріалів, що містять вищезазначені ресурси, безсумнівно доцільними вважаємо евристичну бесіду на основі відповідного тексту, написання анотації, рецензування статей, компаративний аналіз на окреслену тему, проведення диспуту за обраною темою тощо.

Таким чином, сучасні інформаційні Інтернет-ресурси дають змогу підвищити та вдосконалити ефективність освітнього процесу, надають студентам доступ до нетрадиційних джерел інформації, зокрема до світових інформаційних ресурсів, сприяють організації інтелектуального дозвілля студентів. Такий підхід створює позитивну мотивацію студентів на здобуття знань з іноземної мови, збагачує зміст процесу формування їх іншомовної комунікативної компетенції, сприяє набуттю потреби в самоосвіті, розвитку творчої особистості, створює умови для продуктивного розвитку критичного мислення та практичного використання набутих знань та навичок, забезпечує

доступний і зручний формат отримання особистісно і професійно значущої інформації.

Список використаних джерел:

1. <https://www.ted.com/about/our-organization/how-ted-works> About TED: Who we are: Who owns TED. TED: Ideas Worth Spreading. TED Conferences, LLC.
2. Кнапczyk D.R. An Evaluation of Web-Conferencing in Online Teacher Preparation / D.R. Кнапczyk, T.J. Frey, W. Wall-Marencik // Teacher Education and Special Education. – 2005. – 28(2). – P. 51–61.
3. <https://mon.gov.ua/ua/npa/deyaki-pitannya-organizaciyi-distancijnogo-navchannya-zareyestrovano-v-ministerstvi-yusticiyi-ukrayini-94735224-vid-28-veresnya-2020-roku> Деякі питання організації дистанційного навчання (zareyestrovano v ministerstvi yusticiyi Ukraini №941/35224 від 8 вересня 2020 року)], Міністерство освіти і науки України.

**DEVELOPMENT OF STUDENTS' CREATIVE ABILITIES IN LEARNING
FOREIGN LANGUAGE AT THE FACULTIES OF NATURAL SCIENCES**

Knowledge of a foreign language is getting more and more important nowadays and is vital necessity that helps to overcome the barrier in communication and understanding each other. In connection with this Academician A.G. Zagorodny, who became the newly elected President of the Academy of Sciences, spoke about the need to move to a new level of international scientific and technical cooperation and integration into European scientific programs and research infrastructures, deepen the integration of science and education, develop and make extensive use of opportunities for international cooperation. Integrate into the European Research Area (ERA) and (EOSOC).

Therefore, knowledge of foreign languages is the main condition for today's success. Students of natural sciences and mathematics as future specialists have a need to know a foreign language, which provides opportunities for information exchange, allows you to develop and realize your creative potential. And the teachers of free economic zones have a task to train specialists with a high level of knowledge of a foreign language, which will promote cooperation, co-creation in a globalized world and increase the chances of becoming a successful specialist[3].

A foreign language acts as a means of communication and an instrument of knowledge, exchange of experience. Scientist G. Turchynova points to the need to speak the language and notes that knowledge of the language is “one of the means to improve the quality of training and education of future professionals in the university,

capable of research, creative application in their profession of modern world scientific achievements and professional self-development” [5, p. 169].

NPU named after M.P. Drahomanov is at the forefront of this process. Thus, in 1991 at the University at the Faculty of Natural Sciences and Geography the following specialties were opened: “Geography and Foreign Language”, “Biology and Foreign Language”, “Chemistry and Foreign Language”, at the Faculty of Physics and Mathematics – “Mathematics and Foreign language”. The main theoretical works of domestic and foreign scientists, taking into account the practical experience in the organization of foreign language teaching for students of natural sciences and mathematics are embodied in the Concept of specialized education in higher education.

The works of K. Yenakiyeva, O. Kadomtsev, A. Voronchuk, A. Postoy, K. Shabatyn, A. Yurzhenko, N. Sazonova, N. Hnatiuk, O. Yarova are devoted to the peculiarities of teaching students foreign languages at the Faculty of Mathematics and Natural Geography. All developments of the department contribute to the study of foreign languages at the faculties of computer science, physics and mathematics, science and more.

The expediency of creating and using modern educational materials for teaching foreign languages is beyond doubt. Teachers of the department have developed foreign language courses for work in classrooms and independent work of students in the field of mathematics, computer science, biology, chemistry, geography [1,2].

Realization of the purposes of teaching a foreign language at the applicants of higher education of mathematical and natural-geographical direction in NPU named after M.P. Dragomanov aims to develop foreign language communicative competence (language / linguistic, speech, socio-cultural, sociolinguistic, general education), which involves not only mastering the amount of foreign language knowledge, skills and abilities, but also develops students' ability to apply this knowledge and skills in real

life situations, promotes future professional development and growth, and the ability to establish, develop relationships, collaborate with others in today's globalized world.

Reference:

1. Кузьменко Р.І., Павлицька К.М. Mathematics. Методичний посібник для студентів Фізико-математичного інституту та Інституту Інформатики Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова/ під ред. Р.І. Кузьменко. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012.134 с.
2. Рудницька К.М. ENGLISH FOR IT STUDENTS. Англійська мова за професійним спрямуванням для студентів спеціальності інформатика./ навчальний посібник. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2017. 134
3. Panov S. F. Qualitätsmanagement und Qualitätssicherung im Ausbildung. .Наукові записки. Серія “Педагогічна” Острог : Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2008. Вип. 9. С. 571–574.
4. Смольнікова О. Г. Концепція технології автономного навчання іноземних мов. Наукові записки: Нац. пед. ун-т імені М.П.Драгоманова. Випуск СХХІІІ (123). Серія педагогічні та історичні науки. 2015. С.210–217.[URI:https://scholar.google.com/scholar?cluster=6283363614665974616&hl=en&inst=8697446408056752236&oi=scholar](https://scholar.google.com/scholar?cluster=6283363614665974616&hl=en&inst=8697446408056752236&oi=scholar)
5. Турчинова Г. В. Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи: Матеріали Четвертої Міжнародної науково-практичної конференції, м. Умань, 11–12 жовтня 2018 року / гол. ред. Осадченко І. І. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. 184 с.

6. Холоденко О.В., Панов С.Ф., Смольнікова О.Г. Формування соціокультурної компетенції студентів ЗВО в процесі вивчення іноземної мови: Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2020. №46, том 2.С.169-172. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/34301>
7. Kuzmenko R.I. Tolerance as the Basis of Education. Research Journal of Education, Psychology and Educational Sciences. № 1. 2020. Romania. URL: <http://rjepss.ro/index.php/rjepss/article/view/6>

КАТЕГОРІЇ НАУКОВОГО УКРАЇНСЬКОГО ДИСКУРСУ

В сучасних умовах глобалізації з розвитком науки та накопичення наукових знань постає питання наукового дискурсу та оформлення його досягнень у наукові тексти за допомогою спеціального стилю мовлення, який би слугував потребам науки в різних галузях. Мовлення повинно чітко виражати смислову інформацію, яку людина отримала в процесі навчання, дослідження та обробки інформації.

Наукове знання виражають в усній формі за допомогою дискусії, диспуту, обговорення, та у письмовій формі, такій як монографія, автореферат, дисертація, стаття, тези, навчальний підручник тощо. Саме в письмовій формі, наукове знання досягло найповнішого свого виявлення про предмет та об'єкт дослідження науковця. Отже, перед науковцями цілого світу постає питання про створення та оволодіння науковим стилем викладу наукових досліджень та навичками створення наукового тексту.

Велика кількість сучасних досліджень присвячена проблемі наукового дискурсу (Маслова Т.Б., Шепітько С.В., Лівницька І.Я., Дружинець М., Михалюк А.М., Федотова А.Р.) та наукового тексту (Лагдан С.П., Костюк І.В., Костюк І.В., Сікорська В.Ю., Бурундокова М.М., Бахтін М.М.).

Науковий дискурс — це різножанрова професійна комунікація вчених з метою пошуку, оприявлення й доведення нового знання, обговорення його істинності/неістинності, соціальної значущості, потреби й перспективи[2, с. 54].

Текст (від лат. *textum* – зв’язок, поєднання, тканина) – писемний або усний мовленнєвий масив, що становить лінійну послідовність висловлювань, об’єднаних у ближчій перспективі смисловими і формотворчо-граматичними зв’язками, а в загальнокомпозиційному, дистантному плані – спільною темою і сюжетною задатністю [4, с. 627].

Науковий стиль - це засіб, що використовується для задоволення основних потреби науки, освіти і навчання, а саме виділяється пізнавальністю, інформативністю та доказовістю, доводячи істинність, цінність та новизну поданої інформації у тексті. О. Семенег наголошує, що «метою наукового стилю є повідомлення об’єктивної інформації, доведення істинності наукового знання, пояснення причин явищ, опис історичних ознак, властивостей предмета наукового пізнання» [3, с. 16].

Мовностилістичні ознаки наукового дискурсу:

- безсуб’єктність;
- наявність вузької галузевої термінології та наукової фразеології;
- перевага однозначної та абстрактної лексики;
- перевага віддієслівних іменників номінативної семантики;
- домінування дієслівних форм теперішнього часу;
- синтаксис — безособовий, стилістично однорідний, логічний, книжний, позбавлений емоційних розмовних еліптичних (неповних) конструкцій [там само] [2, с. 55].

Костюк І.В. зазначає, що зміст наукового тексту повинен бути логічно впорядкований, мати лінійний характер, не містити надлишкової інформації, не суперечливим, повним у своєму викладі, ясним і точним, абстрактним і об’єктивним. [1].

Безумовно, науковому тексту передують наукові дослідження, тому від викладу наукового тексту залежить його сприйняття іншими науковцями, подальший розвиток цього дослідження та його вплив на розвиток науки загалом. З цього випливають дві основні вимоги до наукового тексту – це точне подання результатів дослідження та реалізація дискурсу для зацікавлення інших. Безумовно в тексті розкривається певна проблематика, висувається гіпотеза, узагальнюються результати попередників в даній галузі (в огляді літератури, посилання та коментарі) та орієнтація на нові досягнення. Тому доцільність та раціональність стають основою досягнення поставленої мети та завдань дослідження.

Щодо структури наукового тексту, то вона стандартна, як для будь якого іншого. Тобто складається з трьох частин, а саме вступної частини, де зазначається мета, завдання, гіпотеза та методи дослідження, експериментальної, де описують саме хід експерименту та його результати та висновку і рекомендацій.

Наукова мова насичена словами з абстрактним значенням, спостерігається вживання великої кількості термінів та логічне їх пояснення, вживання спеціальної лексики, слів іншомовного походження, складних речень, в основному розповідних, рідше питальних. Загальний виклад матеріалу здійснюється від третьої особи.

Термін розуміють як «слово або словосполучення, що вживається для точного вираження поняття з якої-небудь галузі знання — науки, техніки, мистецтва, політики. [2, с. 56]. Саме терміни встановлюють взаєморозуміння між науковцями, а отже становлять основу наукового дискурсу.

Отже в сучасних умовах глобалізації, збільшення кількості науковців та взаємодія між ними в рамках наукового дискурсу та точного і повного

висвітлення результатів дослідження, вимагає дотримання основних норм, що висуваються до створення наукового тексту, опанування науковим стилем та вдосконалення мовленнєвих навичок усіх членів наукового мовлення. Для створення наукового продукту високого рівня, науковець повинен перш за все володіти основними категоріями, нормами українського писемного мовлення та навичками їх застосовувати.

Список використаних джерел:

1. Костюк І.В. Засоби впорядкування змісту наукового тексту. XVIII International scientific and practical conference "Research and development results". Athens. Greece, april 06-09, 2021.- С.157-161
2. Маленко О., Борисов В. Українське мовознавство як науковий дискурс: історія, теорія, практика. Харків, 2021. - 167 с.
3. Семенов О.М. Культура наукової української мови. К. : Академія, 2012. – 216 с.
4. Українська мова: Енциклопедія [Електронний ресурс]. К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2000. – 752 с. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>

**АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО ЯК НАВЧАЛЬНИЙ ЕЛЕМЕНТ
ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ
ПЕРШИХ КУРСІВ БАКАЛАВРАТУ**

Тенденції сьогодення розвитку вищої освіти вимагають оновлення навчальних планів, робочих програм із навчальних дисциплін, мета яких полягає в орієнтації (як професорсько-викладацького складу, так і студентів) на навчання як цілеспрямовано організований процес, під час якого суб'єкти освітньої діяльності опановують основи академічної культури, складовими якої розглядаються академічна доброчесність, академічне письмо та ін.

У контексті окресленої теми наголосимо, що роль навчальної дисципліни ІНОЗЕМНА МОВА (ІМ) у нелінгвістичних закладах вищої освіти недооцінена. По-перше, мізерною кількістю відведених годин на тиждень (одна пара); по-друге, тривалістю вивчення дисципліни (2–3 семестри) на перших курсах бакалаврату.

За таких умов, не вивчаючи у подальшому ІМ протягом п'яти семестрів поспіль (!), вступники до магістратури повинні скласти вступне випробування з іноземної мови у формі ЗНО, яке орієнтовано на рівень володіння іноземною мовою В 2. Через що, вступна компанія 2021 року наочно продемонструвала фіаско з набором до магістратури саме через те, що вступники не склали ЗНО з іноземної мови на рівні В-2.

Зауважимо, що при вивченні ІНОЗЕМНОЇ МОВИ студенти отримують як філологічні, так і культурологічні знання, які є базисними у формуванні

академічної культури майбутніх випускників закладів вищої освіти, а також її складової – академічної доброчесності, про актуальність яких наголошується у новому законі «Про вищу освіту».

Крім іноземної мови студенти вивчають курс «Українська мова за професійним спрямуванням» (відведено 34 години практичних занять і 56 годин на самостійну роботу студента, разом 90 год), який розраховано на один семестр.

Ситуація, яка склалася декілька років назад, за вимогами перевірки на плагіат курсових (четвертий курс бакалаврату) та магістерських робіт (шостий курс), засвідчила, що студенти недостатньо володіють основами академічного письма, частка випускних робіт через плагіат не була допущена до захисту.

Тому, говорячи про студентську академічну культуру, ми будемо нещирими, якщо будемо стверджувати, що вона у них сформована. Мотивація значної частини студентів спрямована на вступ на бюджетне місце (головне, щоб був бюджет, а не за покликанням вступника), отримання диплома. Якщо ті, хто вступив на бюджет, намагаються отримати стипендію (а тут існує конкурс, де бали відіграють суттєву роль, і вони можуть показати високий рейтинг за рахунок участі в наукових проєктах), то у студентів-контрактників відсутня така мотивація (тут тільки спрацьовує свідомість студента на отримання професійних знань і його власне бачення себе у майбутній професії, завдяки опануванню в університеті стратегії входження в професію).

Отже, настав час «...ознайомлення студентів із ґрунтовною світовою академічною традицією, ...а забезпечення їх необхідними знаннями та інструментами, оволодіння та оперування якими є необхідними для

повноцінного функціонування у освітній спільноті, а також на ринку праці у майбутньому» [10, с. 5).

Повертаючись до ролі ІНОЗЕМНОЇ МОВИ як навчальної дисципліни, кафедра іноземних мов НПУ імені М. П. Драгоманова, виконуючи вимоги Концепції організації підготовки магістрів в Україні (2009), підготувала навчальні посібники із трьох мов (англійська [2], німецька [7; 8], французька [1]) для всіх напрямків підготовки магістрів в університеті.

Нагадаємо, серед жанрів академічної письмової комунікації в науково-освітній галузі, зокрема іншомовного (англомовного, німецькомовного, французькомовного та ін.) академічного письма виокремимо: монографію, дисертацію, реферат [2, с. 28–36], наукову статтю, анотацію [2, с. 36–39], тези, рецензію, наукову доповідь, презентацію.

Вочевидь, пріоритет віддаємо реферату, реферуванню літератури, пошук і ознайомлення з якою необхідний для підготовки і написання наведених вище жанрів академічної письмової комунікації, своєю чергою – це текст, який написано за вимогами академічного письма.

Зазначимо, вже з першого курсу залучаємо студентів до написання іноземною мовою рефератів, анотації до текстів, тез, підготовки презентацій та їх захисту, що є видами навчальної діяльності студентів. Наші наукові пошуки з цього напрямку викладено у низці публікацій [3; 4; 5; 6; 9; 11].

Наприкінці звернемо увагу на те, що порушено механізм переходу одинадцятикласника після закінчення загальноосвітнього закладу до навчання в університеті. Причому, це простежується дуже в їх ставленні до філологічних дисциплін (іноземна мова, українська мова), до підготовки рефератів (низька якість), анотації текстів, підготовки

презентацій, що дає підстави нам констатувати, що вчорашні випускники шкіл не дуже обізнані (а той взагалі) з вимогами академічної доброчесності.

У зв'язку з пандемією Covid 19, коли навчання відбувається третій рік майже онлайн, студенти-першокурсники більше споглядають, ніж поринають у навчання, не ловлять від нього задоволення.

Зважаючи на обмеженість формату тезисного викладу матеріалу, наші напрацювання ми оприлюднимо у подальших статтях, присвячених навчанню студентів академічному письму.

Список використаних джерел:

1. Вінічук Л. С. Французька мова для вступників до магістратури зі спеціальностей: 8.04010201 «Біологія», 8.04010101 «Хімія», 8.04010601 «Екологія та охорона навколишнього середовища», 8.14010301 «Туризмознавство (за видами)», 8.04010401 «Географія»: навч. посібник для студентів, бакалаврів і аспірантів ВНЗ / Л.С.Вінічук, В.В.Ніколаєнко, Л.В.Петько ; за ред. Гончарова В. І., Ярошенко О.Г. Київ Талком, 2014. 186 с.
2. Ніколаєнко В. В. Англійська мова для вступників до магістратури зі спеціальностей 8.0401010 «Хімія», 8.04010201 «Біологія», 8.04010601 «Екологія та охорона навколишнього середовища»: навч. посіб. 3-є вид., доповн. / В.В.Ніколаєнко, Л.В.Петько, Н.С.Щаслива ; за ред. Ярошенко О.Г. Київ : Ун-т «Україна», 2015. 148 с.
3. Петько Л.В. Актуальність навчання студентів читання текстів іноземною мовою шляхом формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету. Наукові записки : [зб.

наук. статей] / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М.П.Драгоманова ; укл. Л.Л.Макаренко. Київ: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. – Випуск СХХ1 (121). С. 182–190. – (Серія педагогічні та історичні науки)

4. Петько Л. В. Дослідницька діяльність студентів коледжу як одна з умов неперервної освіти. Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому середовищі: зб. наук. праць. Київ : Університет «Україна». 2010. № 7. С. 122–134.

5. Петько Л. Компетентнісний підхід у професійному становленні студентів-біологів (на прикладі вивчення троянд в іншомовних джерелах). Українська полоністика. 2020. Том 18 (20). С. 168–175.

doi: <https://doi.org/10.35433/2220-4555.18.2020.ped-7>

6. Петько Л.В. Написання і захист рефератів іноземною мовою за професійним спрямуванням – один із шляхів підготовки студентів до навчання у магістратурі. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Випуск 35 : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. С. 132–138.

7. Петько Л. В. Німецька мова для вступників до магістратури зі спеціальностей: 8.04010201 «Біологія», 8.04010101 «Хімія», 8.04010601 «Екологія та охорона навколишнього середовища» / Петько Л. В., Гребінник Л. В., Гончарова Т. В., Цимбал С. В. ; за ред. В. І. Гончарова, Г. В. Турчинової. Київ : Університет «Україна», 2014. 151 с.

8. Петько Л. В. Німецька мова для вступників до магістратури зі спеціальностей: 8.04010401 «Географія», 8.14010301 «Туризмознавство (за видами)»: навч. посібник для студентів, бакалаврів і аспірантів ВНЗ /

Петько Л. В., Гребінник Л. В., Гончарова Т. В., Цимбал С. В. ; за ред. В. І. Гончарова, Г. В. Турчинової. Київ : Університет «Україна», 2014. 155 с.

9. Петько Л. В. Формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету на основі інтерпретації лінгвостилістичних засобів вірша Мері Ховіт «Павук і Муха» . Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. праць. Серія«Педагогіка». Переяслав-Хмельницький : «ФОП Домбровська Я.М.», 2016. Вип. 22. С. 51–64.

URI: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/11286>

10. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: методичні рекомендації та програма курсу. Київ, 2016. 61 с

11. Pet'ko L. V. Teaching of students' professionally oriented foreign language writing in the formation of professionally oriented foreign language learning environment // Economics, management, law: innovation strategy: Collection of scientific articles. Psychology. Pedagogy and Education. – Henan Science and Technology Press, Zhengzhou, China. 2016. P. 360–363.

URI : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/10252>

ЛОГІКО-ГНОСЕОЛОГІЧНІ МОЖЛИВОСТІ І ПРАКТИЧНА ФУНКЦІЯ ЕКОБЕЗПЕЧНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

В першу чергу маємо відзначити той факт, що введення поняття «екобезпечного розвитку» у науковий, політичний, публіцистичний дискурси сприяло процесу пізнання закономірностей взаємодії природи та суспільства, осмисленню шляхів розвитку людської цивілізації, пошуку нових світоглядних орієнтирів.

Екобезпечний розвиток служить головним каналом трансформації сучасної науково-філософської думки в деяку світоглядну парадигму, що містить програмні основи рішення складних проблем взаємодії людства і природи. В умовах глобальної кризи, пов'язаної з життєдіяльністю антропосфери і техносфери, людство постає перед необхідністю переосмислення фундаментальних основ свого світогляду, свого місця в біосфері, у середовищі своєї життєдіяльності [3, с. 8].

Зокрема, саме поняття «екобезпечного розвитку» було покладене в основу сучасного розуміння прогресу. Так, на думку А. Горєлова, поняття соціального прогресу в добу екологічної кризи має бути доповнено, а точніше замінено, поняттям соціально-природного прогресу, сутнісною рисою якого є те, що він знаходиться у зворотному відношенні до ступеню насилля над природою [2, с. 221]. Самі по собі науково-технічний і соціальний прогрес можуть згубити людину, якщо будуть робитися спроби влаштувати їх за рахунок природи, адже

поза прогресом природи не існує прогресу суспільства. Відповідно складовими частинами соціально-природного прогресу стають:

- 1) науково-технічний прогрес;
- 2) економічний прогрес у сенсі зростання показників виробництва;
- 3) особистісний прогрес у плані розвитку людських якостей;
- 4) природний прогрес, а саме стан довкілля.

Сьогоднішній соціум, після відкриття Римським клубом «Меж зростання», вже не може аналізуватися і оцінюватися з позицій благодушного сцієнтизму і технооптимізму, тобто на основі виключно технологічних критеріїв (ресурси, якість організації процесом і його управління, операціональна структура і так далі). Навпаки, в розрахунок мають бути узяті шлейфи найближчих і далекосяжних наслідків НТР, які стосуються екосистеми планети (глобальні кліматичні зміни, проблема «озонових дір», біорізноманіття), долі окремої людини (його психофізичного стану і ідентичності) і людства (його демографічних, економічних і культурних показників) в цілому. Досі з поля зору науковців випадають такі важливі ракурси розгляду суспільного прогресу, як соціальна згуртованість, безпека в різноманітних її проявах, організаційно-управлінський механізм і, безумовно, задоволеність екологічними параметрами життя.

Загальна філософська парадигма екобезпечного розвитку конкретизується через низку гносеологічних принципів. Так, згідно з С. Прутько, засади екологічно безпечного розвитку виражають три ієрархічно співвіднесені рівні реалізації. Універсальні принципи визначають загальний характер діяльності людини, визначаючи розуміння нею універсальних сутностей буття, пізнання та світогляду: принципи існування, причинності, розвитку, історизму та

антропоцентризму. Загальнонаукові принципи визначають сферу людського пізнання: принципи холізму, системності, синергетизму та самоорганізації.

Центральне місце в системі екобезпечного розвитку посідає людський фактор. Особливе місце і роль людини в функціональній структурі екосфери обумовлені низкою обставин, головні з яких пов'язані з унікальним у світі живих істот явищем – виникненням і розвитком інтелекту та матеріальної ідуховної культури. Вони значною мірою звільнили людину від біологічних обмежень природного добору і обумовили його прорив до сфери надбіологічних потреб і надбіологічної діяльності. Наслідком цього стали, по-перше, формування особливих екологічних ніш людських популяцій і видової екологічної ніши; по-друге, безпрецедентна демографічна характеристика виду. При цьому, володіючи виключною активністю щодо формування довкілля, людство перетворило значну частину своєї екологічної ніши в глобальну техносферу, що об'єктивно має колосальний потенціал пригноблення інших форм життя.

Конкретно-наукові принципи визначають відношення людини до певної сфери освоєння нею дійсності: принципи сталого розвитку, критичного імперативу, благоговіння перед життям, верховенства права, законності, відповідальності, громадянства, екологічної рентабельності.

На цій теоретико-методологічній основі стає можливою розробка практичних заходів з реалізації програм екобезпечного розвитку. За два десятиліття після конференції в Ріо мислення і практичні кроки в галузі збалансованого розвитку активно розвивалися, були закріплені у Декларації тисячоліття, прийнятій ООН у 2000р., підтримані на Всесвітньому саміті в Йоганнесбурзі у 2002 році. Запроваджено звіти про економічні, екологічні та соціальні аспекти ділової активності. Кіотський протокол, що вступив в дію в 2005 році, зобов'язав розвинуті країни світу вживати ефективних заходів для

скорочення викидів парникових газів і запровадив Механізм чистого розвитку для країн, що розвиваються [1, с. 10].

Список використаних джерел

1. Бондар О.І. «РІО+20» – шлях до сталого розвитку: оцінки та перспективи / О.І. Бондар // Екологічні науки. — 2012. — №1. — С. 3-14.
2. Горелов А.А. Социальная экология / А.А. Горелов. — М.: ИФ РАН, 1998. — 262 с.
3. Семенюк Н.В. Філософія екобезпечного поступу людства в епоху глобалізації та інформаційної революції: автореф. дис. канд. філос. наук: 09.00.10 / Н.В.Семенюк. — К., 2009. — 18 с.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОБЕЗПЕЧНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Актуальність дослідження проблематики екобезпечного розвитку обумовлена потребами практики, насамперед, завданням пошуку шляхів і ресурсів вирішення екологічної проблеми, яка для України і всього світового суспільства стоїть надзвичайно гостро. І хоча літератури з цього приводу є досить багато, проблему не можна вважати остаточно вирішеною. Серед низки завдань першочерговими є: визначення поняття «екобезпечного розвитку» (його зміст та складники); логіко-гносеологічні можливості і практична функція поняття; людський фактор в системі екобезпечного розвитку; екологічна свідомість як основа екобезпечної діяльності людини.

Для визначення поняття «екобезпечного розвитку», його змісту та складників в першу чергу розглянемо становлення того комплексу ідей та концепцій, що складає основу сучасного розуміння даної моделі еволюції людської цивілізації. Виникнення ідей екобезпечного розвитку пов'язано з актуалізацією екологічної проблематики у другій половині ХХ ст. Так, вже на Першій Всесвітній конференції ООН з навколишнього середовища, що відбувалася у Стокгольмі у червні 1972 р., її генеральний секретар Моріс Стронг вперше сформулював поняття екорозвитку, розуміючи його як екологічно орієнтований соціально-економічний розвиток, за якого зростання добробуту людей не супроводжується погіршенням стану довкілля і деградацією природних систем [1, с. 151].

На цій конференції було прийнято «Декларацію про охорону навколишнього середовища», в якій зокрема формулювалися п'ять принципів екорозвитку:

1. Людина має право на сприятливі умови життя у навколишньому середовищі.
2. Природні ресурси Землі і особливо репрезентативні зразки природних екосистем мають бути збереженими на благо теперішнього та майбутнього поколінь.
3. Повинна підтримуватися здатність Землі відтворювати життєво необхідні ресурси.
4. Людина несе особливу відповідальність за збереження і розумне управління продуктами живої природи і її середовища, що має бути покладено в основу планування економічного розвитку.
5. Непоправні ресурси Землі повинні використовуватися таким чином, щоб забезпечити їх захист від вичерпання в майбутньому.

Починаючи з кінця 1980-х років ідеї екобезпечного розвитку розвивалися переважно в рамках концепції стійкого (сталого) розвитку «sustainable development»), сутність якого полягає у такому задоволенні потреб теперішнього часу, що не ставить під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби.

Поштовхом для створення даної концепції стала доповідь «Наше спільне майбутнє», що була підготовлена та представлена в 1987 р. Всесвітньою комісією з навколишнього середовища та розвитку на чолі з прем'єр-міністром Норвегії Г.Х. Брунтланд. Цей документ різко загострив питання про необхідність пошуку нової моделі цивілізації. У ньому яскраво показана неможливість ставити і вирішувати крупні екологічні проблеми поза їх зв'язком з соціальними,

економічними і політичними проблемами. Комісія заявила, що економіка повинна задовольняти потреби людей, але її зростання повинне вписуватися в межі екологічних можливостей планети. Прозвучав заклик до «нової ери економічного розвитку, безпечного для довкілля».

Остаточне закріплення концепції стійкого розвитку як глобальної стратегії, визаною світовою спільнотою, відбулося на Конференції ООН з навколишнього середовища та розвитку, що відбулася 1992 р. у Ріо-де-Жанейро («Ріо-92»). В документах «Ріо-92» стійкий розвиток визначається як розвиток, який дозволяє на довготривалій основі забезпечити стабільне економічне зростання, що не приводить до деградаційних змін довкілля. Основні ідеї «Ріо-92» полягають у наступному:

- необхідність переходу світової спільноти на рейки екологічно орієнтованого і стійкого довготривалого розвитку;
- неминучість компромісів і жертв, особливо з боку розвинених країн, на шляху до більш справедливого світу і стійкого розвитку;
- неможливість руху країн, що розвиваються, тим шляхом, яким прийшли до свого благополуччя розвинені країни;
- вимога до всіх верств суспільства у всіх країнах усвідомити безумовну необхідність такого переходу і всіляко йому сприяти [2, с. 74-75].

Поняття екобезпечного розвитку також передбачає регульованість та контроль за процесами, що відбуваються у системі «природа-суспільство». Екобезпечний розвиток – це регульований розвиток: цілеспрямований контроль над змінами, що відбуваються, прогнозування і компенсація найбільш небезпечних нестабільностей і диспропорцій розвитку. Загальнолюдську парадигму екобезпечного розвитку, варто розглядати як настання якісно нового етапу розвитку людства, у ході якого окремі держави і усе світове співтовариство

в цілому організують цілеспрямовану і скоординовану діяльність, спрямовану на: повну нейтралізацію всього негативного комплексу соціальних, економічних і екологічних диспропорцій, накопичених (в основному за останнє сторіччя) у суспільстві і навколишньому середовищі; створення умов, що виключають виникнення таких диспропорцій. Розвиток, при якому, по-перше, масштаби експлуатації природних ресурсів, напрямки інвестицій, орієнтація технічного і соціального розвитку узгодяться з майбутніми потребами майбутніх поколінь; по-друге, при цьому поняття потреб включає й інтереси найбільш вразливих шарів світового населення, задоволення яких вважається пріоритетним; по-третє, обмеження в експлуатації природного середовища і природних ресурсів визнаються неминучими, але вони в кожен конкретний момент повинні погоджуватися з досягнутим рівнем технічного розвитку і соціальної організації суспільства, а також зі здатністю біосфери справлятися з наслідками людської діяльності [3, с. 8].

До числа основних складників екобезпечного розвитку, через які виявляється його сутність, належить й поняття екологічної безпеки. Екологічна безпека – це сукупність певних властивостей навколишнього природного середовища і створюваних цілеспрямованою діяльністю людини умов, за яких (з урахуванням екологічних і соціальних чинників та науково обґрунтованих допустимих навантажень на об'єкти біосфери) утримуються на мінімально можливому рівні ризику антропогенний вплив на навколишнє середовище і негативні зміни, що відбуваються в ньому, забезпечується збереження здоров'я та життєдіяльності людей і виключаються віддалені наслідки такого впливу для теперішніх та наступних поколінь.

Екологічна безпека – це стан захищеності життєво важливих інтересів об'єктів екологічної безпеки (особистості, суспільства та держави) від загроз

природного, техногенного та соціального характеру, а також забруднень внаслідок антропогенної діяльності (аварій, катастроф, тривалої господарської та воєнно-оборонної й іншої діяльності), від природних явищ і стихійних лих [4, с. 357].

Екологічна безпека є складним соціальним феноменом, який може бути досягнутим лише на основі вироблення і реалізації нової стратегії миру і розвитку. Основа екобезпеки – ідеї взаємозалежності, єдності і спільності людей, розуміння світового розвитку як співіснування, перейнятого гуманізмом, ідеалами соціального прогресу й екологічного мислення. Екологічна безпека є невід’ємною частиною системи загальної безпеки нації, народу, держави.

Список використаних джерел

1. Акимова Т.А. Основы экоразвития: Учебное пособие / Т.А. Акимова, В.В. Хаскин. — М.: Изд-во Рос.экон. акад., 1994. — 312 с.
2. Миркин Б.М. Устойчивое развитие: вводный курс: Учеб.пособие / Б.М. Миркин, Л.Г. Наумова. — М.: Университетская книга. — 312 с.
3. Семенюк Н.В. Філософія екобезпечного поступу людства в епоху глобалізації та інформаційної революції: автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.10 / Н.В.Семенюк. — К., 2009. — 18 с.
4. Семенюк Н. В. Поняття „екобезпечного розвитку” у світлі сучасних наукових інтерпретацій // Н.В.Семенюк // Гілея. (науковий вісник). Збірник наукових праць. — К., 2008. — Випуск 17. — С. 355-362.

WAS IST WISSENSCHAFT UND WAS IST WISSENSCHAFTLICHES ARBEITEN?

Es besteht die Frage, was Wissenschaft eigentlich ausmacht und was wissenschaftliche Arbeit von anderen Arbeitsformen unterscheidet. Die Wissenschaft strebt Forschung und Lehre an, wobei sie anerkannte und geltende Methoden benutzt und Resultate veröffentlicht. Sie ist in gewissem Sinne voraussetzungslos und ergebnisoffen. Die Rolle des Wissenschaftlers in der Gesellschaft besteht darin, neue Erkenntnisse zu entwickeln und öffentlich zu verbreiten [4].

Das klingt sehr seriös und ist dabei im Studium natürlich auch absolut unverzichtbar. Aber: Was konkret bedeutet es, wissenschaftlich zu arbeiten? Und wie funktioniert es? Eine wissenschaftliche Arbeit ist die systematische, kritische und logische Auseinandersetzung mit einem bestimmten Themengebiet. Wissenschaftliches Arbeiten beginnt oft mit einer eigenen Alltagsbeobachtung oder eigenen Gedanken zu einem speziellen Thema. Wissenschaftliches Arbeiten beschreibt die Art und Weise, wie im universitären, wissenschaftlichen Kontext gearbeitet wird. Und damit schaffen wir uns, durch Verallgemeinerung, schon ein Problem: Die Wissenschaft und den Wissenschaftler gibt es offenbar nicht mehr. Auf den ersten Blick scheint es klar zu sein, was Wissenschaft bedeutet und welche Definition sich hinter dem Begriff befindet. Doch wenn man sich mit der Definition auseinandersetzt, stellt man schnell fest, dass es viele verschiedene Auffassungen zu der Definition des Begriffes gibt. Dabei ist der Begriff Wissenschaft an sich nicht

umstritten, lediglich die Definition des Begriffes unterscheidet sich, je nach erkenntnis- und wissenschaftstheoretischem Standpunkt.

Über die letzten Gemeinsamkeiten, die die Einzeldisziplinen lange Zeit miteinander verbanden, — wie „Objektivität“, „Intersubjektivität“, „Rationalität“ und „Wahrheit“ -, herrscht keine Einigkeit. Dennoch wird munter Forschung betrieben, es herrschen Hektik und Aktivität allenthalben. Die Publikationsflut überrollt selbst die Spezialisten, sodass es zunehmend schwieriger wird, Forschungsergebnisse zur Kenntnis zu nehmen oder gar sorgfältig zu prüfen. Obwohl die Skepsis gegenüber den Wissenschaften zunimmt und diese kein ganzheitliches Weltbild vermitteln können, wäre es gesellschaftlich fatal, wichtige Erkenntnisse und Forschungsergebnisse zu ignorieren.

Wissenschaft verursacht einerseits Verunsicherung, denn all unser Wissen ist „Vermutungswissen“, von dem sich später herausstellen kann, dass es falsch oder fehlerhaft war. Nach allem, was wir erkennen können, kann Wissenschaft uns keine Gewissheit geben. Andererseits können wir unsere Theorien kritisch überprüfen, Fehler finden und aus eigenen und fremden Irrtümern lernen.

Um die Arbeit nach den gängigen Standards des wissenschaftlichen Arbeitens zu konzipieren und zu verfassen, kann man im Allgemeinen in 4 Schritten vorgehen: Relevante Frage finden und eingrenzen, Struktur und Methode für wissenschaftliches Arbeiten festlegen, Wissenschaftliches Arbeiten mit guten Quellen, Frage sachlich und objektiv beantworten. Hierbei spielen Rahmenbedingungen wie Objektivität, Sachlichkeit, gute Quellen, ein Überblick über die Forschungslage und richtiges Zitieren eine wesentliche Rolle [2].

Dass man auch forschen kann, ohne studiert zu haben, beweisen immer wieder Teilnehmer des Wettbewerbs „Jugend forscht“. Neugier und Ehrlichkeit scheinen jedoch unabdingbare Voraussetzungen im Forschungsprozess zu sein. Wie

Wissenschaftler die Beantwortung von Fragen, die Lösung von Problemen im Idealfall systematisch und methodisch angehen. Also Wissenschaft kann nur ein Wissen erzeugen, das gehobene Ansprüche an Plausibilität und interne Konsistenz erfüllt [1].

Beim wissenschaftlichen Arbeiten geht es darum, den bisherigen Forschungsstand zu einem Thema aufzuarbeiten und herauszufinden, was bereits dazu gesagt und gedacht wurde. Dann kann man darauf eigene Theorien und Ideen entwickeln aufbauend. Natürlich muss man immer gut belegen, woher man Wissen hat. Hier geht es darum, gut zu begründen und sachlich zu arbeiten – Meinungen müssen immer gekennzeichnet werden und brauchen gute Argumente.

Wissenschaftliches Arbeiten vermittelt wichtige Grundprinzipien, die weit über die Wissenschaft hinaus bedeutsam sind und einen gesellschaftlichen Nutzen bringen. So vermittelt wissenschaftliches Arbeiten einem beispielsweise das Prinzip der Objektivität. Wissenschaftliches Arbeiten ist kein Mysterium, sondern eine Technik, die klaren Regeln folgt. Nicht zu unterschätzen ist dabei der Übungseffekt. Man sollte also die Grundregeln kennen und genug Zeit haben, um sie zu verinnerlichen – und dann steht dem Erfolg nichts mehr im Wege [3].

Literatur:

1. Rost F. (1966) Was ist Wissenschaft? — Was ist wissenschaftliches Arbeiten?. In: Lern- und Arbeitstechniken für das Studium, Verlag für Sozialwissenschaften, Wiesbaden, URL: https://doi.org/10.1007/978-3-322-97117-3_2
2. Bänisch, Axel/Alewell, Dorothea (2013): Wissenschaftliches Arbeiten, 11. Aufl., München.
3. Theisen, Manuel-René (2013): Wissenschaftliches Arbeiten: Erfolgreich bei Bachelor- und Masterarbeit., 16. Aufl., München.

4. Martin Maler (Autor), 2018, Was ist Wissenschaft? Ein einführender Definitions- und Erklärungsversuch, München, GRIN Verlag, URL: <https://www.grin.com/document/452871>

РЕАЛІЗАЦІЯ МЕТИ ФАХОВОГО НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ В УКРАЇНСЬКИХ І БРИТАНСЬКИХ ПОСІБНИКАХ З ГЕОГРАФІЇ

Для аналізу фахового навчання географії в українських і британських посібниках з географії обрано два посібника: англomовний – “Екологічна біогеографія”, укладений Полом Гандертоном, відомим педагогом з тридцятирічним досвідом в галузі екологічної освіти та Педді Кокером, викладачем кафедри географії та навколишнього середовища Лондонської школи економіки Лондонського університету у Великобританії, видавництва Pearson Education Limited та україномовний – “Біогеографія”, укладений Білоус Людмилою Федорівною, українським географом-геоекологом, кандидатом географічних наук, доцентом Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Навчальна дисципліна “Біогеографія” входить до складу циклу дисциплін професійної підготовки студентів у галузі знань “Природничі науки” спеціальностей “Географія”, “Біологія”, “Екологія”, “Науки про Землю”.

Посібник “Екологічна біогеографія” складається з трьох частин, які містять інформацію про теоретичні аспекти біогеографії, форми та методи дослідження в галузі біогеографії, динаміку впливу людини на навколишнє середовище, напрямки міжнародної співпраці з охорони навколишнього середовища.[1].

Посібник “Біогеографія” містить два змістові модулі, які розглядають питання загальних особливостей організації біосфери, чинників її територіальної

диференціації та змісту біогеографічного районування; біогеографічного районування суші, поверхневих вод України й особливості територіальної організації острівного й високогірного життя; міжнародного й регіонального співробітництва з охорони біорізноманіття. [2].

В англomовному посібнику увага спрямована на аналіз інформації у всьому світі, а в українomовному – загальний аналіз поєднуються з особливостями біогеографічних процесів на регіональному рівні, зокрема в державі Україні.

Обидва посібники містять додаткову інформацію в таблицях, рисунках, картах, завданнях для практичного опрацювання, контрольні питання, перелік додаткових інформаційних джерел, що полегшує засвоєння теоретичного матеріалу та стимулює студента до саморозвитку, самостійного здобування знань, ведення дослідницької діяльності та участі у різних формах проєктної діяльності.

Слід зазначити, що, автори у посібнику “Екологічна біогеографія” проводять більш поглиблений аналіз теоретичного і практичного матеріалу з дисципліни на глобальному рівні, в той час як автор посібника “Біогеографія” наводить основний теоретико-методичний контент з дисципліни та велику увагу приділяє біогеографічному аналізу закономірностей територіальної організації органічного світу України та механізмів та шляхів охорони й збереження біорізноманіття нашої держави.

Отже, англomовний посібник “Екологічна біогеографія” та українomовний посібник “Біогеографія” є актуальними підручниками для студентів закладів вищої освіти, які вивчають географію, біологію, екологію, навколишнє середовище. Однак перевагою англomовного посібника є можливість його застосування у навчанні студентів, які вивчають науки про землю, геологію,

управління навколишнім середовищем та інші пов'язані з цим навчальні дисципліни.

Список використаних джерел:

1. Paul Ganderton, Paddy Coker Environmental Biogeography Pearson Education Limited, 2005.-283 p.
2. Білоус Л.Ф. Біогеографія. Навчальний посібник. Київ: Видавничий центр Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2020.-260 с.

TYOLOGIE DER ONOMASTISCHEN REALIENBEZEICHNUNGEN IN EINEM KÜNSTLERISCHEN TEXT

Das vorliegende Abstract ist den deutschen onomastischen Realienbezeichnungen und ihrer ukrainischen Übersetzung im künstlerischen Text gewidmet. Unter onomastischen Realienbezeichnungen verstehen wir nach Käthe Henschelmann Bezeichnungen für historische Realien wie *Gilde, Konzentrationslager*; Alltagsbegriffe wie Schmuck, Speisen, Getränke, Geld (*Kognak, Hornbrille, Hackepeter, Pfennig*); geographische Begriffe wie *Berlin, Deutschland, Oberitalien, Sizilien*; ethnographische Begriffseinheiten wie *Tanzen, Lieder, Folklore*; politische Realien wie Parteien, Namen der Institutionen (*die NSDAP, die HJ, das Braune Haus*); militärische, religiöse und architektonische Realien [1].

Das Material unserer Arbeit bilden 70 Realienbezeichnungen, die dem Roman D. Noll "Die Abenteuer des Werner Holt" entnommen sind [2]. Die Analyse dieser Realien im Ausgangstext und ihrer Übersetzung ermöglichte es, die Häufigkeit der Anwendung solcher lexikalischer Übersetzungstransformationen wie Transkription, Transliteration, Konkretisierung zu bestimmen.

In unserem Vortrag illustrieren wir an Beispielen aus dem Roman stilistische und sprachkulturologische Besonderheiten der onomastischen Realienbezeichnungen und zeigen die Spezifik der oben genannten Übersetzungsverfahren.

Literatur:

1. Henschelmann K. Problembewußtes Übersetzen: Französisch – Deutsch. Ein Arbeitsbuch. Tübingen: Günter Narr Verlag, 1999. 250 S.
2. Noll D. Die Abenteuer des Werner Holt (Roman einer Jugend). Berlin: Aufbau-Verlag, 1960. 519 S.

НАУКОВЕ ПИСЕМНЕ МОВЛЕННЯ В КОНТЕКСТІ АВТОНОМНОГО НАВЧАННЯ

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій сприяв розвитку писемного мовлення, що стає важливим засобом професійної діяльності та спілкування. Писемна комунікативна мова - це вид писемного мовлення, що полягає в умінні висловити в письмовій формі, на мові, що вивчається, свої думки на основі сформованих графічних, орфографічних і каліграфічних навичок, а також техніки письма. Метою такого навчання є розвиток умінь створювати різні типи і жанри письмових повідомлень - текстів, які використовуються в навчальній та професійній діяльності [1, с. 196]. Необхідно зауважити, що в сучасній вищій освіті спостерігається проблема оволодіння науковою лексиною, стилем, вибору мовних засобів, організації, аналізу і спостереження наукової дослідницької роботи студентами. Крім того, у зв'язку із поширенням пандемії коронавірусу (COVID-19), перехід на дистанційне навчання, обумовив пошук нових форм і методів навчання і вдосконалення вже відомих. Автономне навчання в таких умовах набуває особливої актуальності.

Під поняттям «автономне навчання» («autonomous learning») (АН) як педагогічної категорії ми розуміємо процес, під час якого студент організує та систематизує своє навчальне середовище під керівництвом викладача або самостійно (залежно від рівня розвитку навчальної автономії) [3, с. 23]. Таким чином, наукове писемне мовлення стає важливим інструментом АН. Зокрема Крохмальна Г. І. зазначила, що письмова мова дозволяє зберегти мовні та фактичні знання, служить надійним інструментом мислення, стимулює

говоріння, слухання і читання на іноземній мові. Якщо правильно визначити цілі навчання письма та писемного мовлення, враховувати роль письма у розвитку інших умінь, використовувати вправи, які повністю відповідають меті, виконувати ці вправи на відповідному етапі навчання, то усне мовлення поступово стає багатшим [2, с. 397]. Таким чином, начальною стадією організації автономного навчання засобами наукового писемного мовлення є визначення навчальних цілей, стратегій, психологічної готовності, мотивації, стилів і завдань навчання. Неодмінним є встановлення кінцевих строків, розподіл часу із урахуванням ступеня вмотивованості, рівня знань, сформованості навичок і вмінь, рівня мовленнєвої компетентності, особистості студента [4; 8], який на думку Крохмальної Г.І., Тютіна С.О. залежить від знань особливостей усного і писемного мовлення, ознак і будови тексту, стилів і типів мовлення, опанування умінь орієнтуватися в ситуації спілкування, володіти інтонацією, використовувати позамовні засоби, уважно слухати співрозмовника, ґрунтовно викладати думку, аналізувати мовлення.

Важливим є також вибір ситуативно вмотивованих форм, методів, засобів, освітніх технологій, підходів щодо організації АНІМ). У свою чергу необхідно визначити види і форми навчальних завдань, обрати ефективні засоби – інформаційно-комунікаційні технології, підручники, навчальні програми, системи тощо [4]. О. М. Царик зауважила, що для інтерпретації текстів існують різноманітні методи та способи, але те, якою мірою вони можуть бути використані як основа для письмових робіт, залежить від рівня освіти учнів, форми організації процесу освіти та від поставленої мети на заняттях. Літературні тексти через функціональну структуру легші для інтерпретації, ніж суто предметні тексти. Для опрацювання предметних текстів часто вимагається фахова компетенція, якої можна досягти, використовуючи додаткову

інформацію. Важливу роль у розвитку наукового писемного мовлення відіграє письмо, орієнтоване на задану тему чи вирішення певної проблеми. Важливою моделлю писемного мовлення залишається літературний письмовий переклад оригінальних текстів [5, с.138].

Необхідною стадією організації автономної діяльності через наукове писемне мовлення є розвиток у студента навичок самоконтролю, саморефлексії та самооцінювання. Контроль АН передбачає як самоконтроль студента так і контроль із боку викладача [4].

Заключною фазою організації АН через наукове писемне мовлення є використання метода порт фоліо, за яким визначаються індивідуальні результати навчання студентів, які дозволяють скорегувати навчальний план відповідно до поставленої мети і завдань автономного навчання [4; 7].

Чабан О. М. після проведення дослідження з іноземними студентами, а також опрацьованих матеріалів на цю тему, стверджує, що роль писемного мовлення при вивченні іноземної мови має надзвичайно важливе значення для навчання. На це варто звертати увагу викладачам під час проведення занять. Звичайно, потрібно поєднувати аудіювання, читання, усне мовлення, письмо. Але при цьому на письмо, на думку автора, варто звертати особливу увагу [6, с.76].

Таким чином, в умовах пандемії, інших процесів, що відбуваються в світі, необхідним є навчити майбутніх спеціалістів висловлювати свої думки іноземними мовами науковим стилем письмово, що потребує поетапну організацію засобами автономного навчання.

Список використаних джерел:

1. Азимов Э. Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин– М.: ИКАР, 2009. – 447 с.
2. Крохмальна Г. І. Розвиток наукового мовлення молодших школярів / Г. І. Крохмальна, С. О. Тютіна // Молодий вчений. - 2017. - № 12. - С. 395-398. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_12_94.
3. Смольнікова О. Г. (2016). Становлення і розвиток автономного навчання іноземних мов у системі вищої освіти Великої Британії. Збірник Наукових Праць. Педагогічні Науки, 1(LXX), 22–26. https://scholar.google.com/citations?view_op=list_works&hl=en&user=6LbFJ2IAAAAJ&gmla=AJsN-
4. Смольнікова, О., Пабат, В., & Холоденко, О. (2021). Організація автономного навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах в умовах пандемії covid-19. *Збірник наукових праць ЛОГОΣ*. <https://doi.org/10.36074/logos-05.02.2021.v5.21>
5. Царик О. М. Теоретичні аспекти писемного мовлення (зарубіжний досвід). Український педагогічний журнал 2015№4 с.137-144
6. Чабан О. М. Значення писемного мовлення при вивченні іноземної мови. Матеріали III Всеукраїнської науково-практ. конференції «Придніпровські соц.-гуманіт. читання (Кіровоград, 16-17 травня 2014 р.) – Кіровоград, 2014. – С. 75- 80.
7. Kuzmenko R.I. Tolerance as Basis of Education. Research Journal of Education, Psychology and Educational Sciences. № 1. 2020. Romania. URL: <http://rjepss.ro/index.php/rjepss/article/view/6>

8. Panov S. F. Qualitätsmanagement und Qualitätssicherung im Ausbildung. Наукові записки. Серія “Педагогічна” Острог : Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2008. Вип. 9. С. 571–574.

КУЛЬТУРА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В КПІ ім. ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО

Академічна доброчесність є невід’ємним компонентом системи забезпечення якості вищої освіти. Ті університети, для яких поняття «культура академічної доброчесності» не є порожнім звуком, дбають про популяризацію цієї культури серед своїх співробітників і здобувачів вищої освіти, врегульовують її основні положення на рівні університету шляхом створення відповідної нормативної бази, а також визначають заходи, спрямовані на протидію будь-яким проявам академічної недоброчесності.

Метою представленої публікації є презентація підходів до популяризації й інтеграції в освітній процес принципів академічної доброчесності серед науково-педагогічних працівників і здобувачів вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського.

За останні 10 років в університеті створено потужну нормативну базу щодо врегулювання будь-яких питань, пов’язаних з дотриманням академічної доброчесності. Ця база постійно оновлюється, враховуючи результати громадських обговорень, зміни на законодавчому рівні, а також просто вимоги часу. Так, політика, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності містяться в: Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»; Положенні про систему запобігання академічному плагіату в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»;

Положенні про організацію освітнього процесу в КПІ ім. Ігоря Сікорського;
Положенні про випускну атестацію студентів КПІ ім. Ігоря Сікорського;
Положенні про Комісію з питань етики та академічної чесності. Всі зазначені положення розроблено на підставі та у відповідності до Закону України «Про вищу освіту».

Розроблена нормативна база чітко визначає низку заходів щодо запобігання академічному плагіату, а саме [1, 4]:

- ✓ інформування здобувачів вищої освіти та працівників про необхідність дотримання Кодексу честі Університету, норм академічної етики та підвищення відповідальності за дотриманням правил цитування та посилання;
- ✓ викладання курсу з академічного письма для здобувачів вищої освіти;
- ✓ формування викладачами завдань в межах освітнього процесу з використанням інновацій, що сприяють розвитку творчого підходу здобувачів вищої освіти до їх виконання;
- ✓ організація заходів з популяризації основ інформаційної культури та академічної доброчесності зокрема;
- ✓ створення та розповсюдження рекомендацій щодо належного оформлення посилань на використані джерела;
- ✓ перевірка академічних текстів на наявність ознак плагіату;
- ✓ розміщення академічних текстів у відкритому доступі в Електронному архіві наукових та освітніх матеріалів КПІ ім. Ігоря Сікорського (ЕІАКРІ);
- ✓ розміщення курсових проектів/робіт тощо у файловому сховищі;

- ✓ оприлюднення цього Положення через офіційні веб-ресурси Університету.

Двома найважливішими та найдієвішими інструментами протидії порушенням академічної доброчесності є інформування науково-педагогічних працівників і студентів, а також використання спеціалізованого ліцензійного програмного забезпечення для перевірки академічних текстів на наявність плагіату. Завдяки укладеному договору про співпрацю з компанією Unicheck в університеті на постійній основі реалізується практика перевірки академічних текстів на наявність текстових збігів. Обов'язковій перевірці підлягають [1, 4-5]:

- ✓ курсові роботи;
- ✓ бакалаврські роботи;
- ✓ магістерські дисертації;
- ✓ дисертаційні роботи;
- ✓ рукописи монографій;
- ✓ рукописи підручників;
- ✓ рукописи навчальних посібників;
- ✓ рукописи наукових статей, тез доповідей на етапі подання роботи автором до розгляду для публікації.

Як реалізується така практика, представимо на прикладі перевірки на наявність текстових збігів магістерських дисертацій. Зазвичай така перевірка проводиться поетапно. Перший етап передбачає поточний контроль з боку наукового керівника, що реалізується шляхом перевірки окремих фрагментів кваліфікаційної роботи на наявність плагіату через будь-які доступні викладачеві онлайн-ресурси. На другому етапі готовий рукопис дисертації перевіряється в системі Unicheck на наявність текстових збігів, модифікацій тексту тощо. Третій фінальний етап – це опрацювання звіту подібності науковим керівником і

надання експертної оцінки у вигляді висновку про оригінальність роботи. Результати фінального етапу обговорюються на засіданні кафедри, результатом якого є рішення про допущення або недопущення роботи до захисту та її публікацію в електронному репозитарії КПІ ім. Ігоря Сікорського ELAKPI.

Якщо рішенням кафедри робота не допускається до захисту, то здобувачеві може бути рекомендовано доопрацювати роботу, врахувавши всі зауваження та рекомендації наукового керівника. При цьому зі здобувачем обов'язково проводиться роз'яснювальна робота. Зазвичай цього достатньо, аби виправити ситуацію і оформити текст роботи у відповідності до норм і правил дотримання академічної доброчесності. Фактів відвертих проявів академічної недоброчесності на освітній програмі зафіксовано не було.

Іншим важливим інструментом протидії академічній недоброчесності, про який йшлося вище, є популяризація культури академічної доброчесності серед усіх учасників освітнього процесу. Інститут післядипломної освіти включив курс «Академічна доброчесність» до програми підвищення кваліфікації співробітників КПІ ім. Ігоря Сікорського. Інформаційна діяльність реалізується також через організацію низки семінарів, воркшопів, лекцій тощо, присвячених різним аспектам цього питання. Такі заходи організовуються як на рівні університету, зокрема на базі Науково-технічної бібліотеки університету (наприклад, курс лекцій «Академічна ДоброЧесність: правила гри чи справа честі», семінар «Академічна доброчесність як невід'ємний компонент наукової діяльності студентів», конференція «Академічна доброчесність: практики українських ВНЗ» та багато іншого), так і на рівні кафедри, що передбачає введення відповідних тематичних блоків у зміст таких освітніх компонентів, як «Вступ до наукових досліджень» (перший рівень вищої освіти), «Наукова робота за темою магістерської дисертації» (другий рівень вищої освіти), «Академічне

письмо» (третій рівень вищої освіти), а також організацію виховної роботи зі студентами в цьому напрямку.

Загалом ставлення викладачів і студентів до правил дотримання академічної доброчесності є вкрай позитивним, про що свідчать регулярні опитування. Багаторічний досвід КПІ ім. Ігоря Сікорського в популяризації норм і правил дотримання академічної доброчесності дозволяє впевнено говорити, що для нас це є нормою, невід'ємною частиною організації та реалізації освітньої діяльності в широкому розумінні та свідчить про прагнення відповідати високим стандартам забезпечення якості вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Положення про систему запобігання академічному плагіату в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»: наказ № 1/76 від 25.02.2020 р. URL: https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pol_zapobiganniu_plagiatu.pdf (дата звернення 20.09.2021)

EMOTIONALER WORTSCHATZ IN DER KURZPROSA VON

P. SÜSSKIND: ÜBERSETZUNGSVERFAHREN

Dieser Abstract betrachtet Übersetzungsverfahren des emotionalen Wortschatzes in der Kurzprosa von P. Süßkind. Unter emotionalem Wortschatz verstehen wir Mittel zum Ausdruck, zur Beschreibung und zum Benennen der Emotionen.

Nach Viktor Schachowsky unterscheiden wir drei Gruppen des emotionalen Wortschatzes[1]. Das sind Wörter, die Emotionen benennen, z. B. *mögen, hassen, lieben*, die Emotionen beschreiben, z. B. *der Ekel, die Angst, die Hoffnung* und die Emotionen ausdrücken, z. B. *die Wut, das Mitleid, verachten*[Зюскінд].

Zuerst möchten wir zeigen, wie die Wechselwirkung der Emotionen und der Sprache in der Novelle von P. Süßkind "Die Taube" realisiert wird. Dabei gehen wir auf die Basisemotionen in diesem Werk ein und analysieren die Beispiele.

Danach beschäftigen wir uns damit, wie der Autor Basisemotionen der Hauptperson beschreibt und ausdrückt.

Zum Schluss zeigen wir die häufigsten Übersetzungsverfahren zur Wiedergabe des emotionalen Wortschatzes in der Novelle [Süßkind].

Literatur:

1. Шаховский В. И. Категоризация эмоций и лексико-семантической системе языка [Текст] / В.И. Шаховский. – М. : ЛКИ, 2008. – 208с.
2. Голуб / П. Зюскінд; пер. з нім. І.С. Андрієнко-Фрідріх, 2012. – 159 с.
3. Süßkind P. Die Taube. – Zürich: Diogenes Verlag, 1990. – 100 s.

ПИТАННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ В ЗАКОНІ УКРАЇНИ «ПРО ОСВІТУ» ТА ІНШИХ ДЖЕРЕЛАХ

Закон України «Про освіту» визначає академічний плагіат як оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства. Автор – фізична особа, інтелектуальною працею якої створено твір. Твір – інформація, як результат наукової чи навчально-методичної діяльності конкретної особи (чи у співавторстві), представлена на паперових носіях або в електронному вигляді у мережі Інтернет.

[1]

За іншими джерелами [2] академічним плагіатом є:

- Відтворення в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів), обсягом від речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту.

- Відтворення в тексті наукової роботи, повністю або частково, тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту.

- Відтворення в тексті наукової роботи наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата.

- Відтворення в тексті наукової роботи наведеної в іншому джерелі науково-технічної інформації (крім загальновідомої) без вказування на те, з якого джерела взята ця інформація.

- Відтворення в тексті наукової роботи оприлюднених творів мистецтва без зазначення авторства цих творів мистецтва.

А також, відповідно до Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату НАУ [4], академічним плагіатом визначено:

– Видання виконаної іншим автором роботи за свою без внесення в неї жодних змін.

– Відтворення в науковій роботі без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів) без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту.

– Внесення незначних правок у скопійований матеріал (переформулювання речень, зміна порядку слів у них тощо) та без належного оформлення цитування.

– Відтворення наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата.

– Відтворення в науковій роботі наведених в іншому джерелі експериментальних або інших наукових даних без вказування на те, ким саме були отримані ці дані. – Представлення суміші власних і запозичених аргументів без належного цитування.

– Парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту; сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних зворотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет).

– Компіляція – створення значного масиву тексту без поглибленого вивчення проблеми шляхом копіювання тексту із низки джерел без внесення в нього

правок, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту.

– Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

Сайт антиплагіатної програми Turnitin запропонував документ «10 Types of Plagiarism», що становить перелік видів академічного плагіату [3].

1. Clone «Submitting another's work, word-for-word, as one's own»: копіювання, точне відтворення чужого тексту й видавання його за свій.
2. CTRL-C «Containing significant portions of text from a single source without alterations»: містить значну частину тексту одного джерела без змін.
3. Find — Replace «Changing key words and phrases but retaining the essential content of the source»: зберігається основний зміст джерела зі зміною ключових слів і фраз.
4. Remix «Mixing paraphrased material from multiple sources»: парафрази матеріалів кількох джерел упорядковуються так, щоб текст виглядав цілісним.
5. Recycle «Borrowing generously from one's previous work without citation»: дублювання автором власних результатів, використання фрагментів раніше опублікованих текстів без посилань.
6. Hybrid «Combining perfectly cited sources with copied passages without citation»: поєднання цитованих джерел і скопійованих абзаців без посилання.
7. Mashup «Mixing copied material from multiple sources»: змішування скопійованих матеріалів із кількох джерел без посилань.

8. 404 Error «Citing non-existent sources or including inaccurate information about sources» — «Помилка 404»: текст містить посилання на неіснуючі джерела, недостовірні відомості про джерела.
9. RSS Feed «Including proper citation of sources but containing almost no original work»: текст має належне оформлення цитат, але майже не містить оригінальних думок.
10. Re-tweet «Including proper citation but relying too closely on the text's original wording and/or structure»: текст містить належне цитування, але, по суті, дублює формулювання та/або структуру первісного (оригінального) тексту

У зв'язку із вищесказаним постає питання щодо запобігання академічному плагіату та притягнення до відповідальності за академічну недоброчесність.

Отже, МОН надало рекомендації щодо запобігання академічного плагіату в наукових роботах, а саме:

- Будь-який текст (обсяг – від речення), що взятий з чужого джерела та записаний без змін, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Виняток: кліше, що не мають авторства чи є загальноновживаними.
- Якщо парафраз чи довільний текст більший ніж 1 абзац, посилання (бібліографічне та/або текстуальне) на джерело має знаходитися щонайменше 1 раз у кожному абзаці наукової роботи, крім абзаців, які містять формули, нумеровані та марковані списки (в останньому випадку допускається 1 посилання наприкінці списку).
- Якщо автор цитує джерело, де зазначено першоджерело, то в тексті роботи має бути наведено першоджерело. Коли цитата наводиться не за першоджерелом, в тексті потрібно зазначити посилання на безпосереднє джерело цитування («цитуються за: »).

- Будь-яка науково-технічна інформація, що наведена у тексті, має супроводжуватися посиланням на джерело, з якого взята ця інформація. Виняток: загальновідома інформація. Якщо у роботі використовують текст нормативно-правового акту, тоді достатньо зазначити його назву, дату ухвалення та дату ухвалення останніх змін до нього або нової редакції.
- Під час відтворення творів мистецтва, необхідно зазначити авторів та назви цих творів мистецтва (якщо вони відомі). Під час зазначення виконавського мистецтва слід підписувати індивідуальних чи колективних виконавців (якщо вони відомі). Якщо автори/виконавці невідомі, зазначити, що вони є невідомими. Якщо неможливо ідентифікувати автора, назву та/чи виконавців твору потрібно обов'язково вказати джерело, з якого взято відтворений твір. [2]

Зазначимо, що у частинах 5, 6, 7 та 8 статті 42 Закону України «Про освіту» наведено низку дій, які можуть бути застосовані за порушення академічної доброчесності. До них відносяться: відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання; позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання; відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії; позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту); позбавлення

академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

Види академічної відповідальності (у тому числі додаткові та/або деталізовані) учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності визначаються спеціальними законами та/або внутрішніми положеннями закладу освіти, що мають бути затверджені (погоджені) основним колегіальним органом управління закладу освіти та погоджені з відповідними органами самоврядування здобувачів освіти в частині їхньої відповідальності.

Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності визначається уповноваженим колегіальним органом управління закладу освіти з урахуванням вимог Закону «Про освіту» та спеціальних законів. [1].

Отже, питання академічного плагіату вимагає ґрунтовного вивчення та практичного застосування, особливо для молодих науковців, задля дотримання всіх вимог академічної доброчесності.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту», стаття 42 «Академічна доброчесність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Лист Міністерства освіти і науки України. Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v86817229-18#Text>
3. Офіційний сайт антиплагіатної програми Turnitin. Types of Plagiarism [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://go.turnitin.com/posters/plagiarism-spectrum>

4. Положення про виявлення та запобігання академічному плагиату НАУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://nau.edu.ua/download/Quality%20Assurance_ukr/qadobrochesnist/28_05_2020/P_pro_plagiat_zkoregovane.pdf

Підписано до друку 12. 11.2021 р. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Гарнітура Times.

Умов.друк.арк. 10,99. Облік.видав.арк. 8,82

Зам. № 216

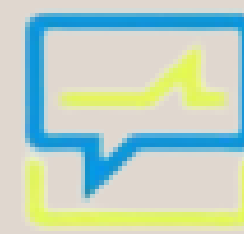
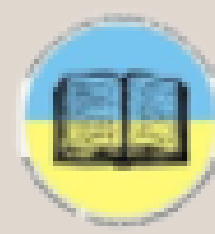
Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9

Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.

(044) 239-30-26.

DAAD

ΓΟ ΕΟΗΥ
NGO EESU/AEDE
.....

